

GRONG[®] kommune

ÅRSBUDSJETT 2024 HANDLINGSPLAN 2024 ØKONOMIPLAN 2024-2027

Kommunedirektørens forslag av 15.11.2023

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Kommunestyrets vedtak i sak xx, møte 14.12.2023	4
2	Sammendrag av budsjett og økonomiplan.....	4
2.1	Innledning inkl. nye tiltak.	4
2.2	Generelle kommentarer til budsjett og økonomiplan.	4
2.3	Finansielle måltall	7
2.4	Omstillingsbehov fremover.	8
2.5	Sluttkommentar	9
3	Utarbeidelse av årsbudsjettet i praksis.....	9
4	Visjon og mål.	10
5	Selvkost	12
6	Organisering	13
6.1	Politisk organisering.....	13
6.2	Administrativ organisering.....	15
6.3	Faste styringsaktiviteter Grong kommune.....	16
7	Befolkningsutvikling	16
7.1	Innledning.....	16
7.2	Befolkningsutvikling 2010 - 2022 og prognose til 2050.....	17
8	Rammebetingelser	19
8.1	Lønnsbudsjettering	19
8.2	Sosiale kostnader	19
8.3	Arbeidsmiljø og utviklingen av tilstedeværelse.	19
8.4	Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning	20
8.5	Utvikling i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser.....	27
8.6	Flyktninger	32
8.7	Eiendomsskatt	32
8.8	Konsesjonsavgifter	34
8.9	Konsesjonskraftinntektene	34
8.10	Disposisjonsfond, investeringsfond og NTE-fondet.	35
9	Netto driftsutgifter fordelt mellom rammeområdene.	37
10	Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde.	39
10.1	Generelt.	39
10.2	Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for administrasjon.	41
10.3	Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for oppvekst og familie.	44
10.4	Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for helse og omsorg.	49
10.5	Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.....	57
10.6	Premisser og utfordringer til rammeområdet kirkeformål.....	62
10.7	Premisser og utfordringer til rammeområdet politisk styring, kontroll og fellesutgifter.....	62
11	Målsettinger og handlingsplaner for Grong kommune.	63
11.1	Finansielle måltall Grong kommune	63
11.2	Handlingsplan for 2024.....	66
12	Tiltak i planperioden	74
12.1	Følgende driftstiltak er foreslått gjennomført økonomiplanperioden.....	74
12.2	Følgende nye investeringstiltak er foreslått gjennomført økonomiplanperioden	74

13	Finansiering	75
14	Omstilling og effektivisering	75
14.1	Utfordringer og aktivitetsnivået fremover.....	75
14.2	Omstilling og effektivisering fordelt på rammeområder	76
14.3	Nærmere beskrivelse av hvert enkelt omstillingstiltak.....	79
14.4	Oppsummert omstillingsbehov ved et aktivitetsnivå som er tilpasset kommunens inntekter – for å nå måltallet for netto driftsresultat	81
14.5	Sluttkommentar	83
15	Obligatoriske budsjettskjema	89
15.1	BUDSJETTSKJEMA BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT	90
15.2	DETALJERT OPPSTILLING PKT 6 I BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT.....	91
15.3	BEVILGNINGSOVERSIKT INVESTERING	93
15.4	DETALJERT OPPSTILLING PUNKT 1 INVESTERING I VARIGE DRIFTSMIDLER .	94
16	VEDLEGG.....	96
16.1	Tiltaksrapport fra Arena - investeringstiltak – påvirkning i drift	96
16.2	Økonomisk oversikt drift 2024-2027	96
16.3	Betalingssatser - samlehefte 2024	96
16.4	Kommunedirektørens forslag til betalingssatser 2024	96
16.5	Vertskommunebudsjetter 2024.....	96
16.6	Budsjettforslag Grong menighetsråd	96
16.7	Kommunestyrevedtak sak xx, møte 14. desember 2023	96

1 Kommunestyrets vedtak i sak xx, møte 14.12.2023

Vedlegg 16.7.

2 Sammendrag av budsjett og økonomiplan

2.1 Innledning inkl. nye tiltak.

Grong kommune er inne i en utfordrende økonomisk periode. Kraftig lønns og prisvekst og økte renter spesielt, utfordrer oss økonomisk. Det har også i 2023 vært jobbet med å finne omstillingstiltak ned på et utgiftsnivå som samsvarer med kommunens inntekter. Følgende nye tiltak på drift- og investering er det funnet rom for;

Nye driftstiltak i økonomiplanperioden.

Prosjekt navn	Drift / kr:			
	2024	2025	2026	2027
Videreføre prosjektet «Innovasjon i hverdagen», BTI (del som er driftskostnad)	0			
50% flyktningetjenesten, som evt. må tas innenfor rammen fra 2025.	20 000	20 000	20 000	20 000
Helseplattform (eller tilsvarende) – engangskostnad. (Øvrig årlig driftskostnad må tas innenfor rammen. Forventet effektiviserings effekt)	308 000			
Robotklippere		4 000 000	2 500 000	
Dagsturhytter	95 000			
Avsetning for lønnsøkning	30 000			
Bygdevekst, refusjon egeninnsats	6 165 000			
	-133 000	-133 000		

Nye investeringstiltak i økonomiplanperioden.

Brutto tall ligger inne nedenfor.

Prosjekt navn	Investering år / kr:			
	2024	2025	2026	2027
Helsefløy	22 797 000	15 197 000		
Helseplattform (stipulert andel investering)		5 000 000	2 000 000	
Utstyr felles legekantor, Grongs andel utstyr	180 000			
BTI – programvare barn og familie	193 000			
Frigjøringsutstyr brann og redning	370 000			
Renseanlegg, styringssystem Mediaa	350 000			
Forprosjekt Bjørgan renseanlegg		300 000		
Investeringstilskudd Grong kirke	400 000			
Elvekryssing Sandøla, VAR	1 500 000			
Nødvannshenger	400 000			
SUM	26 190 000	20 497 000	2 000 000	0

Det vises til eget vedlegg 18 med oversikt over hvert enkelt investeringstiltak inkl. finansiering og driftskostnader.

2.2 Generelle kommentarer til budsjett og økonomiplan.

Kommunens handlingsplan 2024 inkl. en rekke utviklingstiltak finner en i kap. 11.2.

Pensjon og premieavvik.

Premieavviket dvs. differansen mellom pensjonspremie (det vi betaler for pensjonen) og pensjonskostnad forventes å bli noe lavere i 2024. Det er for 2024 budsjettet med et premieavvik, inntektsføring, på kr 5,2 mill. (mot 15,9 mill. i 2023. Dette er netto, etter amortisering/utgiftsføring av tidligere års premieavvik.). Premieavviket gir en utgiftsføring fremover i tid, i og med at inntektsført premieavvik tidligere år skal utgiftsføres med like store beløp de kommende 7 årene. **Premiefond** fremgår ikke av kommuneregnskapet, kun i note til regnskapet. Dette er et fond i KLP for tilbakeført premie og overskudd. Premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Grong kommune brukte i 2022 kr 24,9 mill. av premiefondet, og fikk da redusert premie og videre lavere premieavvik som påvirker amortiseringen i de kommende 7 årene. Ved utgangen av 2022 var premiefondet på kr 3 mill.

Skatt og rammetilskudd.

Kommunens frie inntekter i form av skatt og rammetilskudd er i utgangspunktet lagt inn med samme kronebeløp pr. år. Driftsbudsjettet videreføres i **faste priser** i økonomiplanperioden. Beløpet som er lagt inn i for 2024 harmonere med de beløp som ligger inne i forslag til statsbudsjettet for 2024, og er på kr 211 900 000,-.

Lånegjeld

I økonomiplanperioden er det kun lagt inn forslag til nye investeringer som er må-tiltak. De største investeringene som er lagt inn er renovering helsefløya i 2024/2025 og helseplattformen i 2025. I 2023 er låneopptaket kr 31,6 mill., mens avdraget er kr 18,1 mill. Lånegjelden vår øker. Videre er det lagt inn forslag til investering av helsefløy i 2024, som vil medføre ytterligere økning av gjelden vår. Lånebehovet blir større enn avdrag også dette året. Gjelden vår vokser, og følgelig vil avdrag og renter som vil innvirke i drift de kommende årene øke. Slik økonomiplan ligger nå så viser lånegjelda en topp ved utgangen av 2025, for så å reduseres fremover. Dette er forutsatt at investeringene og følgelig nye låneopptak framover ikke overstiger det vi betaler i avdrag..

Flyktninger

I 2023 vil vi bosette ca. 30 ordinære flyktninger. I budsjettet forutsetter vi fortsatt bosetting:

2024	30 ordinære flyktninger.
2025	20 ordinære flyktninger.
2026	20 ordinære flyktninger.
2027	20 ordinære flyktninger.

Totalt er det budsjettet integreringstilskudd og tilskudd enslige mindreårige som følger;

	Opprinnelig 2023	2024	2025	2026	2027
Integreringstilskudd	16 552'	18 434'	17 736'	17 370'	16 346'
Tilskudd enslige mindreårige;	2 941'	2 289'	1 866'	1 443'	1 443'
SUM TILSKUDD	19 493'	20 723'	19 602'	18 813'	17 789'

Ut fra oversikten ovenfor så ser en at dette var er en relativt stor inntektspost i Grong kommunens budsjett, som nå er redusert fra år til år. Selvfølgelig knytter det seg store utgiftsposter også til dette området. Området er svært usikker, da det er umulig å se for seg hvordan bosettingen vil bli fremover. Som en følge av situasjonen i Ukraina så har bosettingstallet blitt høyere i 2023 enn opprinnelig budsjettet. Vi har i budsjett og økonomiplan lagt inn en forutsetning om 30 nye i 2024, og 20 nye bosatte pr. årene etter.

Når det gjelder bosetting av enslige mindreårige, så har vi ikke fått forespørsel om disse de siste årene og signalet er at dette heller ikke vil være aktuelt pr dags dato. Derav er det ikke budsjettet med slik bosetting fremover, og enheten fases ut etter hvert som dagens bosatte flytter ut av

ordningen. Den er tatt helt ut av budsjettet fom. 2024. Etter 2024 er det budsjettet med 2 enslige mindreårige, som ikke er bosatt i Grong kommune, men som Grong har ansvaret for.

Utgiftene som relaterer seg til flyktninger ligger spredd i hele budsjettet slik at det er vanskelig/umulig å beregne utviklingen av disse dersom en velger et av scenariene ovenfor. Det er viktig å merke seg at dette kapitlet 8.6 kun omhandler inntektssiden vedr. flyktninger.

Eiendomsskatt

Fra og med 2010 har kommunestyret vedtatt at det skal innkreves eiendomsskatt av alle eiendommer i hele kommunen, såkalt generell eiendomsskatt. Benyttet promillesats har ligget stabil på 7 promille for verker og bruk og næring. Satsen for boliger og hytter er lagt inn med 4 promille fom 2023.

For år 2024 fastsettes eiendomsskattegrunnlaget fra siste skatteligningen for kraftverkene det vil si for 2022. For Grongs vedkommende gjelder dette kraftverkene; Åsmulfoss, Aunfoss, Øvre Fiskumfoss, Nedre Fiskumfoss, Fjerdingselva AS, Grøndalselva AS og Småkraft AS. Beskatningen av kraftverkene er en omfattende og komplisert prosedyre og er nå lagt til sentralskattekontoret for storbedrifter i Moss.

Eiendomsskattegrunnlaget har variert de siste årene. **Hva eiendomsskatten for kraftverkene blir for 2024 har vi per i dag ingen opplysninger om.**

Grong kommune gjennomførte ny alminnelig taksering i 2019 og nye takster er tatt i bruk fom. 2020. Disse vil da stå slik i 10 år fremover, så lenge det ikke skjer endringer på aktuelle eiendommer.

Takstgrunnlag skal jfr. regelverket reduseres med 30%, og maks sats for bolig og fritidseiendommer er på 4 promille fom. 2021. **Sats på 4 promille forslås beholdt også i 2023.**

Avgiftsendringer

Vedr endringer i de kommunale avgifter og betalingssetter vises det til vedlegg i budsjetteftet. I utgangspunktet er det lagt inn økninger i hht. konsumprisindeks. Når det gjelder VAR-områdene så forutsettes det full dekning, så her er prisøkningen noe høyere enn konsumprisindeksen. En økning på 5% for avløp og vann. Når det gjelder renovasjonsavgiften så er økningen som foreslås ihht. økningene hos MNA. Her har vi ikke nå noe fond å kompensere med, så renovasjon økes 15% for å oppnå selvkost. Slamgebyret økes med 50%. Her har vi opparbeidet et underskudd over år, som må dekkes inn. Slam er lovpålagt at skal være til selvkost ihht. «forurensere betaler prinsippet».

Bruk av fond

Dersom reell bruk av disposisjonsfondet blir som budsjettet, vil vi har redusert «fritt» disposisjonsfond til kr 21,4 mill. ved årets slutt 2023. Bruken i 2023 er budsjettet til kr 2,1 mill., dette inkluderer kommende regulering med bruk av ytterligere kr 0,3 mill.

Avsetning og bruk kommer frem av tabellen nedenfor.

	Saldo IB 2023	2023	2024	2025	2026	2027	Saldo UB 2027
«Fritt» disposisjonsfond inkl flyktningefond	23 575'	-2 100'	-7 796'	-5 116'	-3 060'	-872'	4 632'
Rentefond	2 565'		-2 565'				0
Premieavviksfond	18 354'						18 354'
Avvikling likviditetsreserve	-3 263'						-3 263'

Handlingsprogram og økonomiplan 2024-2027 – Budsjett 2024

Gusli skog	100'	-90'					10'
Sum disposisjonsfond	47 857'	-2 190	-10 361'	-5 116'	-3060'	-872'	26 258'

Slik budsjett og økonomiplan ligger pr. i dag vil en ved utgangen av 2027 ha stående igjen ca 4,6 millioner på «fritt disposisjonsfond», kr 0 på rentereguleringsfondet, 18,4' mill på pensjonsfondet og tilnærmet 0 på Gusli skog fondet.

Investeringsfond

Ved utgangen av 2022 har vi et ubundet investeringsfond på kr 206 811,-. (Vi brukte kr 1,7 mill. av ubundet investeringsfond på finansiering av kunstgressbanen i 2022).

NTE-fondet

Det er utarbeidet egne vedtekter for fondet. Disse tilsier at 20% av fondet videreformidles, 30% settes av til et slags «reserve/risiko» fond, mens resten 50% kan benyttes til samfunns- og næringsutvikling. Grong kommune har valgt å bruke det til dekning av renter på investeringer som basseng og næringspark og videre bredbånd.

NTE fondet utvikler seg slik i perioden:

	2 023	2 024	2 025	2 026	2 027
Nte fond, samfunns- og næringsutvikling 50% IB	2 965 383	2 515 229	1 286 829	58 429	-1 169 971
Årlig forventet avsetning	1 974 846	1 609 600	1 609 600	1 609 600	1 609 600
Forventet bruk;					
Egenandel bredbåndutbygging Harran					
Infrastruktur Grong næringspark	-678 000	-804 000	-804 000	-804 000	-804 000
Basseng	-1 747 000	-2 034 000	-2 034 000	-2 034 000	-2 034 000
SUM 50% andel	2 515 229	1 286 829	58 429	-1 169 971	-2 398 371
Nte fond, reservefond 30% IB	3 756 651	5 027 251	5 993 011	6 958 771	7 924 531
Årlig forventet avsetning	1 270 600	965 760	965 760	965 760	965 760
SUM 30% andel	5 027 251	5 993 011	6 958 771	7 924 531	8 890 291
Sum totalt NTE-fond	7 542 480	7 279 840	7 017 200	6 754 560	6 491 920

Det forventes økning i renteutgiftene fremover. Dette gjør at en i slutten av perioden sannsynligvis må bruke av reservefondet for å finne dekning av renter og avdrag basseng og næringspark. Samlet NTE fond, vil ved utgangen av perioden være på anslagsvis 6,5 millioner.

2.3 Finansielle måltall

Ny kommunelov inneholder en ny generalbestemmelse som slår fast at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Det nevnes nøye prioriteringer, jevnlig oppfølging av budsjett, egenfinansiering av investeringer, planmessig vedlikehold av eiendom og håndtering av risiko som noen stikkord for god langsiktig økonomiforvaltning.

Den nye kommuneloven inneholder nå en lovfestet plikt til å benytte finansielle måltall som verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi.

Kommunestyret vedtok i september i k-sak 35/19 at følgende finansielle måltall skal innarbeides i budsjett og økonomiplan for Grong kommune;

De konkrete måltallene gjelder i et tidsperspektiv innenfor økonomiplanperioden dvs. 4 år.

- Netto driftsresultat, minimum 1,75% av driftsinntektene.
- Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene, bør ikke overstige 120%.
- Disposisjonsfond, minimum 7,5% av driftsinntektene.
- Arbeidskapitalen bør utgjøre minst 15%

Når det gjelder måltallet netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene, sliter Grong kommune. Siste årene har dette tallet vært negativt. Driftsutgiftene er for høye, som betyr at vi må bruke av fond for å gå i balanse.

Finansielle måltall	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	2,41	1,91	2,83	0,6	-1,14	-0,98	-2,20	-2,06	-1,29	0,76
Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene	112,3	118,8	122	114	110	116	116 %	105 %	104 %	100 %	96 %
Prosent disposisjonsfond av driftsinntektene	14,16	15,82	17	16,6	14,4	13,22	13,0	9,7	8,4	7,6	7,5
Arbeidskapital (minus premieavviket) i prosent av driftsinntektene	12,89	17,89	20,35	20,64	18,18	18,56					

Nærmere beskrivelse av de ulike tallene finnes under pkt 11.1

2.4 Omstillingsbehov fremover.

Det er lagt inn følgene forventninger om innsparinger på de ulike rammeområdene i økonomiplanperioden.

Tabellen skal forestås slik;

Innsparingen (inkl. evt. nye tiltak drift) på ramme 2 i 2023 er totalt kr 2 855 644,-, dette er spesifisert på konkrete tiltak se ytterligere i kap. 14. Det forventes at dette da er tiltak som gir tilsvarende effekt hvert år utover i økonomiplanperioden. I tillegg til spesifiserte tiltak for 2024, er det lagt inn uspesifisert omstilling for resten av planperioden. På slutten av perioden, i 2027, skal omstillingen utgjøre kr 5,5 mill. årlig for ramme 2. Nær kr 5 mill. årlig for ramme 3 osv.

Vi viser at vi i tillegg må bruke av disposisjonsfond, for å gå i balanse. Merk årene 2025 og 2026 når det ventes at Helseplattform kommer inn, da blir det en større engangskostnad ved innføringen, som må tas i drift. Denne «pukkelkostnaden» tenkes dekket med disposisjonsfond. At vi må bruke av fond, viser at vi må ytterligere ned i drift. Vi har en jobb å gjøre før vi oppnår måltallet om netto driftsresultat som er 1,75% av driftsinntektene. (Måltall se kap. 11)

	2024	2025	2026	2027
Ramme 1: Adm. og fellesutgifter	0			
Ramme 2: Oppvekst og familie	-2 855 644	-4 135 929	-5 122 439	-5 517 044
Ramme 3: Helse og omsorg	-2 399 941	-3 585 103	-4 571 613	-4 966 218
Helseplattform		4 000 000	2 500 000	
Ramme 4: Næring, miljø, kultur, teknisk, brann	-2 038 340	-2 163 340	-3 030 340	-3 530 340
Ramme 5: Kirke	-100 000			
Sum innsparing og nye tiltak	-7 393 925	-5 884 372	-10 224 392	-14 013 602
Bruk av disposisjonsfond	-7 795 619	-5 115 891	-3 059 531	-872 062

Vi ser ovenfor at det foreligger store utfordringer for å komme i balanse i årene som kommer. Omstillingsbehovene er fordelt på de ulike rammeområdene. Det er viktig å merke seg at dette kun er anslag og at fordelingen mellom rammeområdene kan måtte endres underveis i perioden. For å komme frem til en fordeling mellom rammene har vi benyttet kostratall – analyser fra ks – og sett på hvilke områder vi bruker mer penger enn landssnittet og hvilke områder vi benytter mindre på enn landssnittet. Viktig å merke seg at forventet lønnsøkningen ikke er kompensert på rammene i budsjettet, men står i budsjett - kun for 2024 med kr 6 mill. - på et fellesansvar.

2.5 Sluttkommentar

For budsjett 2024 og planperioden frem tom. 2027 har kommunedirektøren lagt frem flere konkrete forslag som kan være med på å snu den økonomiske situasjonen fra bruk av fond til mer balanse mellom rammer og driftsutgifter. Det er tiltak som vil merkes av både innbyggeren og de ansatte, men kommunaldirektøren mener at dette er tiltak som ikke skal ramme de aller svakeste. Det er gjort tilpasninger på forslagene slik at enkelte sårbare som kan rammes, skal ivaretas. Samtidig ser en at økt rente på lån, og økt lån vil gi oss en utfordring i fremtiden. Vi forventer at rentetoppen er i 2024, og at den forhåpentligvis snur etter omstillingstiltakene i nasjonen. Det betyr at det også fremover må legges inn innsparingskrav i driftsrammene på sektorene. Det er viktig at grepene som tas, er varige og ikke ettårig. For å nå målet om 1,75% nettodriftsresultat av sum driftsinntekter, for å ha en bærekraftig drift, må det til ytterligere omstillingstiltak. (Se kapittel om økonomiske måltall.)

3 Utarbeidelse av årsbudsjettet i praksis

Økonomireglementet sier følgende;

Årsbudsjettet er en bindende plan for bruk av kommunen sine midler i budsjettåret. Kommunestyret sine prioriteringer samt de målsettinger og premisser som budsjettet bygger på skal komme tydelig frem i dokumentet. Årsbudsjettet er identisk med første år i økonomiplan.

Forslaget til årsbudsjett for påfølgende budsjettår fremmes av rådmannen til politisk behandling innen utgangen av desember. Formannskapet gi innstilling ovenfor kommunestyret. Kommunestyret vedtar budsjett i balanse før utgangen av desember (året før budsjettåret). Dette dokumentet vedtas som netto budsjetttramme pr. rammeområde.

Budsjettet inneholder de samme budsjettskjemaene som økonomiplan.

I tillegg til obligatoriske budsjettskjemaer og økonomiplan dokument, som vedtas av kommunestyret, utarbeides det et detaljbudsjett for rammeområdene 1 – 9 som arbeidsdokument for administrasjonen. Dette viser budsjetterte tall på alle konti – 5 siffer under hvert ansvar. Kommunestyret vedtar ikke budsjettet på dette detaljnivået.

Forslag til årsbudsjett fremmes av kommunedirektøren til politisk behandling innen medio november.

Etter formannskapet har fattet sitt vedtak legger de frem dokumentet for offentlig ettersyn før det tas opp til 2. gangs behandling i formannskapet samt med endelig vedtak i kommunestyret den 14. desember 2023.

Vi har følgende rammeområder:

- Ramme 1 – Administrasjon og fellesutgifter
- Ramme 2 – Oppvekst og familie
- Ramme 3 – Helse og omsorg.
- Ramme 4 – Næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning.

- Ramme 5 – Kirkeformål
- Ramme 6 – Politisk styring, kontroll og fellesutgifter
- Ramme 7 – Særregnskap (Kommunale samarbeid)
- Ramme 8 – Skatter, rammetilskudd m.v.
- Ramme 9 – Renter, avdrag, finanstransaksjoner.

4 Visjon og mål.

Kommuneplanen og økonomiplanen er kanskje de to viktigste strategiske planverkene innenfor kommunens virksomhet. Gjennom kommuneplanen settes retning og valg av strategier, mens økonomiplanen skal prioritere de tiltak som må gjennomføres for at målene skal nås. Vedtak av visjon og hovedmål ble fattet 22.04.2021. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i kommunestyret 22.06.22 i sak 30/22. Strategidelen inneholder et overordnet mål, 4 hovedmål og flere ulike punkter benevnt «Slik gjør vi det:»

Visjon for Grong kommune: Kraft i elver og folk.

Overordnet mål:

Innen 2030 skal bærekraft og folkehelse danne grunnlaget for all samfunns og næringsutvikling i Grong.

Hovedmål:

1. Innen 2030 skal Grong være en kommune som er attraktiv for bedrifter og som har et mangfoldig næringsliv.
2. Innen 2030 skal Grong fortsatt være et trygt og attraktivt bosted
3. Innen 2030 skal det bo flere barn i Grong enn i dag.
4. Innen 2030 skal folk kjenne Grong som nytenkende og inkluderende

Kommuneorganisasjonen:

Rammebetingelsene for Grong kommune har endret seg mye de siste årene, bl.a. økonomi, krav i lov, avtaleverk og kommunalt ansvar. I tillegg endres forventningene til våre tjenester fra bl.a. Stat og våre innbyggere. Store endringer i rammebetingelsene har medført et stort fokus på behovet for omstilling, bl.a. omstilling for mer effektiv drift herunder å finne et tilpasset tjenestenivå, utnytte ressurser på tvers av rammeområdene og ha rett kompetanse på riktig sted og til riktig tid.

Å videreutvikle en stor kommuneorganisasjon til å håndtere store endringer i rammebetingelsene nå og i fremtiden, er en stor og omfattende prosess. Vi har over tid ønsket et større søkelys på omstillingsevne og startet opp arbeidet med ledelse- og medarbeiderutviklingsprosjektet høsten 2021. Prosjektet er nå over i en ordinær driftsfase med implementering av Verdiplakaten – Sånn gjør vi det i Grong kommune. Arbeid med verdiplakaten skal skape en kultur hvor alle i Grong kommune arbeider etter det nye verdisetet;

- Vi er **åpne** for det som er nytt
- Vi gir og gjør oss fortjent til **tillit**
- Vi er **ansvarlige**

Proessen med implementering ble iverksatt i 2022 og forventes å ta 3 til 5 år. Vårt utgangspunkt er at ledere, i prosess med alle ansatte, skal jobbe i retning av å begrense detaljstyring og målinger til det som er mest nødvendig for organisasjonen, og som oppleves meningsfylt av medarbeideren. Det innebærer også at lederen må ta en aktiv rolle som tilrettelegger – gjennom struktur, rutiner, holdningsarbeid, tillit og tilhørighet – for at alle våre medarbeidere skal få gode muligheter til å bruke sin kompetanse og bidra til organisasjonens verdiskapning.

Medarbeiders opplevelse av å få brukt kompetansen sin utgjør en selvstendig og viktig motivasjonsfaktor. Høy opplevd bruk av sin egen kompetansen blant alle ansatte er knyttet til større trivsel på jobb, høyere mestringstro og en sterkere følelse av å ha verdi på jobb. Vi mener at en viktig faktor er at ansatte tar, men også kan ta ansvar og gjerne i samhandling med øvrige kollegaer. Vi mener at en slik prosess på sikt vil skape bedre service og mer effektive tjenester til våre innbyggere.

Øvelse på endring, det å tenke nytt og annerledes har hatt et fokus i 2022 og 2023, bl.a. gjennom ledelses- og medarbeiderutviklingsprosessen (2022) samt oppstart med innovasjonsarbeidet på alle avdelinger (2023). Planen er å videreføre prosjektet Innovasjon i hverdagen i 2024, med særlig søkelys på konkret arbeid i ulike avdelinger (piloter). Her er det gitt tilsagn om OU-midler fra KS samt bruk av egne fond med en total ramme på ca kr 900.000,- for 2024.

Verdiplakaten, sammen med 10-faktorarbeidet og brukerundersøkelser, må prioriteres i arbeidet med årsbudsjettets handlingsdel på ulike avdelinger. Det er foretatt opplæring av brukerundersøkelser gjennom Bedrekommune.no i 2023. Brukerundersøkelser, kombinert med folkemøter, kan gi et bedre grunnlag for å definere tjenestenivået. Fokus på brukerundersøkelser er planlagt i 2023/2024.

Sånn gjør vi det i Grong kommune!

Vi er åpne for det som er nytt

Vi er nysgjerrige og samarbeider på tvers i en åpen organisasjon

Vi utnytter mangfold og ulikhet til å utvikle oss

Vi er fleksible, brukerorienterte og leter etter nye måter å gjøre ting på

Vi kommuniserer åpent og tydelig, og med respekt

Vi gir og gjør oss fortjent til tillit

Vi er faglig oppdatert, og innenfor våre rammer utfører jobben vår med integritet og stolthet

Vi tør å gi og få tydelige forventninger og tilbakemeldinger

Vi har rom for å feile, men tar ansvar for våre feil og lærer av dem

Vi stoler nok på hverandre til at vi tør å være kritiske og utfordre

Vi er ansvarlige

Vi tenker og handler helhetlig innenfor gjeldende rammer, til det beste for hele kommunen og de rundt oss

Vi er lojale og framsnakker hverandre og arbeidsplassen vår

Vi opptre profesjonelt i møte med brukere, innbyggere og publikum

Vi spør om hjelp når vi trenger det, og strekker oss langt for å hjelpe hverandre

Vedtatt i administrasjonsutvalget 15.06.2022

5 Selvkost

Kommunestyret har tidligere fattet et prinsippvedtak om at innbyggerne skal dekke kommunens kostnader på områdene vann, kloakk, renovasjon, slam og feiing. Dette skal gjøres i hht. selvkost. Dette prinsippet videreføres også i denne økonomiplanperioden.

Definisjon av selvkost er den merkostnad som kommunen påføres med å produsere en bestemt vare eller tjeneste. Hvis differansen mellom årets gebyrinntekter og årets gebyrgrunnlag viser et overskudd, skal overskuddet dekke inn et underskudd fra tidligere år. Et overskudd som ikke dekker inn et underskudd, skal avsettes til et selvkostfond i selvkostregnskapet. Et overskudd som er avsatt til selvkostfondet, skal tilbakeføres ved å finansiere et fremtidig underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppsto. En slik forståelse kan dels være motivert ut ifra behovet for en nødvendig fleksibilitet i forhold til endringer på inntekts –og kostnadssiden, f.eks som følge av investeringer, som de fleste kommunene opplever.

Overskudd det enkelte år avsettes til et selvkostfond for hvert område. Underdekning enkelt år registreres også og skal tas inn med tilsvarende overskudd på områdene i løpet av en 5 års periode.

Ved regnskapsavslutningen for 2022 hadde vi følgende selvkostfond;

Vann	2 095 039
Kloakk	704 498
Slam, underskudd	-283 686
Renovasjon, underskudd	-77 600
Feiing	356 238
Byggesaksbehandling	0
Kart og deling	0

6 Organisering

6.1 Politisk organisering

Det politiske systemet i Grong kommune er organisert etter formannskapsmodellen, med kommunestyre og formannskap

Kommunestyret har følgende sammensetning:

Kommunestyrets sammensetning	2023 – 2024
Totalt	17
Senterpartiet	8
Arbeiderpartiet	6
Høyre	2
Sosialistisk venstreparti	1

6.1.1 Politisk ledelse

Kommunestyret og formannskapet ledes av ordfører Ann Jeanett Klinkenberg (Arbeiderpartiet).
Varaordfører er Lars Bjørnar Vist (Høyre).

Ledere for utvalg og råd er:

Utvalg / råd / nemnd:	Leder
Kontrollutvalg	Erik Seem
Eldreråd	Velges 16.11.2023
Eiendomsskatt, sakkyndig nemnd	Velges 16.11.2023
Eiendomsskatt, sakkyndig ankenemnd	Velges 16.11.2023
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	Velges 16.11.2023

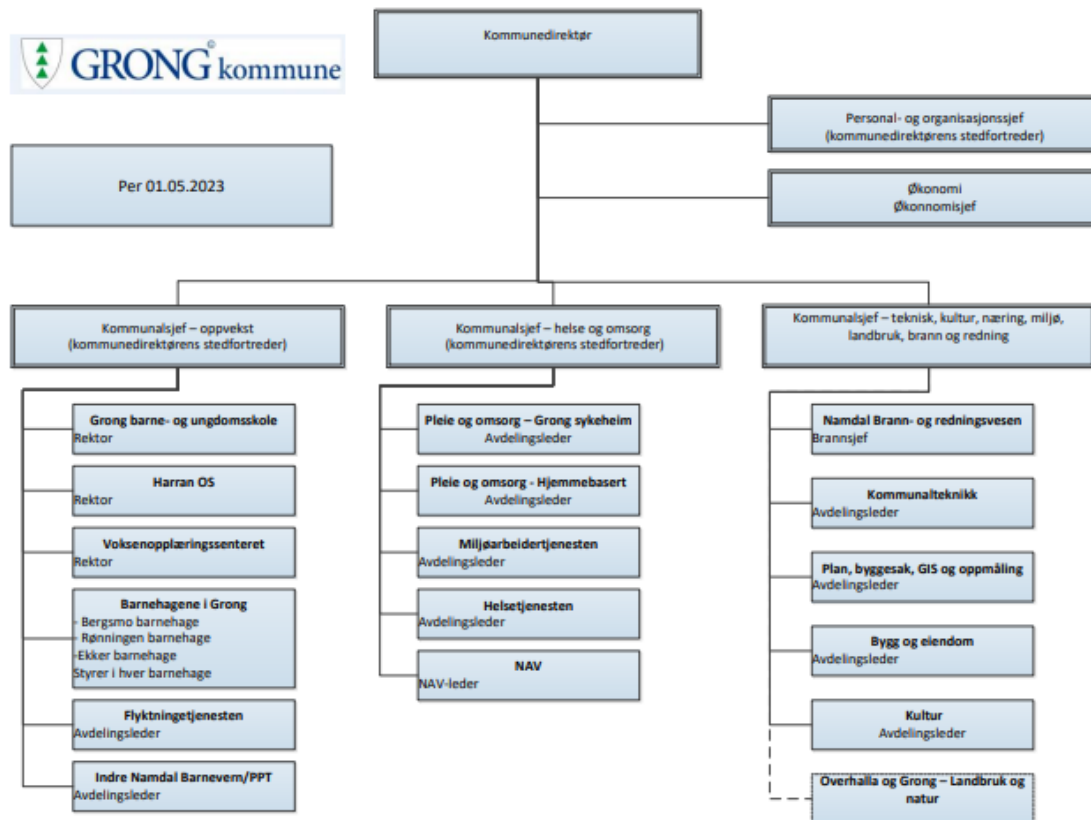
6.1.2 Interkommunalt samarbeid

- IKT Indre Namdal IKS
- Midtre Namdal Avfallsselskap
- IKS Namdal rehabilitering – Høylandet
- Oppgavefelleskap rundt vannområdesamarbeid Namdalen
- Vertskommune for Indre Namdal barnevern og PPT
- Vertskommune for NAV Indre Namdal
- Vertskommune for Brann- og redningstjenesten (samarbeid Overhalla, Høylandet og Grong)
- Vertskommune for Legevaktsamarbeid i Indre Namdal
- Vertskommune for tekniske tjenester som;
 - Byggesak
 - GIS
 - Kart- og oppmåling
 - Arealplanlegging
 - Byggetilsyn
 - Vann og avløp
- Vertskommunesamarbeid om Lønn mellom Lierne, Røyrvik, Grong og Namsskogan (vertskommune)
- Namdal regionråd
- Revisjon Midt-Norge SA
- KonSek Trøndelag IKS
- Regional veterinærtjeneste
- Museet Midt

I tillegg foreligger flere avtaler vedr kjøp og salg av tjenester, eksempelvis oppmåling, kommuneoverlege og jordmor.

6.2 Administrativ organisering

Organisasjonskart:

Figur 1: Administrativ organisering i Grong kommune

Kommunedirektørens ledergruppe består nå av:

- Kommunedirektør
- 3 kommunalsjefer
- Personal- og organisasjonssjef
- Økonomisjef

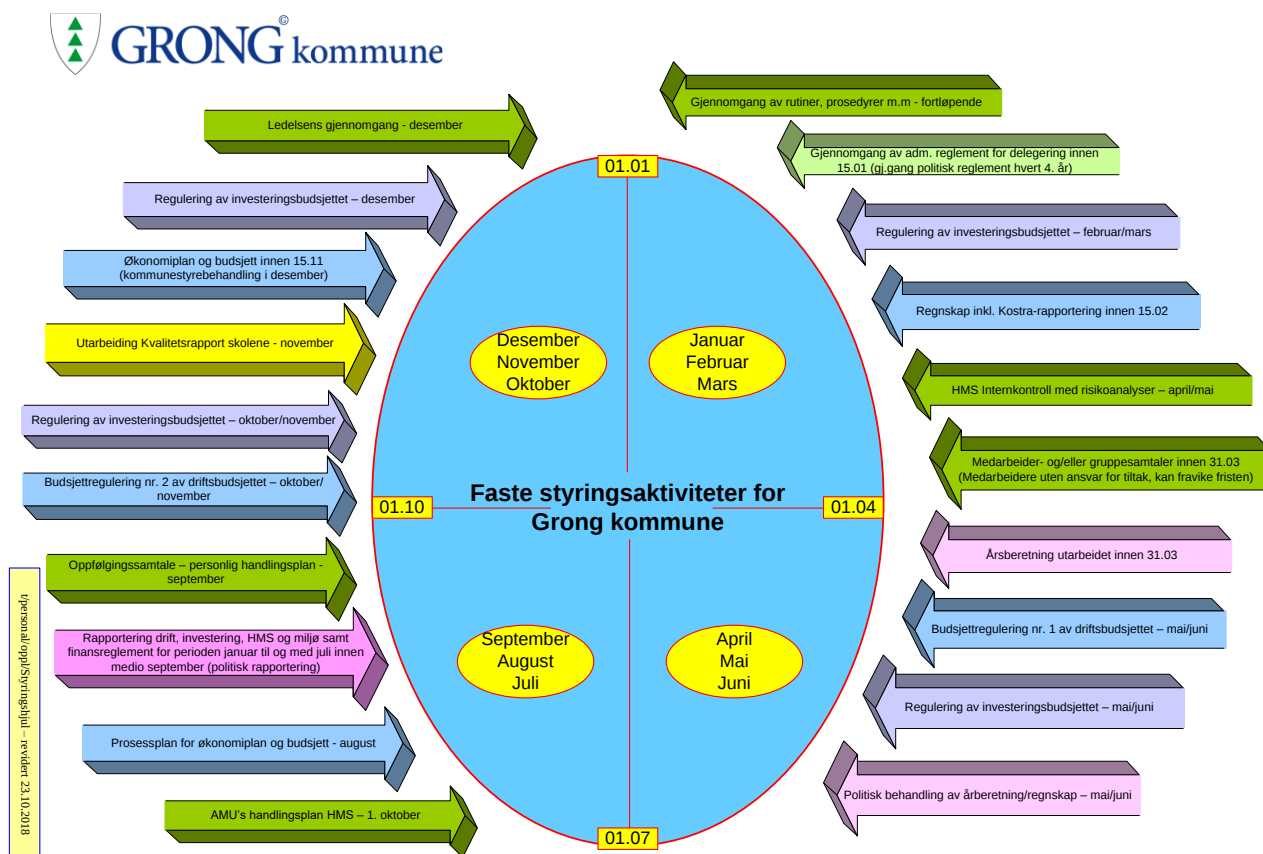
Nivå 2:

- Avdelingsledere/enhetsledere
- Stab og støttefunksjoner

6.3 Faste styringsaktiviteter Grong kommune.

Et årshjul handler om å tilpasse Grong kommunes aktiviteter til den praktiske hverdagen slik det arbeides nå, både i forhold til administrativ og politisk rapportering samt øvrige oppgaver. Det gir ledere oversikt over og frister for ulike aktiviteter som skal gjennomføres i løpet av et år. De ulike aktiviteter som er skissert under, blir lagt inn i vårt kvalitetsstyringsystem Compilo (modul Årshjul).

Følgende faste styringsaktiviteter gjøres gjeldende:

Figur 2: Årshjul Grong kommune

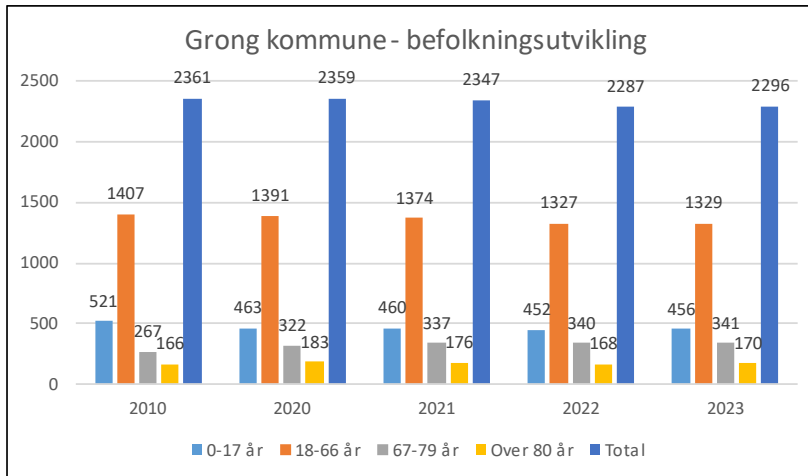
7 Befolkningsutvikling

7.1 Innledning

Befolkningsutviklingen, og sammensetningen av kommunens befolkning, er svært avgjørende når rammetilskudd skal beregnes. Hvordan utviklingen blir fremover er viktig både med tanke på rammetilskuddet og hvordan en skal dimensjonere tjenestetilbudet i kommunen.

Kommunefakta - SSB

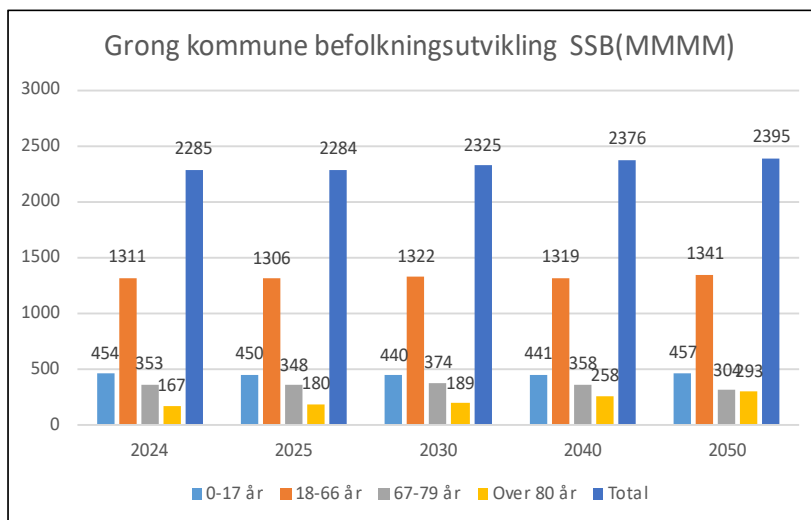
7.2 Befolkningsutvikling 2010 - 2022 og prognose til 2050.

2. kvartal 2023 er det registrert 2 304 innbyggere i Grong kommune. Dette er en økning på 17 personer fra 01.01.2022, da det var registrert 2287 personer. Økt innvandring kan være med på å stagnere trenden med befolkningsnedgang.

I SSB sin framskriving med mellomalternativet, så forventes en økning fremover til 2050.

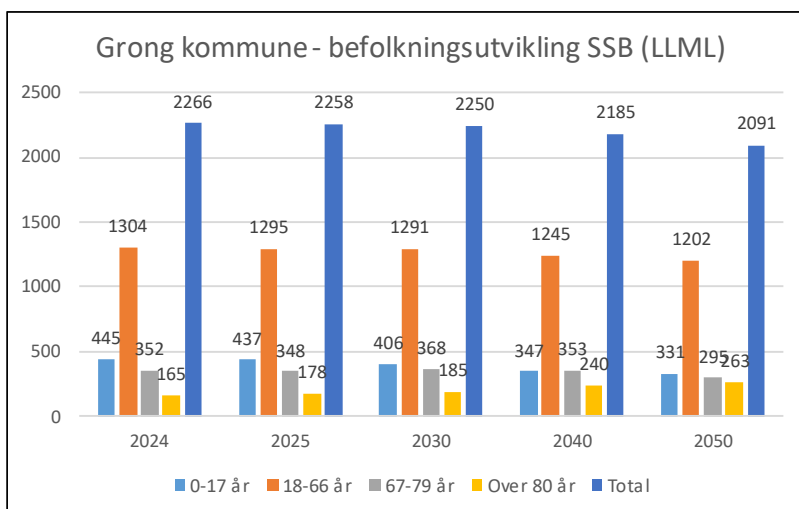
Figur 3: Kilde: SSB hist. utv. av befolkning

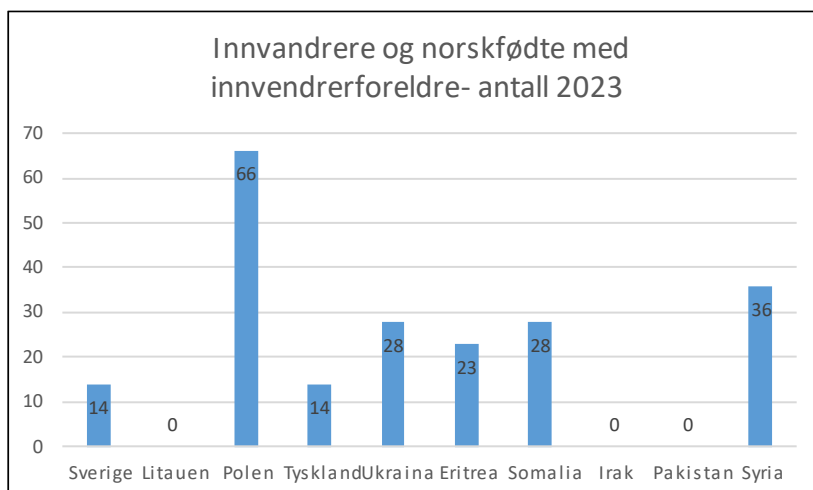
Legger en til grunn prognose med lav nasjonal vekst, ser en at historisk trend vil fortsette med klar nedgang i innbyggere som er barn, ungdom og yrkesaktiv alder.

Befolkningsutviklingen vil få betydning for både den økonomiske situasjonen og hvordan en skal drifte barnehager, skoler og andre oppvekstrelaterte tjenester.

Figur 4: Kilde: SSB, folketall (middels nasjonal vekst MMMM)

Figur 5: Kilde: SSB, folketall (lav nasjonal vekst LLML)

Figur 6: Kilde: SSB - kommunefakta Grong

Grong har hatt en positiv innvandring i flere år. Innvandrerne fordeler seg på en rekke land, men europeiske land dominerer med Polen som det største. Pågående krig i Ukraina har medført en flyktningestrøm herfra fra 2022 og fram til i dag.

En del av innvandrerne fra afrikanske land flytter etter hvert til en større kommune innenlands for å være i større miljøer, mens noen blir og bosetter seg fast i Grong.

En slik bosetning er helt klart med på å bedre fremtidsutsiktene i forhold til antall innbyggere.

Målsettingen er ikke bare å være en kommune som mottar flyktninger, men som gjør dette og samtidig får en ny Grongning bosatt her over lengre tid. Utfordringen er å få til en god integrering i samfunnet og deltagelsen. Men ikke minst tilgangen til et arbeidsmarked, som er av stor og viktig betydning for hvordan en vil kunne lykkes med dette.

Dette er mennesker med svært ulik bakgrunn, kompetanse og opplevelser fra tidligere. Individuelle og kulturelle utfordringer vil det være, og en ser at det er en jobb som må gjøres over lengre tid for å lykkes med målsettingen.

Dette har også en kostnadsside som en ikke kan se bort fra. Selv om tilskudd er beregnet for de fleste kostnadene, er det merkostnader og meroppgaver som må til og som gir et bilde der utgifter og inntekter ikke alltid balanseres. Jevnt og tilstrekkelig antall bosettinger over tid er viktig for å kunne opprettholde kompetanse, beredskap og økonomisk balanse.

Bilde 1: Fotograf Ingri Gartland

8 Rammebetingelser

8.1 Lønnsbudsjettering

Vi har i budsjettet lagt inn forventet korrekt lønn f.o.m 1.1.2024

Pris og lønnsveksten (deflatoren) i kommunesektoren er i statsbudsjettet for 2023 anslått til 4,3%, hvor lønnsvekstanslaget er satt til 4,9%. Deflatoren på 4,3 % er beregnet slik:

Faktorer	Vekt	Anslag 2024	Veid
Lønnsvekst	0,6	4,9	2,94
Prisvekst	0,4	3,4	1,36
Veid snitt (Deflator)			4,3

Med bakgrunn i ovennevnte legger Grong kommune til grunn en årslønnsvekst for 2024 på 4,9%. Årslønnsveksten får kun virkning i 8 måneder, da all lønnsvekst i hovedsak har virkningsdato 01.05. Et utdrag av budsjett for 2024 tilsier totalt kr 191 mill. (bl.a. fastlønn, vikarlønn, faste tillegg inkludert sosiale utgifter for hele 2024) som grunnlag for årslønnsvekst. Beregnet årslønnsvekst for 2024 på 4,9 % (jfr. tabell over) for 8 måneder inkl. sosiale utgifter, er da beregnet til ca kr 6,3 mill. I budsjettforslaget for 2024 er det avsatt kr 6 mill. til reservert tilleggsbevilgning. Dette med tanke på utdeling til de avdelinger hvor det viser seg å bli helt umulig å ta lønnsøkning 2024 innen egen ramme. Resterende år i planperioden må lønnsøkningen hentes inn på de ulike rammeområdene uten at de er tildelt ekstra midler til dette.

Samlede lønnsutgifter og sosiale utgifter er vist i oppstillingen "Økonomisk oversikt drift" som er vedlegg til budsjettheftet. (Økonomisk oversikt drift er ikke lovpålagt budsjettskjema – se Økonomi og budsjettforskriften § 5-1, 2. ledd, andre punktum.)

8.2 Sosiale kostnader

Sosiale kostnader er lagt inn med følgende satser:

- ❖ Pensjon
 - KLP 17,33 % på fellesordningen
 - KLP 18,87 % på sykepleierordningen
 - Statens pensjonskasse 10,25%
- ❖ Arbeidsgiveravgift 5,1%
- ❖ Avsetning til feriepenger 12%.

8.3 Arbeidsmiljø og utviklingen av tilstedeværelse.

I Arbeidsgiverstrategien (AGS) definerte vi vårt mål i 2011 om et gjennomsnittlig nærvær på 95 %. Vårt fokus i AGS har vært bl.a. «å ta egen helse på alvor». Vi har over tid arbeidet hardt med å nå våre målsettinger, men vi når ikke våre konkrete målsettinger på nærvær på 95 %. Vi har noen valgmuligheter:

- Revidere målsettingene i 2024, f.eks. ved en gjennomgang av vår arbeidsgiverpolitikk (organisasjonspolitik). Kan passe godt, med bakgrunn i nytt kommunestyret for perioden 2023 -2027.
- Avvente revideringen til vi ser mer resultater av vårt arbeid med Verdiplakaten.

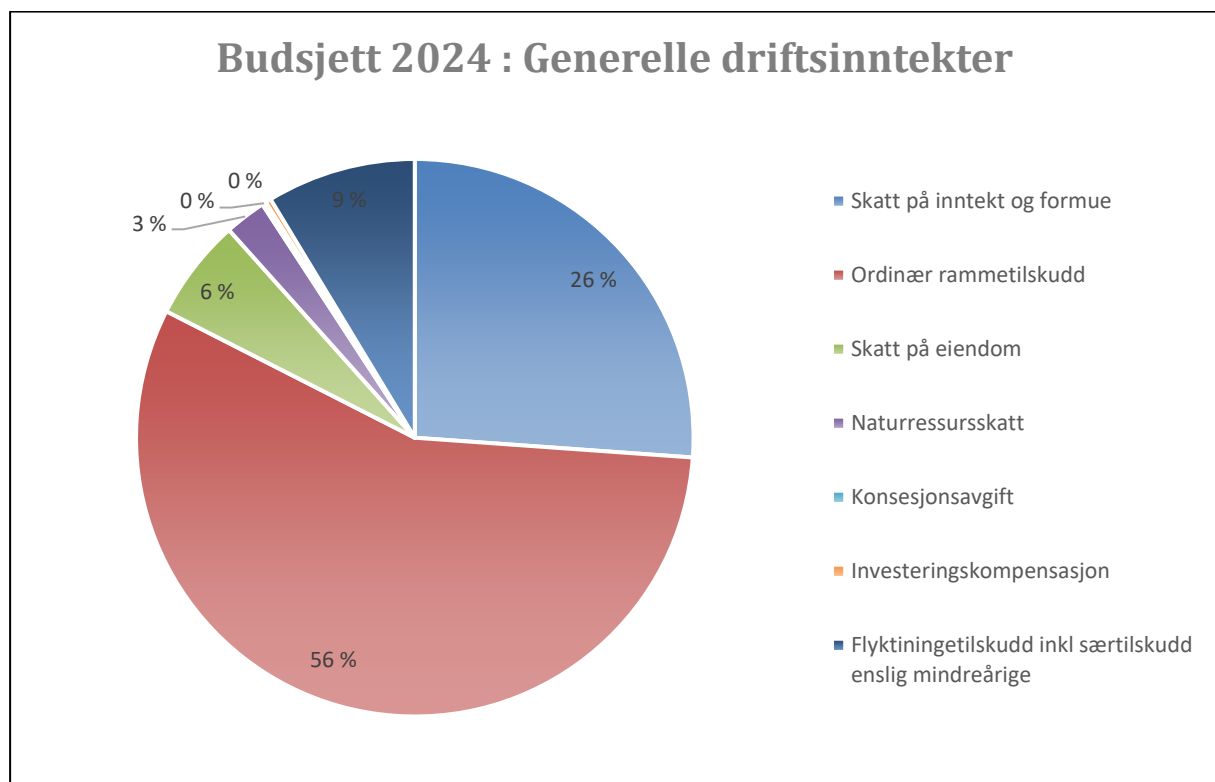
Med hensyn til oppfølging av arbeidsmiljø og utviklingen av tilstedeværelse vises ellers til handlingsdelen i årsbudsjettet – Felles utviklingstiltak. Her framgår en detaljert oversikt over planlagte tiltak. Hovedfokuset er aktiviteter i tråd med gjennomført leder- og medarbeiderutviklingsprosjekt i 2021 - 2022. Prosessen inneholder bl.a. oppfølging av vedtatt Verdiplakat – Sånn gjør vi det i Grong kommune og oppfølging av 10-FAKTOR-undersøkelsen.

For å lykkes med dette arbeidet må oppfølgingen prioriteres av alle våre avdelingsledere. Like viktig er samspillet mellom lokal ledelse og lokal tillitsvalgt og verneombud, jfr. vedtatte rutiner for lokalt partsamarbeid.

8.4 Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning

8.4.1 Fordeling av kommunens generelle driftsinntekter 2024.

Kakediagrammet viser fordeling av sum Generelle driftsinntekter på kr 249 558 400,- (jfr. budsjettskjema bevilgningsoversikt drift (1A))

8.4.2 Kommunedirektørens forslag til budsjett for 2024 er basert på regjeringens forslag til statsbudsjett.

Om det konkrete innhold i statsbudsjettforslaget vises til internettsidene til regjeringen: [Statsbudsjettet 2024 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no) og KS: [Statsbudsjettet 2024 - KS](https://www.ks.no). Frie inntekter Grong kommune se: [Frie inntekter 2024 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

8.4.3 Skatt og rammetilskudd

Ansvar 8000 - Skatt på inntekt og formue

Når det gjelder kommunenes skatteinntekter så inngår disse i en skatteutjevning som har til formål å delvis jevne ut forskjeller i skatteinntektene kommunene imellom. I denne skatteutjevningen inngår inntekts- og formuesskatt fra personlige skatteyttere og naturressursskatten (skatt fra kraftselskapene).

Den kommunale selskapsskatten er avviklet fra 2009. Overskuddsskatten for selskap og andre etterskuddspliktige skatteyttere tilfaller staten.

Størrelsen på den kommunale inntektsskatten og formuesskatten for personlige skattytere bestemmes i statsbudsjettet hvert år.

Kommuner med skatteinntekter under landssnittet får kompensert for 60% av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. I tillegg får kommuner med skatteinntekter under 90% av landssnittet kompensert for 35% av differansen mellom egne skatteinntekter og 90% av landssnittet. Grong kommunen er en av de kommunene som har en egen skatteinngang som ligger under 90% av landssnittet og således mottar kompensasjon- såkalt inntektsutjevning.

Ved budsjettering av skatteinngang har vi brukt KS prognosemodellen. Skatt på formue og inntekt er der anslått til kr 71,2 mill. Inntektsutjevningen kommer i tillegg, og er i prognosemodellen anslått til kr 15,7 mill. Totalt viser prognosemodellen kr 600' mer enn grønt hefte. Det er alltid vanskelig å treffe korrekt ved budsjettering av skatteinntekten. Det som er et faktum er at det er utviklingen på landsbasis som er avgjørende, som igjen virker på inntektsutjevningen. Skatteanslaget er videreført flatt i økonomiplanperioden.

Ansvar 8200 - Rammetilskudd

Rammetilskuddet er den desidert største inntektskilden for kommunen. Rammetilskudd + formues- og inntektsskatt benevnes som **frie inntekter**¹ i kommunen. Til sammen utgjør de frie inntektene kr 211,86 mill. i kommunedirektørens forslag til 2024 budsjett. Av det totale beløpet i skatt og rammetilskudd utgjør skatt på formue og inntekt inkl. inntektsutjevningen kr 86,9 mill., og rammetilskuddet kr 125 mill. Til sammenligning så forventer vi å få inn kr 195,2 millioner i skatt og rammetilskudd for 2023 inkl. skjønnsmidler tildelt fra statsforvalteren.

¹ [Frie inntekter 2024 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Om inntektssystemet:

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å utjevne kommunenes og fylkeskommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere. For å oppnå dette målet tas det ved fordelingen av rammetilskuddet hensyn til strukturelle ulikheter i kommunenes og fylkeskommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og ulikheter i skatteinntektene (inntektsutjevning). Det gis også et skjønnstilskudd for å korrigere for forhold som ikke ivaretas godt nok i fordelingsystemet ellers. Inntektssystemet inneholder i tillegg virkemidler som utelukkende er begrunnet med regionalpolitiske målsettinger. Det samlede rammetilskuddet utbetales i ti terminer gjennom året.

Fordelinga av hele rammetilskudds-potten er nokså komplisert.

Rammetilskuddet består av følgende komponenter for Grong for 2024:

- Innbyggertilskudd
 - Utgifts utjevning
 - Korreksjoner og tilskudd med særskilt fordeling
 - INGAR Overgangsordninger (Inntektsgarantitilskudd fra 2009)
- Distriktstilskudd Nord-Norge («Namdalstilskuddet»)
- Skjønnstilskudd

Innbyggertilskudd

Det samlede innbyggertilskuddet fordeles i utgangspunktet med et likt beløp pr. innbygger til alle kommuner etter at det er tatt hensyn til tilskudd som gis en særskilt fordeling. Beløpet for 2024 er på kr 29 832,- pr. innbygger. Grongs innbyggertall pr. 1.7.2023 var på 2 304 innbyggere (2022: 2 286 innbyggere). Dette er en økning i antall innbyggere på 18 stk. fra samme tidspunkt i fjor.

Omfordeling av innbyggertilskudd – Utgiftsutjevning:

Omfordelingen som følge av utgifts- og inntektsutjevning gjøres i *innbyggertilskuddet*.

Utgiftsutjevningen i inntektssystemet er begrunnet med at forhold av demografisk, geografisk og sosial art gir strukturelle kostnadsforskjeller som kommunene i liten grad kan påvirke. For at kommunesektoren skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere må det tas hensyn til slike strukturelle kostnadsforskjeller ved fastlegging av de økonomiske rammene til den enkelte kommune. Eksempel på kostnadsforskjeller kan være aldersfordeling eller reiseavstand innen kommunen. En tar fra de relativt sett lettdrevne kommunene og gir til de relativt sett tungdrevne. Med lettdrevet/tungdrevet menes en kommune som vurdert etter objektive kriterier er rimeligere/dyrere i drift enn gjennomsnittskommunen. Objektive kriterier er forhold som kommunen i prinsippet ikke kan påvirke, for eksempel alderssammensetning og bosettingsmønster.

For å finne ut om en kommune er mer lettdrevet eller tungdrevet enn gjennomsnittet, er det gjort omfattende analyser av hvilke faktorer som har betydning for variasjon i kostnadene ved tjenesteproduksjonen i kommunal sektor.

Det har skjedd både store og små endringer i kostnadsnøklene i de senere årene. Det er disse nøklene som gir grunnlaget for utgiftsutjevninga. Nærmere beskrivelse nedenfor.

Kostnadsnøklene

Det beregnes for hvert kriterium en indeks på følgende måte ut fra eksemplet innbyggere 0-1 år:
$$\frac{0-1 \text{ åringer i Grong, } 35 \text{ stk}}{0-1 \text{ åringer i landet } 107\,155 \text{ stk}} = 0,7817$$

Kriterieindeks.

Antall innbyggere Grong 2 304 stk / antall innbygger i landet totalt 5 514 056stk

Denne indeksen blir så multiplisert med en fastsatt vektning for denne indeksen i dette tilfellet 0,0058.

Delsum for kriteriet innbyggere 0-1 år blir på **0,0045**.

Tabellen nedenfor viser kriterieindeksen og vekting de tre siste årene. Det er ikke gjort vesentlige endringer i vektingen de siste årene. Fra 2023 til 2024 er det redusert noe på vektingen av 2-15 åringene, mens vektingen på eldre innbyggere økes noe. Kriterieindeksen påvirkes som en ser ovenfor av antallet Grong kommune har sett i forhold til landet totalt sett

	2024			2023			2022		
	Kriterie- indeks	Vekt	Delsum	Kriterie- indeks	Vekt	Delsum	Kriterie- indeks	Vekt	Delsum
Innbyggere 0-1 år	0,7817	0,0058	0,0045	0,8917	0,0057	0,0051	0,8307	0,0057	0,0047
Innbyggere 2-5 år	0,9258	0,1348	0,1248	0,8355	0,1361	0,1137	0,9867	0,1355	0,1337
Innbyggere 6-15 år	1,073	0,2527	0,2712	1,039	0,2645	0,2748	0,9926	0,2632	0,2613
Innbyggere 16-22 år	0,9587	0,0241	0,0231	1,0004	0,0236	0,0236	0,9912	0,0236	0,0234
Innbyggere 23-66 år	0,8975	0,1081	0,097	0,8988	0,1049	0,0943	0,9083	0,1051	0,0955
Innbyggere 67-79 år	1,2597	0,0605	0,0762	1,2881	0,0567	0,073	1,2346	0,057	0,0704
Innbyggere 80-89 år	1,679	0,0806	0,1353	1,6358	0,0767	0,1255	1,6292	0,0775	0,1263
Innbyggere 90 år og over	1,6109	0,0403	0,0649	1,6952	0,0385	0,0653	2,0209	0,0389	0,0786
Landbrukskriteriet	3,3151	0,0019	0,0063	3,3845	0,0021	0,0071	3,3765	0,0021	0,0071
Reiseavstand til nærmeste sonesenter	1,4689	0,0103	0,0151	1,4923	0,01	0,0149	1,5693	0,01	0,0157
Reiseavstand til nærmeste nabokrets	1,5247	0,0103	0,0157	1,5351	0,01	0,0154	1,4924	0,01	0,0149
Gradert basistilskudd	7,4866	0,0163	0,122	7,5088	0,0159	0,1194	7,2498	0,0159	0,1153
Innvandre 6-15 år, ekskl Skandinavia	1,5814	0,0168	0,0106	1,5227	0,0071	0,0108	1,4992	0,007	0,0105
Dødlighetskriteriet	1,0912	0,0474	0,0517	1,0553	0,0454	0,0479	0,9166	0,0459	0,0421
Barn 0-15 år med enslig forsørger	1,1537	0,0168	0,0194	1,0904	0,0188	0,0205	0,9819	0,0186	0,0183
Lavinntektskriteriet	1,116	0,0105	0,0117	1,0204	0,0118	0,012	0,9694	0,0117	0,0113
Uføre 18-49 år	1,1366	0,006	0,0068	0,9604	0,0064	0,0061	1,049	0,0063	0,0066
Flyktninger uten integringstilskudd	1,0435	0,0078	0,0081	1,0236	0,0084	0,0086	0,8639	0,0082	0,0071
Opphopningsindeks	0,5639	0,0088	0,005	0,405	0,0095	0,0038	0,4262	0,0093	0,004
Psykisk utviklingshemmede 16 år og over	1,519	0,0507	0,077	1,1847	0,0486	0,0576	1,1627	0,0491	0,0571
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,7816	0,0163	0,0127	1,2416	0,0165	0,0205	0,6581	0,0165	0,0109
Ikke-gifte 67 år og oppover	1,5918	0,0474	0,0755	1,5562	0,0454	0,0706	1,5279	0,0459	0,0701

Handlingsprogram og økonomiplan 2024-2027 – Budsjett 2024

Innbyggere med høyere utdanning	0,7052	0,0179	0,0126	0,7378	0,0181	0,0134	0,7344	0,0181	0,0133
Aleneboende 30-66-år	0,9519	0,018	0,0171	0,9492	0,0193	0,0183	0,9598	0,0189	0,0181
Behovsindeks			1,2643			1,2223			1,2161

Tilsvarende beregninger som ovenfor er gjort for hver parameter i tabellen ovenfor. Disse blir så summert og en kommer frem til en behovsindeks på 1,26 for Grong's vedkommende for 2024. Dette er en liten økning fra 2023 (1,22), noe som påvirker utgiftsutjevningen i positiv retning for vår del.

Ut fra kostnadsnøkklene og kriteriedataene beregnes utgiftsbehovet til hver enkelt kommune jfr. det som er beskrevet ovenfor. Det har altså ingen betydning hvor mye utgifter den enkelte kommune har. Dersom summen av beregnet utgiftsbehov for en kommune er over landsgjennomsnittet som er satt til 1, får kommunen et tillegg til innbyggertilskuddet. Dersom summen av beregnet utgiftsbehov for en kommune er under landsgjennomsnittet, får kommunen et fradrag i innbyggertilskuddet. Hele utgiftsutjevningen vil altså balansere.

Inntektssystemets beregninger viser at Grong i 2024 har et beregnet utgiftsbehov som ligger 26,43% over landsgjennomsnittet.

Innbyggertilskuddet inkl. utgiftsutjevningen er i 2024 på kr 108 282 628,-. Dette gir oss kr 12 156 651 mer enn i 2023.

Korreksjon for elever i statlige og private skoler.

Enkelte kommuner har elever i statlige og private grunnskoler. Disse elevene har ikke kommunene utgifter for. Trekkordningen for statlige og private skoler medfører at kommuner med elever i statlige og private skoler trekkes et gitt beløp per elev for de elevene kommunene ikke yter grunnskoletjenester til. Summen av trekk fra kommuner med elever i statlige og private skoler fordeles ut igjen til alle landets kommuner etter kommunenes andel av beregnet utgiftsbehov (kostnadsnøkkel). Korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler omfordeler midler fra kommuner med mange elever i statlige og private skoler til kommuner med få eller ingen elever i statlige og private skoler.

Grong har 9 elever i vanlig undervisning i statlige og private skoler noe som gir et trekk på kr 1 095 300,-. Etter omfordelingen så få får vi et tilskudd på kr 765 624,-.

Tilskudd med særskilt fordeling

Noen enkeltsaker fordeles ikke etter inntektssystemet ordinære kriterier, men gis en særskilt fordeling. Slike saker er for 2024 for Grong kommunes vedkommende;

Helsestasjon/skolehelsetjenester	kr 446 000
Grunnskoletilskudd	kr 1 082 000
Kompensasjon ansvarsovertagelse barnevern	kr 2 743 000
Redusert makspris, sentralitet 5 og 6	kr 232 000
<u>Kompensasjon gradert basistilskudd</u>	<u>kr 447 000</u>
Totalt	kr 4 950 000

Inntektsgarantitilskudd:

Endringer i kriteriedata, befolkningsnedgang og systemendringer i inntektssystemet kan for enkeltkommuner føre til brå nedgang i rammetilskuddet fra et år til det neste.

Inntektsgarantiordningen (INGAR) skal skjerme kommunene mot slike endringer.

Ordningen er utformet slik at ingen kommune skal ha en vekst i rammetilskuddet fra et år til det neste som er lavere enn 400 kroner under veksten på landsbasis, målt i kroner per innbygger.

Ordningen finansieres ved et likt trekk per innbygger i alle landets kommuner.

Endringer som omfattes av inntektsgarantiordningen er strukturelle endringer i inntektssystemet, innlemming av øremerkede tilskudd, endringer i befolkningstall og kriteriedata, og endringer i regionalpolitiske tilskudd.

Endringer i skjønnstilskuddet, veksttilskuddet og i skatteinntektene eller skatteutjevningen inngår ikke i beregningsgrunnlaget for inntektsgarantiordningen.

Veksten i rammetilskuddet fra 2023 til 2024 er på landsbasis 962,- kroner per innbygger. Dette innebærer at kommuner som har en vekst i rammetilskuddet som er lavere enn 562,- kroner per innbygger, vil bli kompensert opp til denne vekstgrensen.

Grong kommunes vekst i rammetilskuddet fra 2023 til 2024 er 4 126,- kroner per innbygger, og kommunen får derfor 0 kroner per innbygger gjennom inntektsgarantiordningen.

Alle kommuner er med på å finansiere inntektsgarantiordningen og blir trukket med et likt beløp per innbygger i innbyggertilskuddet. For 2024 er trekket på -73 kroner per innbygger

Grong kommune får for 2024 et trekk på kr 168 210,- i denne ordningen.

Distriktstilskudd Nord-Norge.

Distriktstilskudd Nord-Norge gis til kommuner i Nord-Norge.

Tilskuddet går til alle kommuner i Namdalen og de tre nordligste fylkene og gis som en sats per innbygger. Satsen differensieres mellom ulike områder. I tillegg gis det et småkommunetillegg til kommuner med under 3 200 innbyggere. Dette tillegget gis med en sats per innbygger, som differensieres etter distriktsindeksen.

Distriktsindeksen måler graden av distriktsutfordringer i en kommune og består av ulike indikatorer som måler forskjeller i geografi, demografi, arbeidsmarked og levekår. Alle kommuner i Finnmark, Troms, Nordland og Namdalen får distriktstilskudd etter en sats per innbygger. Denne satsen er for Grong sin del på kr 2 013,- pr. innbygger. Dette er en økning på kr 83 pr. innbygger.

I tillegg gis det et småkommunetillegg til kommuner med under 3 200 innbyggere. Tillegget gis med en sats per kommune alt etter hvilken distrikts indeks kommunen har. Distriktsindeksen for Grong kommune er på 32,3 noe som tilsier at vi får et småkommunetillegg på 6 526 000,-.

Totalt så vil Grong kommune motta i 2024 kr 11 148 000,- i Distriktstilskudd Nord-Norge. Det er en økning på kr 477 000,- fra 2022.

I planperioden 2024-2027 **forutsettes** det en videreføring av Distriktstilskudd Nord-Norge til Grong kommune. Det er i høringsforslag til nytt inntektssystem (NOU 2022: 10) foreslått at Namdals kommunene ikke lenger skal få Nord-Norge tilskuddet.

Skjønnstilskudd:

Skjønnstilskuddet blir brukt til å kompensere kommuner for spesielle lokale forhold som ikke fanges opp i den faste delen av inntektssystemet.

For 2024 blir Grong kommune tildelt kr 700 000 i prosjekts skjønn – for prosjekt felles legekantor Indre Namdal.

Samlet rammetilskudd i 2024

Det budsjetteres rammetilskudd i samsvar med forslag til statsbudsjett framlagt i oktober 2023, Samlet beregning for rammetilskudd og skatt er slik;

1000 kr	2023	2024
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	64 184	68 732
Utgiftsutjevningen	32 771	40 316
Overgangsordning - INGAR	- 94	- 168
Saker særskilt ford (inkl. trekk konsesjonskraft, per grunnskole, helsestasjon skolehelse, barnevemsreform, bortfall eiendomsskatt og arbavg)	4 072	4 950
Overgangsordning - kommuner som skal slås sammen		
Korreksjon forsøksordninger barnevern og omsorgstjenester		
Inndelingstilskudd/trekk Nannestad/Ullensaker	-	-
Nord-Norge-tilskudd/Namdalstilskudd	4 414	4 622
Småkommunetillegg	6 257	6 526
Koronapandemi - tilleggsbevilgninger gjennom innbyggertilskuddet og tabell-C (skjønn statsforvalteren, kommer i tillegg)	42	
Stortinget saldering budsjett 2023	346	
Tilleggsnummer statsbudsjett 2022		
Stortinget opprinnelig saldering budsjett 2018 - 2022		
RNB 2018 - 2023 (utenom koronapandemi) m.v.	1 248	
Nysaldering av statsbudsjett 2018 - 2022 (utenom koronapandemi)		
Sum rammetilsk uten inntektsutj og ekstra skjønn statsforvalter	113 240	124 978
Netto inntektsutjevning	14 536	15 678
Sum rammetilskudd for ekstra skjønn fra statsforvalteren	127 776	140 656
Skatt på formue og inntekt	67 457	71 212
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet) ekskl. ekstra skjønn fra statsforvalteren	195 200	211 900

Tabellen viser opprinnelige budsjettall pr. år.

8.4.4 Innlemming og avvikling av øremerkede tilskudd i rammetilskudd

I 2024, som tidligere år, er det gjennomført en rekke små innlemminger og korreksjoner i rammetilskuddet. Dette skyldes endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivå, regelendringer, nye oppgaver, innlemming av øremerkede tilskudd osv. Se Prop.1 S(2023-2024) for kommunal- og moderniseringsdepartementet for nærmere omtale.

Størst betydning for 2024 er kanskje at foreldrebetalingen i barnehage reduseres til kr 2 000 i mnd. fra 1.8.2024 i hele landet. Videre i distriktene blir maksprisen ytterligere kr 500 lavere i mnd. For dette kompenseres Grong kommune i rammetilskuddet.

- Kr 577 233 for generelt nedsatt makspris til kr 2 000 i mnd.
- Kr 232 000 for ytterligere reduksjon i sentralitetsindeks 5 og 6.

Videre heltidseffekter av endringer fra 2023, som er innarbeidet i rammetilskuddet for 2024:

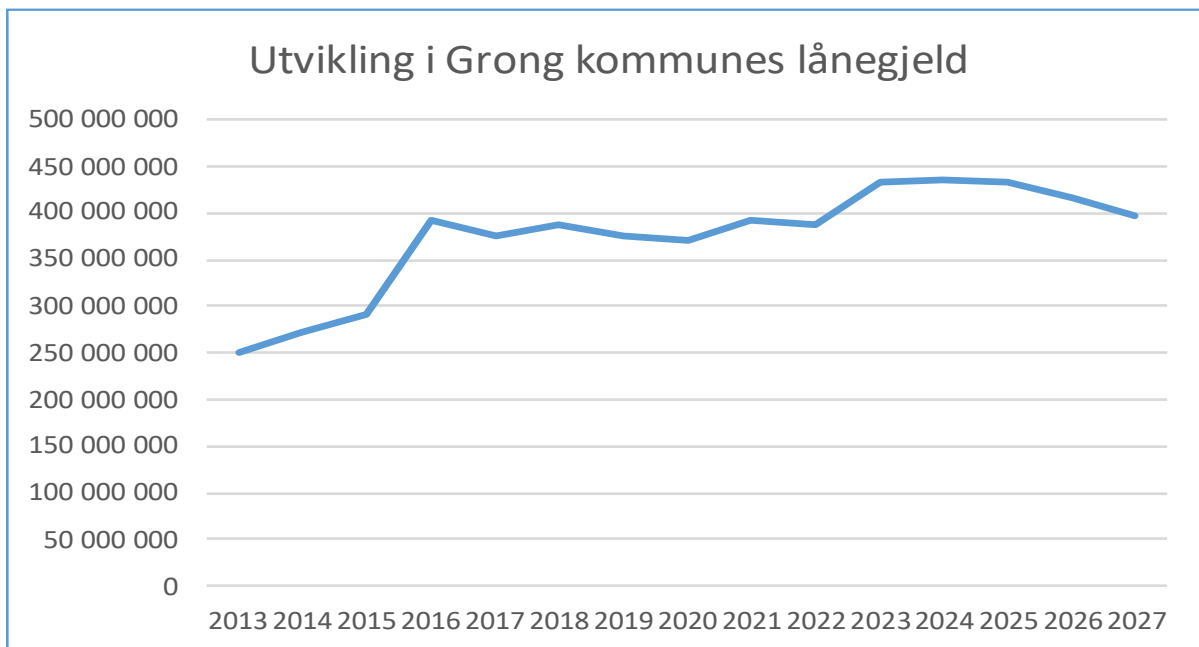
- Makspris foreldrebetaling barnehage (reduert til kr 3 000 fra 1.1.2023).
- Gratis barnehageplass fra tredje barn, innført fra høst 2023
- Gratis barnehage i tiltakssonen, innført fra høst 2023
- Gratis 12 timer SFO for 2. trinn innført høst 2023

8.5 Utvikling i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser.

8.5.1 Utvikling i lånegjeld

Lånegjelda har vært ganske stabil i perioden 2010 tom 2014, dog med en økning som skyldes utbyggingen av sykeheimen. I perioden fom 2014 tom 2017 øker gjelda betraktelig. Dette har sammenheng med utbyggingen på GBU/kulturhuset. I økonomiplanperioden er det kun lagt inn forslag til nye investeringer som er må tiltak. I 2023 kjøpes «blålysbygget», en samlokalisering av brann, politi og ambulanse, som øker lånegjelden med kr 29 mill. De største investeringene som er forslått er renovering helsefløya i 2024/2025 og helseplattformen ligger inne i 2025/2026. De årlige låneopptakene i 2023 og 2024 er større enn nedbetaling av avdrag, og gjeldstoppen ser ut til å bli i ved utgangen av 2024. Om gjelden reduseres i perioden, avhengig av investeringsaktiviteten.

Det som er svært viktig å merke seg er at renter og avdrag til låneopptak basseng (27,2 mill) og infrastruktur Grong næringspark (8,9') forutsettes finansiert ved bruk av lånemidler, hvor renter og avdrag i drifta finansieres med tilføring av fond fra NTE-utbytte. Ved en slik forutsetning påvirkes ikke utgiftene til renter og avdrag drifta, for disse prosjektene.

8.5.2 Renteforutsetninger

Kommunen inngikk en fastrenteavtaler med effektiv rente på 2,18% i 4 år fra 2020, for totalt kr 305 millioner. Denne avtalen går ut i januar 2024. Økte rentekostnader i 2024 på overgang til flytende rente på dette lånet, forutsatt en flytende rente på 5,5%, er kr 9 mill.

Grong kommune har fra 2024 kun et lån på kr 11 mill. med fast rente, 3,64%, til 22.12.2027. Øvrige lån er på flytende rente. Flytende rente er pr. i dag på omkring 5,5%. I en periode med forventet stigende renter, er fastrenten forholdsvis høy. Vi vil foreta løpende vurdering om når det kan være formålstjenlig for kommunen å inngå evt. ny fastrenteavtale. Fastrenteavtaler med tanke på både for å sikre seg mot evt. nye rentestigninger og for å vite hva en har å forholde seg til framover. Totalt øker renteutgifter fra budsjett 2023 (4,2%) til budsjett 2024 (5,35%) med kr 10 mill. (I 2023 var store deler av lånene bundet til fastrente 2,18%.) Vi har et «renteregulerings fond» på kr 2,5 mill., som vi nå foreslår å bruke til å delvis dekke denne store økningen av rentekostnader i 2024. Da er denne reserven brukt opp.

Vi har budsjettet med 5,3% rente på gamle lån, da vi har som målsetting å vurdere fastrenteavtale i løpet av første del av 2024. Ut fra signalene nå fra Norges bank (rentemøte november 2023), anser vi det som sannsynlig at fastrenten vil være noe lavere enn 5,5%, som den flytende renten er nå. Iflg.

Norges bank vil rentetoppen nås i desember 2023, og at renten vil holdes mer stabil i 2024. Alle nye investeringsprosjekter er lagt inn med 5,5 % rente.

Kommunen har ca. kr 400 mill. i lån, forenklet utgjør da 1% renteøkning kr. 4 mill. Det er usikkert om Norges Bank vil øke styringsrenten ytterligere, pr 3.11.2023 ligger denne på 4,25%. Det er antydnet en økning på 0,25% i desember 2023.

Når det gjelder kommunens innlån i forbindelse med etableringslån i husbanken så er disse knyttet opp mot flytende renter.

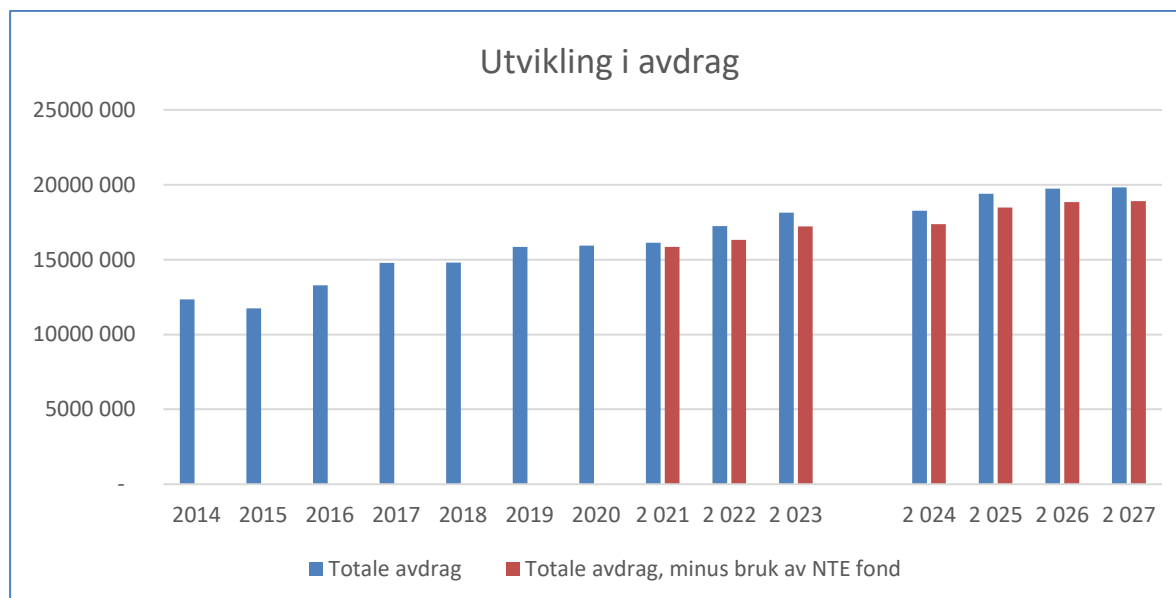
8.5.3 Utvikling i avdrag og rentekostnader

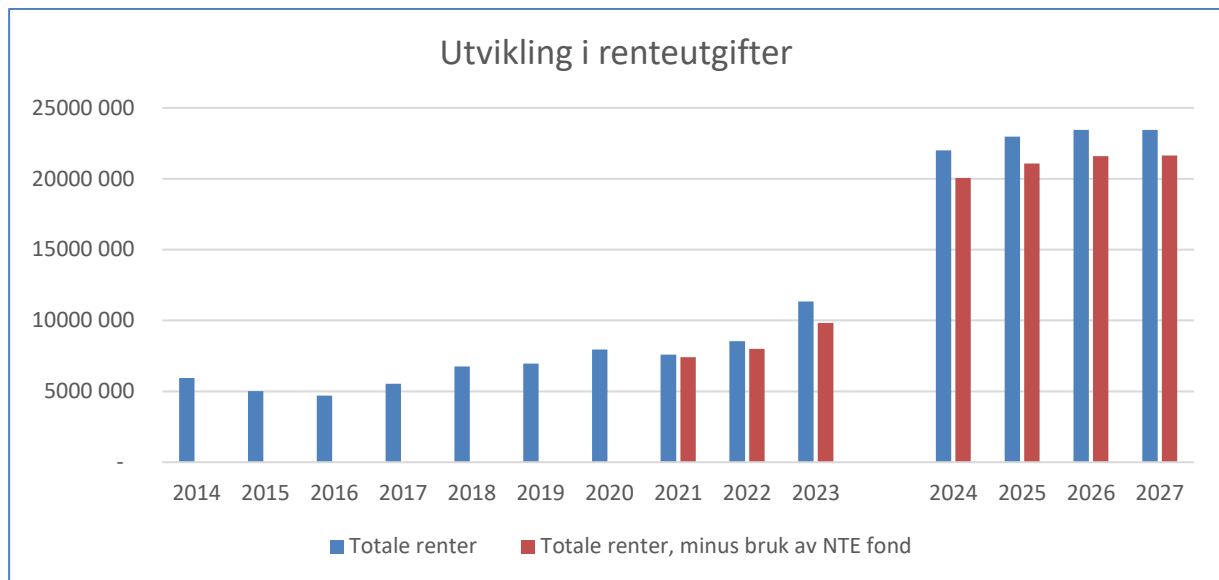
Avdrag:

Årlige avdrag vil øke noe utover i perioden. Merk det som er beskrevet ovenfor i forhold til bruk av NTE- utbyttemidler. Kommunen ligger innenfor grensen for minste tillatte avdrag. Regelverket tilsier at gjenstående løpetid for kommunens samlede gjeldsbyrde ikke kan overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskiftet.

Rentekostnader:

Rentekostnadene vil ut fra forslaget til investeringsbudsjett i økonomiplanperioden øke i perioden. Viktig også her og merke seg bruk av NTE-utbyttemidler. For 2023 og 2024 er avdragene lavere enn nye låneopptak, resten av perioden er det lagt opp til at avdragsbetalingen er høyere enn nye låneopptak. Låneopptak hvert enkelt år tas i midten av året slik at de ikke påvirker renter og avdrag med halvårs virkning i oppstartsåret for det enkelte investeringsprosjektet.

8.5.4 Pensjonspremie, pensjonskostnad og premieavvik.

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for alle ansatte. Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnpensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66% sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Premieavvik:

Etter forskrifter om regnskapsføring av pensjonspremie, gjeldende fra og med året 2002, er det ikke det beløpet som kommunen faktisk *innbetaler* i pensjonspremie som skal utgiftsføres, men en *beregnet pensjonskostnad*. **Premieavviket**, som er differansen mellom betalt premie og beregnet pensjonskostnad utgiftsføres/inntektsføres, avhengig om betalt premie er mindre eller større enn beregnet kostnad. Dette premieavviket kunne tidligere fordeles over 15 år, enten premieavviket var et inntektsbeløp som dermed skulle føres til utgift over kommende 15 år, eller at premieavviket var et utgiftsbeløp som skulle føres til inntekt over de kommende 15 år. Regelverket er nå endret slik at denne fordelingen f.o.m 2012 skal skje utover 10 år i stedet for 15. Premieavvik oppstått i 2014 og senere skal fordeles over 7 år. Etter 2023 gjenstår kun regelen med fordeling over 7 år.

KLP opplyser i premieskrivet for 2024, utgitt i september 2023, at anslaget for reguleringspremien for 2024 basert på prognoser for lønns- og prisveksten fra SSB og Norges bank.

Premieavviket, dvs. differansen mellom pensjonspremie (det vi betaler til pensjonsselskapene) og pensjonskostnad, kan forventes å bli lavere enn i 2023. (Prognosene i september 2023 viser forventet premieavvik i 2023 på kr 25,1 mill, og 11,7 mill. i 2024.) Den store økningen vi hadde i pensjonspremie (og følgelig premieavvik) i 2023 skyldes i hovedsak høy reguleringspremie som følge av høy pris og lønnsvekst. Fremtidige pensjonsforpliktelser oppreguleres med den generelle lønnsveksten gjennom reguleringspremien.

Under ansvar 6800 er det budsjettert premieavvik med amortisering ut fra anslag både fra KLP og Statens Pensjonskasse.

	Premieavvik	Amortisering
KLP, positivt premieavvik som inntektsføres	-11 679 094	6 981 346
SPK, negativt premieavvik som utgiftsføres	154 703	-87 693
Sum premieavvik inntektsføres i 2024, amortisering utg.føres	-11 524 391	6 893 653

I tillegg kommer arbeidsgiveravgift av disse beløpene.

Som en andel av disposisjonsfondet, har kommunen forsøkt å bygge opp et premieavviksfond på ca. samme størrelse premieavviket. Ved utgangen av 2022 var akkumulert premieavvik på kr 14,1 millioner inkl. arbeidsgiveravgift mens fondet var på kr 18,4 mill.

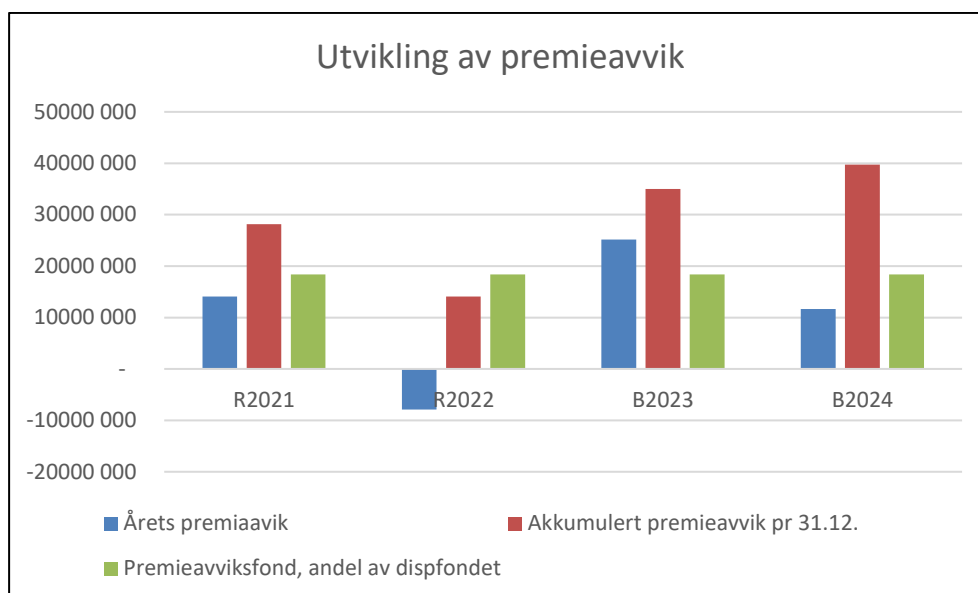
Når det gjelder 2023 så viser prognosene en netto inntekt på kr 25 millioner (Premieavvik KLP). Dette er penger som betales i premie 2023, men som ikke ennå er utgiftsført i driftsregnskapet. (På grunn av regnskapsreglene.) Dette skal så utgiftsføres i 7 år framover – kalt amortisering. For å ikke bruke pengene to ganger, har Grong kommune (med flere) «skilt ut fra» disposisjonsfondet, et «premieavviksfond». Det er i dette budsjettforslaget ikke funnet rom for å øke premieavviksfondet tilsvarende, det blir stående med kr 18,4 mill. Mens forventet **akkumulert premieavvik pr 31.12.2024 er på kr 39,7 mill.** (Jf. Prognosen KLP har i september 2023.)

Det vil si at vi pr 31.12.2024 har betalt ut 39,7 mill. mer enn vi har fått utgiftsført de siste 7 årene. (Dette «blåser opp» egenkapitalen/disposisjonsfondet med noe som ikke er faktiske penger som er til rådighet for øvrig drift.) Vi vil for 2024 alene betale ut ca. kr 4,6 millioner (differansen mellom nytt premieavvik og amortisering) mer enn det som blir utgiftsført. Dette tærer ytterligere på likviditeten.

I KLP har kommunen et premiefond, som består av tilbakeført premie og overskudd. For eksempel når KLP bygger sine prognoser på minimumsavkastning på sin kapitalforvaltning, og avkastningen blir større, så tilføres dette premiefondet. De siste årene har avkastningen vært langt bedre enn minimum, slik at kommunen har mottatt større summer i premiefond enn i opprinnelig prognose. Dette premiefondet kan kun benyttes til reduksjon av fremtidig premieinnbetalinger. Grong kommune har valgt å bruke av premiefondet, noe som igjen gir mindre premieinnbetaling og mindre premieavvik. (Spesielt i 2022 ble det brukt mye av dette premiefondet, som gav stort utslag i premieavviket se figur 9 under her.)

Utvikling i premieavviket 2021-2024

Tabellen viser «årets premieavvik, som er inntektsført eller utgiftsført premieavvik pr. år. Den tar ikke hensyn til arbeidsgiveravgift og heller ikke til amortisering. Videre viser den akkumulert premieavvik i balansen pr 31.12. pr år, som gjenspeiler det vi har betalt, men ikke utgiftsført ennå. (Fordeling over 7 neste år.) «Premieavviksfondet» er en andel av disposisjonsfondet, som vi har satt av for å møte fremtidig utgiftsføring av akkumulert premieavvik uten at det skal gå utover likviditeten. Nå ser vi at ved utgangen av 2024, er akkumulert premieavvik over dobbelt så stort som denne reserven på premieavviksfondet vårt.

Figur 7 - Utvikling premieavvik

Egenkapitalinnskudd:

Egenkapitalinnskudd til KLP er anslått til kr 892.000 for 2024. Dette er lagt inn i investeringsbudsjettet, finansiert med driftsmidler.

8.5.5 Garantiansvar

Gitt overfor – navn	Beløp pr. 31.12.		Utløper dato
	2021	2022	
Sosiale utlån	46 400	118 900	
Grong boligstiftelse	3 119 132	2 702 465	1.07.2030
Midtre Namdal Avfallsselskap			
Lån 20090492	168 000	147 000	2029
Lån 20120415	395 250	382 500	2052
Lån 20140436	195 000	180 000	2034
Lån 20150626	231 840	215 280	2035
Lån 20160362	512 100	409 680	2026
Lån 20190011	646 800	609 840	2039
Lån 20190306	2 396 800	2 311 200	2049
IKT Indre Namdal IKS 20180176	93 000	31 000	2023
IKT Indre Namdal IKS 20200477	166 400	124 800	2025
IKT Indre Namdal IKS 20210095	342 000	266 000	2026
Namdal rehabilitering IKS 40474	589 285	542 142	01.06.2034
Namdal rehabilitering IKS 40458	1 510 355	1 466 575	01.06.2056
Namdal rehabilitering IKS 94153	145 642	141 420	01.06.2056
Namdal rehabilitering IKS 48981	1 379 999	1 339 999	01.06.2056
Sum garantiansvar	8 818 871	10 988 801	

8.6 Flyktninger

Under ansvar 8500 regnskapsføres følgende:

Integreringstilskuddet, er et tilskudd som kommunen får for bosetting av flyktninger. Tilskuddet utbetales pr. bosatt med et beløp som avtrappes over 5 år.

Det er i økonomiplanperioden budsjettert med følgende bosetting:

2024	30 ordinære flyktninger.
2025	20 ordinære flyktninger.
2026	20 ordinære flyktninger.
2027	20 ordinære flyktninger.

Bosettingstallet i økonomiplanperioden er høyst usikkert.

Ordinære flyktninger.

Ved bosetting av ordinære flyktninger mottar kommunene integreringstilskudd fordelt over 5 år. Det er litt ulike satser om det kommer familier, barn eller enslige voksne. Budsjettert tilskudd er her i hht. dagens forslag til statsbudsjett.

Enslige mindreårige.

Grong kommune bosatte siste enslig mindreårig i 2017, etter den tid har vi ikke bosatt noen nye enslige mindreårige. Enslig mindreårig i budsjett 2024, gjelder enslig mindreårig, som Grong kommune har ansvar for, men som er bosatt i annen kommune.

Totalt er det budsjettert integreringstilskudd og tilskudd enslige mindreårige som følger;

	Opprinnelig 2023	2024	2025	2026	2027
Integreringstilskudd	16 552'	18 434'	17 736'	17 370'	16 346'
Ekstra tilskudd EM					
Ekstra tilskudd flyktninger nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker					
Tilskudd enslige mindreårige;	2 941'	2 289'	1 866'	1 443'	1 443'
SUM TILSKUDD	19 493'	20 723'	19 602'	18 813'	17 789'

Ut fra oversikten ovenfor så ser en at dette var er en relativt stor inntektspost i Grong kommunens budsjett, som nå er redusert fra år til år. Selvfølgelig knytter det seg store utgiftsposter også til dette området. Området er svært usikker, da det er umulig å se for seg hvordan bosettingen vil bli fremover. Som en følge av situasjonen i Ukraina så har bosettingstallet blitt høyere i 2023 enn opprinnelig budsjettert. Vi har i budsjett og økonomiplan lagt inn en forutsetning om 30 nye bosatt i 2024, og 20 nye bosatte pr. år etter det.

Når det gjelder bosetting av enslige mindreårige, så har vi ikke fått forespørsel om disse de siste årene og signalet er at dette heller ikke vil være aktuelt pr dags dato. Derav er det ikke budsjettert med slik bosetting fremover.

8.7 Eiendomsskatt

Fra og med 2010 har kommunestyret vedtatt at det skal innkreves eiendomsskatt av alle eiendommer i hele kommunen, såkalt generell eiendomsskatt. Tidligere var det bare verker og bruk som ble belagt med eiendomsskatt. Eiendomsskatt beregnes ut fra en antatt (omsetnings)verdi av hvert enkelt objekt, mens kraftverkenes verdi beregnes av skatteetaten.

For år 2024 fastsettes eiendomsskattegrunnlaget fra siste skatteligningen for kraftverkene det vil si for 2022. For Grongs vedkommende gjelder dette kraftverkene; Åsmulfoss, Aunfoss, Øvre Fiskumfoss, Nedre Fiskumfoss, Fjerdingselva AS, Grøndalselva AS og Småkraft AS. Beskatningen av kraftverkene er en omfattende og komplisert prosedyre og er nå lagt til sentralskattekontoret for storbedrifter i Moss. Det er det enkelte verks beregnede formuesverdi som er takstgrunnlaget i utgangspunktet. Mye påvirker dette grunnlaget fra år til år, som produksjonsmengde, strømpris, vedlikeholdskostnader mm. **Hva eiendomsskatten for kraftverkene blir for 2024 har vi per i dag ingen opplysninger om.**

Utfordringene på dette området blir større i årene som kommer, reglene endres stadig. Eiendomsskatt på tele fases ut over en periode på 7 år – fra 2019. (Dette som følge av at produksjonsutstyr og -installasjoner ikke lenger skal være grunnlag for eiendomsskatt. Det kom som følger av dette en overgangsregel der e-skattegrunnlaget reduseres 1/7 hvert år fra 2019.) Dette utgjør en redusert inntekt på ca. 25 000 pr. år for vår del.

Hvordan utskrivningen av eiendomsskatt på alle eiendommene i kommunen vil falle ut avhenger av to ting: Takstgrunnlaget og skattesatsen.

Grong kommune gjennomførte ny alminnelig taksering i 2019 og nye takster er tatt i bruk fom. 2020. Disse vil da stå slik i 10 år fremover, så lenge det ikke skjer endringer på aktuelle eiendommer.

Takstgrunnlag for bolig og fritidseiendom skal jfr. regelverket reduseres med 30%, i tillegg ble max sats endret til 5 promille fra 2020. Ny taksering i 2019 medførte at vi klarte å hente inn eiendomskatteinntekter tilsvarende beløpet for 2019 i 2020. Promillesatsen ble ytterligere redusert for 2021. Makssats for bolig og fritidseiendommer ble satt til 4 promille fom 2021. Dette utgjorde reduserte eiendomskatteinntekter på 1,1 millioner fra 2020 til 2021. Sats (4 promille) og eiendomsskattegrunnlag for 2024 er tilsvarende 2023. Det er lagt inn en liten økning mht. til nybygging i kommunen.

Utsikt mot nye Nedre Fiskumfoss Kraftstasjon

8.8 Konesjonsavgifter

Konesjonsavgiftene skal være en kompensasjon til kommuner som stiller naturressurser til disposisjon for kraftproduksjon. Først og fremst skal det kompenseres for inngrep som er gjort i forbindelse med vasskraftutbygging i form av regulering av sjøer og vassdrag. Videre skal det kompenseres for at vassføringa vil variere mye i ikke utbygde elvestrekninger i regulerte vassdrag. Grongs konesjonsavgifter skriver seg fra reguleringskonesjoner i Namsenvassdraget og Bangsjøene.

Av de avgiftene som er beregnet for hver konesjon, får den enkelte kommune en andel som delvis fastsettes ved skjønn.

Konesjonsavgiftene beregnes av den kraftøkning som skyldes reguleringer og overføringer. For hver konesjon er det fastsatt en sats pr. naturhestekraft (1 naturhestekraft = 0,6 kW).

Konesjonsavgiftene skal avsettes til kraftfond. Bruken av midler fra kraftfondet er regulert i vedtekter fastsatt av kommunestyret og godkjent av fylkesmannen. I henhold til vedtektene kan kraftfondet kun brukes til næringsformål samt til avdrag på lån til utbyggingsformål. Hvor mye som inntektsføres fra kraftfond til dekning av avdrag på lån får dermed betydning for budsjettrammene.

Nivået i budsjettet for 2024 på kr 590.000 er videreført flatt i økonomiplanperioden. Ansvar 8600 gjøres opp i null ved avsetning til bundet driftsfond (konesjonskraftmidler).

Det ligger inne i budsjettforslaget at næringsfondet (konesjonskraftfondet) skal delfinansiere næringskonsulentstillingen, med kr 150 000 pr. år. I tillegg er det foreslått å benytte kr 100 000 pr år for å finansiere Visit Namdalen (Ansvar 4400).

8.9 Konesjonskraftinntektene

Konesjonskraftinntektene skal være en kompensasjon til de kommuner som får ulempene ved vassdragsutbygginger. Ordningen ble innført i 1984. Den går ut på at i de kommuner hvor det produseres kraft skal kommunen kunne ta ut en viss mengde kraft til selvkost. Kommunen kan da enten selge krafta videre eller bruke den selv. Uttaket er begrenset til 10 % av kraftproduksjonen i kommunen, men kan ikke utgjøre mer enn det totale forbruket i kommunen regnet i kWh. Grong kommune hadde i årevis en gjenkjøpsavtale med NTE om kommunens konesjonskraft. Fra og med 2006 har Grong kommune sammen med de tre andre kommunene (Namsskogan, Lierne og Røyrvik) solgt konesjonskraftmengden på det åpne kraftmarkedet. De fire kommunene i Indre Namdal har stått sammen om salgsavtalen i flere år nå og det er foretatt samme prosedyre for kommende år.

Grong kommune har en konesjonskraftmengde på knapt 13 GWh (= 12,1 millioner kWh i Namsen og 0,26 GWh i Bogna og 0,48 GWh i Kolsvik). 10,7 GWh av denne kraftmengden kommer fra konesjoner som er gitt før 1959, og da fastsettes prisen på konesjonskraft individuelt og beregnes for det enkelte kraftverk. For konesjoner gitt etter 1959 fastsetter Olje- og energidepartementet prisen på konesjonskraften. For 2024 har vi inngått en avtale om salg av kraften til en "bruttpris" på 28,644 øre/kWh. Herav må vi betale selvkost og innmatingskostnader. For konesjoner etter 10.04.1959 fastsetter Departementet hva selvkosten skal være. For konesjoner gitt før 10.04.1959 beregnes selvkost for hvert enkelt kraftverk. Et havari ved Øvre Fiskumfoss har gjort at selvkostprisen har økt kraftig for dette kraftverket. Selvkost inkl. innmatingskostnader er langt over hva vi har fått i inntekt fra salget. Totalt sett er det budsjettert med en netto inntekt på 1.200.000,- vedvørende kraftsalg i 2024. (Tap på noe av salget, gevinst på øvrige, antatt sum netto kr 1,2 mill.)

I økonomiplanperioden er budsjettet for 2024 videreført flatt, men det må bemerkes at summen er usikker.

8.10 Disposisjonsfond, investeringsfond og NTE-fondet.

Disposisjonsfond

Beholdningen på disposisjonsfondet har variert fra år til år, stort sett er det regnskapsresultatet som påvirker dette fondet, da en i gode tider kan sette av til fond og omvendt.

Tall i tusen	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
«Fritt» disposisjonsfond	4.618	4.098	200	0	8.150'	15.734'	16.635'	20.956'	26.212'	20.375'	23.475' *

*opprydding av fond har medført økning i «fritt» disp.fond 2022 (tillagt «flyktningefond»), ikke et overskudd. I 2022 måtte regnskapet salderes med bruk av disp.fond kr 2 594'.

I tillegg til dette fondet hadde vi ved utgangen av 2022 både rentereguleringsfond (kr 2,6 mill) og premieavviksfond (kr 18,4 mill), småskadefond 100'.

Det er for 2023, etter siste regulering, budsjettet med bruk av det frie disposisjonsfondet på 2,1 mill. Dvs. at dersom budsjettet holder stikk vil vi sitte igjen oss et fritt disposisjonsfond på 21 mill. ved årets slutt 2023.

Renteutvikling påvirker budsjettet i stor grad. Vi hadde fastrenteavtale ut 2023 på den største andelen av kommunens innlån. Overgang fra fast rente på 2,18%, til flytende 5,35 % (som vi benytter i budsjett for 2024) påvirker budsjettet for 2024 med kr 8,8 mill. (Gjennomsnittlig lån kr 276 mill. og 3,17 % økt rente). Vi tar også opp et større lån (kr 31,6 mill.) i slutten av 2023, som medfører 1,7 mill. mer i renteutgifter for 2024. (I hovedsak gjelder dette nye lånet i 2023, kjøp av «blålysbygg») Vi foreslår å bruke 2,5' mill av tidligere avsatt rentereguleringsfond for å avhjelpe denne økte utgiften noe i 2024. I tillegg har vi lagt inn bruk av fond i 2025 og 2026 for å finansiere økte driftsutgifter i forbindelse med innføring av helseplattformen. Under tiltaksdelen i 2023 la vi inn en prosjektstilling for perioden 2023 – 2025. Denne prosjektstillingen skal jobbe med å søke ut tilskudd. Tanken er at den skal være selvfinansierende og i tillegg tilføre kommunen nye midler. Vi har ikke mulighet til å budsjettere med slike usikre inntekter, slik at vi velger å legge inn bruk av fond som finansiering av denne stillingen inntil vi har noen konkrete tilskuddsmidler å regulere med.

	Saldo IB 2023	2023	2024	2025	2026	2027	Saldo UB 2027
«Fritt» disposisjonsfond inkl flyktningefond	23 575'	-2 100'	-7 796'	-5 116'	-3 060'	-872'	4 632'
Rentefond	2 565'		-2 565'				0
Premieavviksfond	18 354'						18 354'
Avvikling likviditetsreserve*	-3 263'						-3 263'
Gusli skog	100'	-90'					10'
Sum disposisjonsfond	47 857'	-2 190	-10 361'	-5 116'	-3060'	-872'	26 258'

*En avvikling av likviditetsreserven for noen år tilbake medførte at det ble opprettet et disposisjonsfond benevnt avvikling av likviditetsreserven på kr 3.263.000. Fondet må sees i sammenheng med kapitalkontoen for endringer i regnskapsprinsipp. Denne kontoen inneholder fire beløp hvor selve utgiftsføringen/inntektsføringen ikke er gjennomført. Utbetalinger/innbetalinger vedrørende disse prinsippendringene er ført direkte mot balanse og ikke om drift eller investering.

Dvs. at prinsippendringsskontoen på kr 2.971.775 har påvirket bankkontoen ved at pengene er betalt ut der fra, men ikke er utgiftsført. På denne kontoen, fond avvikling av likviditetsreserve, er kr 3 millioner av fondet på 3,26', uten penger i bunn. (Kun en «regnskapsteknisk sak» ved regelendring av regnskapsføringen.)

Investeringsfond

Ved utgangen av 2022 har vi et ubundet investeringsfond på kr 206 811. (Fondet ble i 2022 brukt til delfinansiering av kunstgressbanen.)

NTE-fondet.

Kommunen mottok i 2023 utbytte på kr 3,7 millioner fra NTE. 20% av kommunens andel skal overføres til et felles utviklingsfond for Namdalen. Resterende del kan brukes fortløpende til utviklingstiltak i kommunen. Vi har i økonomiplanperioden lagt inn en forventning om tilsvarende beløp utover i økonomiplan perioden.

Det er utarbeidet egne vedtekter for fondet. Disse tilsier at 20% av fondet videreformidles, 30% settes av til et slags «reserve/risiko» fond, mens resten 50% kan benyttes til samfunns- og næringsutvikling.

Vi har i årets økonomiplan lagt inn bruk av NTE-fondet tilsvarende renter og avdrag på lån til utviklingstiltakene Basseng og infrastruktur Grong næringspark. I tillegg er det tidligere år budsjettert til bruk av dette fondet til å finansiere kommunens andel av utgiftene til bredbåndsprosjekter. Hvordan renta utvikler seg, hva vil vi motta i utbytte fremover er forhold som er vanskelig å forutsi. Det er derfor viktig å bygge opp en «risikoandel» av en slik størrelse at det er mulig å benytte av dette til konkrete utviklingsprosjekter dersom renta øker, eller utbytte fra NTE reduseres. Dersom det i fremtiden skulle bli aktuelt å utvide aksjekapitalen i NTE kan det også være mulig å benytte «risikofondet» til dette.

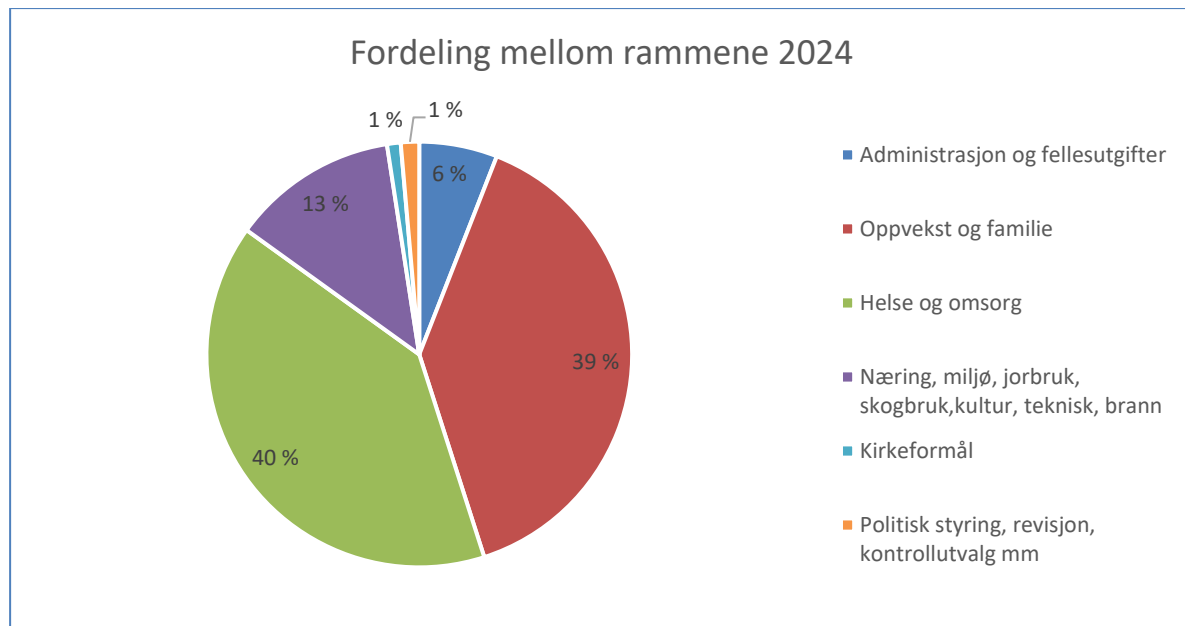
NTE fondet utvikler seg slik i perioden:

NTE fond	2023	2024	2025	2026	2027
Nte fond, samfunns- og næringsutvikling 50% - pr 1.1.	2 965 383	2 515 229	1 286 829	95 429	0
Årlig forventet avsetning	1 974 846	1 609 600	1 609 600	1 609 600	1 609 600
Forventet bruk;					
Infrastruktur Grong næringspark	-678 000	-804 000	-794 000	-784 000	-774 000
Basseng	-1 747 000	-2 034 000	-2 007 000	-1 980 000	-1 953 000
SUM 50% andel - pr 31.12.	2 515 229	1 286 829	95 429	0	0
Nte fond, reservefond 30% pr 1.1.	3 756 651	5 027 251	5 993 011	6 958 771	6 865 560
Årlig forventet avsetning	1 270 600	965 760	965 760	965 760	965 760
Bruk av reservefondet - basseng og næringspark				-1 058 971	-1 117 400
SUM 30% andel, pr 31.12.	5 027 251	5 993 011	6 958 771	6 865 560	6 713 920
Sum totalt NTE-fond pr 31.12.	7 542 480	7 279 840	7 054 200	6 865 560	6 713 920

Det forventes økning i renteutgiftene fra 2024. Dette gjør at en i slutten av perioden sannsynligvis må bruke av reservefondet for å finne dekning av renter og avdrag basseng og næringspark. Fondet vil ved utgangen av perioden være på anslagsvis kr 6,7 millioner.

9 Netto driftsutgifter fordelt mellom rammeområdene.

Diagrammet viser netto driftsutgifter fordelt mellom rammeområdene. I netto driftsutgifter ligger sum utgifter minus sum inntekter på det enkelte rammeområdet. (For eksempel på helse og omsorg så har alle egenbetalinger for hjemmehjelp, vederlagsberegning sykeheimen osv. blitt trukket i fra utgiftene på området slik at området nettoutgift er det som fremgår her).

Dette diagrammet er en grafisk fremstilling av detaljert oppstilling pkt. 6 i bevilgningsoversikt drift.

Generelle kommentarer til de obligatoriske budsjettskjemaene:

Følgende budsjettskjema skal utarbeides, jf Budsjett og regnskapsforskriften § 5-1;

- Bevilgningsoversikt drift
- Detaljert oppstilling av punkt 6 i bevilgningsoversikt drift
- Bevilgningsoversikt investering, inkl. div spesifiseringer
- Økonomisk oversikt drift, er ikke lenger en del av de pliktige skjemaene i budsjettet, jf. Forskriftens § 5-1, 2. ledd, andre punktum. (Vi har valgt å legge økonomisk oversikt drift som vedlegg til budsjettsaken.)

Det er viktig å være klar over at kommunestyret kun vedtar rammebudsjettet.

Bevilgningsoversikt drift:

Rammetilskudd og skatt på inntekt og formue tilsvare prognoser ut fra statsbudsjettet.

Skatteinntekt og inntektsutjevningen er basert på anslag, og gjennom året 2024 vil dette måtte justeres ved nye prognoser.

Skatt på eiendom gjelder eiendomsskatten som er vedtatt og kreves inn av kommunen.

Andre generelle driftsinntekter omhandler integreringstilskudd flyktninger, naturressursskatt og konsesjonsavgift. Vi har forutsatt mottak av 30 flyktninger i 2023 og 2024. Fom 2025 mottak av 20 stk. Videre så viser skjema økning i renter og avdrag utover i perioden. Dette er beskrevet nærmere ovenfor i dokumentet. Det er også lagt opp til bruk av disp.fond for å finansiere en prosjektstilling i 2

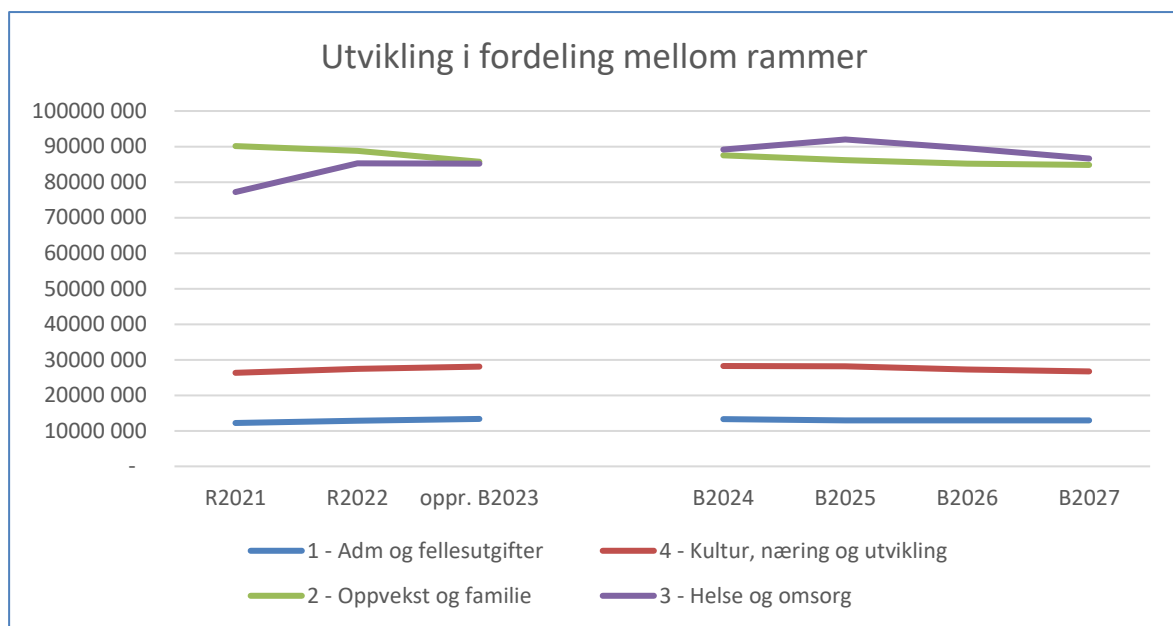
år, samt bruk av rentereguleringsfondet/disposisjonsfond i 2024, og bruk av ordinært disposisjonsfond i 2025 og 2026 i forbindelse med helseplattformen. Ytterligere bruk av disposisjonsfond ca. 1 mill. for saldering av budsjettet. Vi må i planperioden omstille oss, vi har for høyt driftsnivå sett i forhold til gitte inntekter.

Detaljert oppstilling av punkt 6 i bevilgningsoversikt drift

Dette skjemaet inneholder en beskrivelse av netto driftsutgifter på de ulike rammeområdene og skal stemme overens med linjen sum bevilgninger drift, netto på forrige skjema. Reduksjoner og omstillinger på rammeområdene er beskrevet senere i dokumentet.

Utvikling fordeling mellom rammeområdene

Årsak til krappe svingninger for omsorg mellom 2022 og 2023, ligger i hovedsak i endrede ansvarsområder der NAV ble flyttet til ramme 3 fra ramme 2. Økningen helse har i 2025-2026 skyldes i hovedsak engangskostnad Helseplattform i drift.

Dette diagrammet er en grafisk fremstilling av detaljert oppstilling pkt. 6 i bevilgningsoversikt drift.

Tall i kr	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 - Adm og fellesutgifter	12 856 924	13 347 000	13 283 998	12 908 998	12 908 998	12 908 998
4 - Kultur, næring og utvikling	27 472 750	28 073 000	28 246 078	28 121 078	27 254 078	26 754 078
2 - Oppvekst og familie	88 800 390	85 736 000	87 484 239	86 203 954	85 217 444	84 822 839
3 - Helse og omsorg	85 262 336	85 148 000	89 179 742	91 994 580	89 508 070	86 613 465

Bevilgningsoversikt investering, inkl. div spesifiseringer:

Denne oversikten viser sum investeringer i hvert av årene i budsjettperioden, og hvordan disse blir finansiert med momskompensasjon, tilskudd, salg av driftsmidler og bruk av lån. Den spesifiserte oversikten, eget skjema, spesifiserer prosjektene som er med i budsjettperioden.

10 Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde.

10.1 Generelt.

Grong kommunes frie generelle inntekter var i budsjett 2023 på kr 223 mill., i budsjett for 2024 er disse økt til kr. 249 mill. Av dette er integreringstilskudd flyktninger kr 16,5 mill. i budsjett 2023 og 19,3 mill. i 2024 (Uten enslige mindreårige). Dette er usikre inntekter, som forutsetter fortsatt bosetting og at flyktningene blir værende i Grong. Integreringstilskuddet trappes ned over en periode på 5 år. Tilskuddet er frie midler, kostnadene knyttet til bosetting er derfor ikke spesifisert i regnskapet. De frie inntektene har økt, men som vi var inne på over her ved beregning av kostandsbehovet for Grong kommune, er vi anslått til å være 26% dyrere å drifte enn en gjennomsnittskommune. Dette som følge av geografi/avstander og demografi mm. Utfordringen med renteøkning, høy pris- og lønnsvekst gjør at budsjettet for planperioden 2024 2027 har vært utfordrende. De økte inntektene blir delvis «spist opp» av økte rentekostnader. Rentekostnaden er kr 10 mill. høyere i budsjett 2024, enn den var i 2023. De ulike enhetene har fått beskjed om å tilstrebe å holde seg på 2023 nivå. Dvs. at det enkelte rammeområdet ikke har fått tildelt økte midler til tross for høy pris og lønnsvekst.

Enkeltforhold som økte utgifter til helseplattform i 2025-2026, har gitt økte rammer, men samtidig må rammene reduseres ved oppstillingstiltak for å nærme oss bærekraftig økonomi. Det vil nedenfor i kap. 14 beskrives nærmer hvilke tiltak som er lagt inn, for å komme i mål budsjettmessig uten større bruk av fond i 2024 og videre utover i økonomiplanen. Budsjettene er nå svært stramme. Dette tilsier at de ulike rammeområdene vil slite med å hente inn evt. uforutsette hendelser innen egen ramme. I tillegg vil resultat av lønnsoppgjør fremover kunne påvirke rammene i stor grad, og med stramme rammer, må en ha som målsetting å sette av egne

midler til disse endringene i fremtiden. Det er for 2024 satt av kr 6 mill. til kommende lønnsøkning på en felles pott.

Videre må de årlige låneopptak som medfører økt belastning i drift holdes på et minimum, og nødvendigheten av gjennomføringen av tiltak med lånefinansiering og økt driftsbelastning må vurderes svært nøye før utbyggingstiltak vedtas.

Vi er likevel i den heldige situasjonen at bruk av NTE-midler (forventet avkastning fremover) kan benyttes til samfunnsutviklingsprosjekter. Dette har gjort det mulig for oss å realisere prosjektene næringsområdet på Vårryggen og Svømmebassenget hvor en benytter utbyttefondet fra NTE med tilsvarende beløp som rente og avdragskostnader. Viser her til oversikt over NTE fond i kap. 8.10.

Andre usikre faktorer framover som kan gi store utslag i forhold til økonomien fremover er:

- Flyktnings situasjonen – endringer i forutsetningene
- Utviklingen av verdensøkonomien og virkningen for norsk økonomi
- Befolkningsutviklingen
- Lønnsøkningen
- Pensjonsutgiftene samt likviditetsmessige utfordringer som følge av måten regnskapsføringen skjer
- Behov for endringer i tjenestetilbud, særlig mot helse/omsorg og oppvekst/familie(barnevern)
- Renteutviklingen, spesielt nå fra 2024 når avtalen på fastrenten har gått ut.
- Skatteinntekter/rammetilskudd/befolkningsendringer
- Kraftinntektene (konsesjonskraftsinntekter og eiendomsskatt)
- Eiendomsskatten generelt. (endret grunnlag og skattesats)

Sykefravær

Til og med 3. kvartal 2023 har Grong kommune et sykefravær på 10,8 %, fordelt henholdsvis på 2,1 % sykefravær i arbeidsgiverperioden og 8,7 % sykefravær utover arbeidsgiverperioden. Hva er kostnadene ved vårt sykefravær?

KS har utarbeidet en modell som gir et anslag på kostnaden ved sykefravær. Modellen beregner både det samfunnsøkonomiske tapet ved at arbeid ikke blir utført og kostnader for kommunen. Det er viktig å være oppmerksom på at selv om kommunen får refundert deler av utgiftene ved sykefravær utover arbeidsgiverperioden er det en rekke kostnader kommunen selv må dekke. Dette gjelder blant annet:

- lønn utover 6G
- pensjonskostnader
- arbeidsgiveravgift av feriepenge og pensjon
- feriepenge av lønn utover 6G
- feriepengeavsetning av lønn inntil 6G utover 48 sykefraværsdager

Modellen beregner det samfunnsøkonomiske tapet ved at arbeid ikke blir utført. Et dagsverk er da verdt det arbeidsgiver betaler, det vil si lønn, tillegg, feriepenge, pensjon og arbeidsgiveravgift. Det antas at arbeidet ikke blir utført ved fravær, og modellen regner ut verdien av dagsverkene som ikke blir utført. Tallene som framkommer er altså verdien av produksjonstapet, og er et reelt tap. Det er ikke et tall som framkommer i kommunens regnskap.

Som tabellen viser under, gitt vårt sykefravær til og med 3. kvartal 2023 og personaldata fra 01.12.2022, gir det en kostnad på kr 3,1 mill. Reduseres sykefravær utover arbeidsgiverperioden fra 8,7 % til f.eks. 6,7 %, reduseres kostnaden for Grong kommune fra kr 3,1 mill. til kr 2,4 mill.

Eventuelle kostnader for vikarinleie er ikke medregnet. Reduseres eller økes sykefraværet i arbeidsgiverperioden, påvirker ikke dette kostnaden.

Årlige kostnader av sykefravær (overslag)				Årsverk:		278
Kommunennummer/navn	5045	Grong kommune		Kostnader for arbeidsgiver		Kostnader for staten Kostnader pr. år for staten i millioner kroner.
Sektor	Alle	Sykefravær i prosent	Totale kostnader Kostnader innenfor og utenfor arbeidsgiverperioden	Kostnader for arbeidsgiver i arbeidsgiverperioden.	Kostnader for arbeidsgiver utenfor arbeidsgiverperioden	
Pensjonspremie(ekskl.AFP)	18,0 %					
Arbeidsgiveravgift	5,1 %					
Sykefravær i alt i %		10,80 %				
Sykefravær i alt i kr. (arbeidsgiver og staten)			21,1 mill. kr.			
Kostnader for arbeidsgiver			7,2 mill. kr.	4,1 mill. kr.	3,1 mill. kr.	
Kostnader for staten			14,0 mill. kr.			14,0 mill. kr.
Sykefravær i arbeidsgiverperioden		2,10 %				
Kostnader				4,1 mill. kr.		
Sykefravær utover arbeidsgiverperioden		8,70 %				
Kostnader					3,1 mill. kr.	14,0 mill. kr.
Du kan legge inn egne verdier i de hvite feltene. Øvrige felt blir oppdatert automatisk. Du velger først kommune ved å angi kommunenummer i den øverste hvite cellen. Velg deretter sektor i cellen under. Dette gjør du ved å klikke i cellen, klikke på pilen som dukker opp til høyre for cellen og til slutt klikke på sektor fra listen som dukker opp. Kostnadene gir et anslag på de økonomiske kostnadene av sykefravær - men er ikke nøyaktig. Modellen vil bli endret etter hvert avhengig av tilbakemeldinger. Modellen tar ikke hensyn til grupper med egne refusjonsregler under Folketryglovens §8-20, at staten bare betaler feriepenger for 48 fraværsdager og at ansatte over 60 år og ansatte med over 6G i inntekt kan ha en annen sykefraværsprosent enn gjennomsnittet. Den tar ikke hensyn til (den negative) korrelasjonen mellom lønn og sykefravær. Opplysningene baserer seg på data fra PAL-registeret (lønn- og personaldata), og gjelder per 01.12.2022				Kostnader som ikke blir refundert: -pensjonskostnader -arbeidsgiveravgift av feriepenger og pensjon -sykepenger utover 6g -feriepenger av lønn utover 6g -feriepengeavsetning av lønn inntil 6G utover 48 sykefraværsdager		

Figur: Årlige kostnader av sykefravær

Foretas beregningen på individnivå, f.eks. en ansatt med 3-årig U/H-utdanning (f.eks. barnehagelærer, sykepleier, barnevernspedagog, vernepleier – uten ubekvemstillegg) med maksimal ansiennitet (16 år), tilsier en beregning at Grong kommune akkumulert for ett år har en sykefraværskostnad på 33 % (utgangspunkt er en bruttolønnskostnad inkl. sosiale kostnader på kr 703.000,-).

10.2 Budsjettpremiser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for administrasjon.

10.2.1 Premisser

Ansvar 1000 - 4,79 årsverk: Kommunedirektør (1 årsverk), personal (1 årsverk – 0,3 årsverk tatt bort og lagt til ansvar 1101), økonomi (1,79 årsverk - 21 % er ført på VAR-områder) og prosjektutvikler (1 årsverk). I budsjett for 2022 er kommunalsjefer budsjettert på sine respektive rammeområder hvor de har sitt oppfølgingsansvar. Følgende vesentlige endringer bemerkes:

- Helårsvirkning for 100 % prosjektutvikler. Arbeider med interkommunalt samarbeid for stillingen. Dette er en stilling som skal arbeide for å generere prosjekt i samspill med hele organisasjonen. Det må være prosjekt som avdelingene oppleves som relevante og nyttige. Vi opplever at flere og flere statlige midler er prosjektbasert og må søkes om. Grong kommune må ta den ballen. Stillingen finansieres i utgangspunktet over ordinært lønnsbudsjett, men lykkes vi med stillingen vil prosjektene finansiere stillingen.
- En reduksjon av bemanning i staben med 70 % fra 01.10.2023, herunder oppgaver som serverings- og skjenkebevilling, oppfølging Element samt oppgavene i politisk sekretariat.
- Kjøp av tjenester IN Lønn – økning med kr 71.000,- fra 2023 til 2024, til 1.115.000,-.

Ansvar 1100 – 1,5 årsverk: IT-personell (0,5 årsverk føres på ansvar 2211 Undervisning fellesutgifter alle skoler). Det er foretatt en ny fordeling av kostnadene forbundet med Kjøp av tjenester IKT Indre Namdal IKS. Lisenskostnadene er fra og med 2024, fordelt mer korrekt i henhold til ansattes arbeidssted. Omfordelingen har da medført en reduksjon på ramme 1 på kr 586.000,- fra 2023 til 2024, til 1.426.000,-.

Ansvar 1101- 3,5 årsverk (+ 0,65 årsverk tillitsvalgte): Ansatte på Servicekontoret. Følgende kommenteres:

- Fra og med 01.10.2023 ble det overført 0,3 årsverk fra ansvar 1000 til ansvar 1101 for å ivareta oppgaver overført fra ansvar 100 til Servicekontoret (ansvar 1101). Oppgaver innenfor personal, Elements, serverings- og skjenkebevilling samt oppgavene i politisk sekretariat.
- Totalt sett er det foretatt en reduksjon på 0,1 årsverk 2023 til 2024, dersom vi ser bort fra tilførsel av nye oppgaver under første strekpunkt over.
- Fra og med 01.01.2021 ble det lagt inn overføring av oppgaver fra Indre Namdal barneverntjeneste og PPT, tilsvarende 20 % stilling (avlønnes over deres budsjetter).
- Det lagt inn 0,65 årsverk for frikjøp av tillitsvalgte, jfr. Hovedavtalens bestemmelser.

10.2.2 utfordringer

Generelt:

Risiko- og sårbarhetsanalysen for ramme 1 viser følgende utfordringsbilde:

Felles:

- Kritiske kompetanseområder som vi er sårbare på per dags dato (og ved lengre tids vakanse). For eksempel: Anskaffelses- og innkjøpsprosessen

IT:

- Ingen vesentlige og særlige sårbarheter. Mindre områder som må arbeides med er utvikling av sikkerhetskompetansen for hele organisasjonen og UPS (batteri) kommunehus. Dette feltet må også sees i sammenheng med IKT Indre Namdal IKS og særlige prioriterte områder på drift og sikkerhet.

Servicekontoret:

- Sikre arkivfaglig kompetanse i hele organisasjonen som sikrer tilstrekkelig dokumentfangst
- Sikre tilstrekkelig verning av arkivmateriale mot skader og uautorisert tilgang
- Prioritere tilstrekkelige ressurser til arkivarbeid – også avdelingsvis for å følge opp ryddeplaner

Sentraladministrasjon.:

- Valggjennomføring – Tilstrekkelig opplæring av valgmedarbeidere og stemmestyrer for å sikre hemmelige valg
- Strategisk personalarbeid på både plan og gjennomføring (kompetanseplanlegging nåtid – fremtid, organisasjonspolitikk m.m.)

Økonomiavdelingen

- Oppgaver som har klare frister, er avhengig av enkeltpersoner. Mulighet for å få bistand fra nabokommuner, men kan medføre fristbrudd. Eksempelvis regnskapsavslutning og budsjettarbeid.
- Enkelte særskilte oppgaver som en eller bare noen få har kompetanse til å utføre. Blir avhengig av enkeltpersoner, og med fravær av disse vil det være utfordrende å få gjennomført oppgaver som kan gi store konsekvenser. Dette kan være lønnsutbetalinger via nettbank, men kanskje i særlig grad utskrivning av eiendomsskatt. Erfaring viser at sannsynligheten er lav, men konsekvensene kan bli store og delvis med store økonomiske tap.

Ramme 1 skal arbeide for det systemiske i Grong kommune, altså arbeide for gode prosedyrer, rutiner og systemer som skal prege hele organisasjonen. Ambisjonsnivået er stort i Grong kommune – hele tiden utvikle tjenester og systemer som vil komme våre innbyggere til gode. Det arbeides for å redusere andelen utgifter til administrasjon samt øke andelen til direkte tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling. Viser her til resultat de senere år, jfr. effektivisering innenfor økonomi og servicekontor. De administrative ressurser innenfor ramme 1 jfr. økonomiplanen vurderes i år som i fjor som et absolutt minimum. Vi foretar fortsatt effektivisering hvor budsjett 2024, ligger på 2023 nivå (medregnet besparelsen på antall lisenser tildelt ramme 1 på kr 586.000,-). Utviklingskraften på

overordnet nivå svekkes og på flere områder vurderes også sårbarheten som en stor utfordring. Overføring av ressurs fra ansvar 1000 til ansvar 1101 med påfølgende samlokalisering, vurderes som et tiltak for å redusere sårbarheten på noen fagområder, særlig Elements og politisk sekretariat. Sammenlignet med andre kommuner innenfor vårt KOSTRA-område, ligger vi på et gjennomsnittlig nivå når det gjelder utgifter til administrasjon (funksjon 120).

Et viktig hjelpemiddel for å sikre en effektiv drift er gode arkivsystemer og arkivrutiner. Dette inkluderer også at gamle papirbaserte arkiver er ordnet og systematisert. Arkivarbeidet har i mange år ikke vært prioritert høyt nok. Resultatet er store mengder uryddede papirarkiv. I gjeldende arkivplan har vi derfor laget en plan for rydding for perioden 2020-2030. Det er den enkelte avdelings ansvar å rydde sine arkiver.

Flere avdelinger har fulgt opp ryddeplaner, men det er noen avdelinger som ikke har startet dette arbeidet da det ikke har vært mulig å finne ressurser innenfor sine budsjett. Det gjelder legekantor, NAV og personalarkivet. Alle disse arkivene inneholder rettighetsdokumentasjon for innbyggere i kommunen. Arkiv eldre enn 25 år skal deponeres hos IKA Trøndelag. Det er svært kostbart å deponere uryddet arkiv og det vil være lønnsomt for kommunen å prioritere dette arbeide. Dette må den enkelte avdeling prioritere innenfor sine budsjett. Når det ikke er mulig, må det bevilges midler til formålet.

Generelt er det for lite kapasitet til lokal lagring i arkivrom som tilfredsstillt krav til oppbevaring. Overføring av arkivmaterieill til IKA Trøndelag medfører for 2023 en ekstra kostnad på kr 20.000,-. I tillegg har medlemskontingenten økt med kr 30.000,- i 2023. Videreføres i 2024.

I 2023 deponeres ca 35 hyllemeter papirarkiv som gir en ytterligere økning i utgiftene i 2024 på ca kr 10.000,-

10.2.3 Mulige tiltak for å nå omstillingsmål i økonomiplanperioden.

I Økonomiplanperioden er det ikke definert klare økonomiske omstillingsmål for ramme 1. Dette må sees i sammenheng med bl.a. arbeidet som er gjort i forbindelse med budsjett for 2024 og gjennomførte tiltak. Det er viktig at det finnes ressurser som kan bidra aktivt inn i en omstillingsperiode med mulig stillingsreduksjoner samt for å holde trykket på utvikling.

Vi skal imidlertid fortsatt arbeide aktivt for å se på muligheter for effektivisering. Vi er en liten organisasjon og på mange områder sårbar. Å se flere tjenester under ett innenfor ramme 1, der en kan spille mer på alle ressurser som finnes, kan være viktig i fremtiden. Det vil si se sammenhengen mellom både arkiv, servicekontor, økonomi og politisk saksbehandling etc.

Jeg ser også at fellesløsninger for Indre Namdal ikke har samme effektiviseringskrav. I perioden 2021 – 2024 (4 år) har Grong kommunes andel av utgifter til IN Lønn økt med kr 243.000,-, nå totalt kr 1.115.000,-. Det må jobbes med effektivisering av alle fellesløsninger, på lik linje med kravet til vår egen kommuneorganisasjon.

Ellers må det jobbes for mer digitalisering av tjenester, både interne, men også eksterne tjenester til våre innbyggere. I tillegg kan det være effekter ved å se på tettere tilknytning mellom ulike funksjoner, f.eks. bibliotek/kubenservice/servicekontor.

I arkivplansammenheng er det nå lagt planer for fullføring av arkiv- og dokumentasjonsarbeidet. Med bakgrunn i skisserte utfordringer innenfor arkiv- og dokumentasjonsarbeidet, vil en bemanningsreduksjon forsinke det planlagte arbeidet. Ved tilsyn fra Arkivverket kan det komme pålegg med korte frister med fullføring av arbeidet og da med påfølgende kostnader.

10.3 Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for oppvekst og familie.

10.3.1 Premisser.

Administrasjon fellesutgifter alle skoler: 2,0 årsverk fordelt på kommunalsjef og pedagogisk konsulent.

Undervisning felles utgifter alle skoler: 0,6 årsverk fordelt 50 % IKT-stilling og 10 % psykolog.

Grunnskoler:

Grong barne- og ungdomsskole: 41,53 årsverk inkludert administrasjon som utgjør 2,8 årsverk. Antall elever skoleåret 2023/24 er 237 elever. Elevtall høst 2024 vil være 246 elever. Skolen har 10.trinn og 15 klasser. 4., 5., 7., 8. og 9.trinn er delt i to parallelle klasser. Alle parallelle klasser har felles timer i praktisk estetiske fag og tema fag. Fra høsten 2024, kan det bli noen færre delte klasser.

Harran oppvekstsenter skole: 7,51 årsverk, inkludert administrasjon som utgjør 1 årsverk. Antall elever skoleåret 2023/24 er 36 elever. Elevtall høst 2024 vil være 36 elever. Undervisningen er organisert i grupper med 1.-2. trinn, 3.-4. trinn og 5.-7. trinn. I basisfagene er trinnene delt.

Grunnskolene har deltatt i Oppfølgingsordningen fram til juni 2023. For skoleåret 2023/24 videreføres veiledning fra NORD universitet vedrørende pågående kvalitetsutviklingstiltak. Veiledningen fra NORD er finansiert gjennom DEKOM-midler fra Kompetansenettverket i Indre Namdal.

Skolefritidsordning (SFO):

Grong barne- og ungdomsskole SFO: 3,96 årsverk, inkludert SFO-leder som utgjør 0,5 årsverk. SFOen kan maksimalt ta inn 55 elever. Antall elever skoleåret 2023/24 er 55 elever. Åpningstid 07.00 - 16.30.

Harran oppvekstsenter SFO: 0,9 årsverk. SFOen kan maksimalt ta inn 15 elever. Antall elever skoleåret 2023/24 er 13 elever. Åpningstid 07.00 -16.30.

Det opprettes et nytt SFO-tilbud, som heter 12 timer gratis SFO. Tilbudet gjelder kun for 1. og 2. trinns elever, som har SFO-plass og kun ønsker å benytte 12 timer gratis SFO pr. uke. Organiseringen av tilbudet beskrives i *Forslag betalingssetser for barnehage, SFO og norskopplæring*. SFO-tilbudet følger skoleruta.

Skoleskyss:

Trøndelag fylkeskommune organiserer og bestiller skoleskyss på vegne av kommunen. Skoleskyssen samordnes med Grong videregående skole. Antallet elever som har rett på skoleskyss varierer.

Kommunen betaler en egenandel pr. tur for:

- Elever i 1. trinn som bor over 2 km fra skolen
- Elever i 2.-10. trinn som bor over 4 km fra skolen
- Elever som bor i Grong og går på privat skole i annen kommune (kun til kommunegrensen)
- Elever som bor på strekninger som kommunen har vurdert som farlig/særlig farlige strekninger (aldersdifferensiering og/eller vinterhalvåret fra november til mars)
- Elever som har behov for individuelt tilpasset skoleskyss (ITS)
- Elever som har innvilget vedtak om bytte av nærskole

Barnehager:

Ekker barnehage: 8,24 årsverk, inkludert administrasjon som utgjør 0,7 årsverk. Barnehagene har 2 avdelinger og totalt 35,4 barnehageplasser fordelt på 25 barn pr. 01.01.24.

Rønningen barnehage; 12,91 årsverk, inkludert administrasjon som utgjør 1,0 årsverk. Barnehagen har 3 avdelinger og totalt 56,2 barnehageplasser fordelt på 42 barn pr. 01.01.24.

Bergsmo barnehage: 7,52 årsverk, inkludert administrasjon som utgjør 0,7 årsverk. Barnehagen har 2 avdelinger og totalt 27 barnehageplasser fordelt på 20 barn pr. 01.01.24.

Harran oppvekstsenter barnehage: 7,17 årsverk, inkludert administrasjon som utgjør 0,35 årsverk. Barnehagen har 2 avdelinger og totalt 27 barnehageplasser fordelt på 21 barn pr. 01.01.24.

Grong kommune oppfyller sin plikt om full barnehagedekning for barn bosatt i kommunen. Barnehagene oppfyller bemannings- og pedagognormen og har pr. i dag 50 % barnehagelærere ansatt, som er over regjeringens foreslåtte minimum 44 % pedagogisk bemanning av total bemanning.

Det opprettes et nytt barnehagetilbud, som heter 20 timer gratis kjernetid pr. Uke. Tilbudet gjelder for de som kun ønsker å benytte 20 timer gratis kjernetid pr. uke. Organiseringen av tilbudet beskrives i *Forslag betalingsatser for barnehage, SFO og norskopplæring. Foreldresatsene fra 1.8.23 reduseres til kr 1500 for helplass jmf de statlige føringene*

Barnehagene er stengt påske (stille uke), jul og to uker om sommeren.

Barnehagene har et samarbeid med Nord Universitet gjennom REKOM. Hver barnehage driver sitt eget utviklingsprosjekt, samtidig som vi har treffpunkt med refleksjon, erfaringsutveksling og veiledning både lokalt, Indre Namdal og Nord Universitet.

Fosterheimplasserte barn:

Antall barn som er fosterhjemsplassert er på omtrent samme nivå som 2023. Grong kommune betaler for utgifter i forbindelse med skolegang og innvilget spesialpedagogiske tiltak etter sakkyndige tilrådinger.

Elever som går på privatskole i andre kommuner:

Grong kommune betaler skoleskyss og spes.ped. utgifter for elever som er bosatt i kommunen, men som går på skole i en annen kommune. Dette er økt fra 2023.

PPT:

Kommunens andel i vertskommunesamarbeidet PPT Indre Namdal, fordeles etter kostnadsnøkkel 20 % likt og 80 % etter folketall. Utgiftene fordeles mellom grunnskole og barnehage. Utgiften er økt noe fra 2023.

Barnevern:

Består av 3 ansvar for Grong: 1-Barnevern i familien, 2 -Barnevern i fosterheim og 3 Driftsandel barneverntjenesten. Ansvar 1 og 2 er budsjettet ut fra budsjettforslag fra barnevernet, ansvar 2 er økt noe fra 2023. Ansvar 3 er kommunens andel i vertskommunesamarbeidet, hvor fordelingsnøkkel er 10 % likt og 90 % etter medgått tid. Ansvar 3 er redusert ut fra erfaringstall 2023. Disse ansvarene kan endres i løpet av 2024.

Mot

0,2 årsverk. Avtale for programmet MOT-Robust ungdom videreføres i 2024.

Grong voksenopplæring:

Grong voksenopplæring har 4,89 årsverk inkludert administrasjon på 0,7 årsverk. På Grong voksenopplæring er det 34 elever pr 1.1.24, fordelt på 3 klasser. Det er planlagt 30 bosatte i 2024.

Voksenopplæringa tilbyr opplæring i norsk og samfunnsfag til voksne nyankomne innvandrere etter integreringsloven. I tillegg har vi spesialundervisning for voksne etter opplæringsloven §4A-2. Grong kommune kjøper pr. i dag tjenester fra Namsos voksenopplæring, for voksne som har behov for grunnskoleopplæring.

Flyktingetjenesten.

2,5 årsverk, inkludert administrasjon på 1,0 årsverk. Budsjett for 2024 er lagt med premisser om 30 bosatte i 2023 og samme antall i 2024.

Indre Namdal PPT og barnevern. Se vedlegg 16.5 Budsjettforslag Indre Namdal PPT og barnevern

Budsjett for driftsansvarene Indre Namdal PPT og barnevern følger essensielt kostnad likt budsjett 2023 hva gjelder antall fasthjemler, foruten den kraftige lønnsveksten som kom i 2023 med opp mot 5,7%. Lønnsvekst for 2024 er satt til 3,5% for 8/12 mnd.

PPT har totalt 5,06 årsverk pluss 0,5 årsverk logoped (kjøpt tjeneste) for 2024, inkl. administrativ og merkantil ressurs. Fordelingsnøkkel av budsjett er 20% likt/80% etter folketall.

Barnevern har totalt 11,35 årsverk inkl. administrativ og merkantil ressurs- som skal yte tjenester for 5 kommuner. Fordelingsnøkkel er 10% likt/90% etter medgått tid. Inkludert i totalhjemmel barnevern er også tilsynsordinator, 30% stilling, som er en refusjonsbasert ressurs. Denne skal bekostes av den barneverntjenesten som har omsorgsansvaret for barnet og har valgt å plassere i fosterhjem i en av våre 5 kommuner.

Det er videre lagt til grunn fortsatt deltakelse i felles barnevernvakt i nord-delen av Trøndelag, med Steinkjer som vertskommune- med fordelingsnøkkel etter folketall.

10.3.2 utfordringer

Den største utfordringa i 2024 og de nærmeste årene vil bli å opprettholde og videreutvikle tjenestene innenfor oppvekstområdet pga. presset kommuneøkonomi. Det er krevende å finne tiltak i denne perioden, uten å vurdere større strukturelle endringer. Det vil være behov for å se på bla barnehagestrukturen i denne økonomiplan perioden, med tanke på nedgang i fødselstall, og at kapasiteten i våre 4 barnehager er større enn etterspørselen. Videre vil statlige føringer og lovverk med mer legge premisser for handlingsrommet kommunen har på tjenestekområdene i Ramme 2.

De største driftsutfordringene i 2024 blir bl.a.:

Skolene:

- Tross innsparinger å organisere et godt og forsvarlig undervisningstilbud ved skolene.
- Økende behov for spesialundervisning herunder å finne en god organisering av tilbudet.

Bilde 2: Foto Ingrid Gartland

- Å ha stabilitet i bemanninga ved å unngå sykemeldinger.
- Å beholde kompetansen i skolene til tross for innsparinger og høyt arbeidspress.
- Følge opp IKT-satsinga i skolene.
- Tilby fremmedspråklige elever god undervisning.
- Ha tilstrekkelige gode tilkallingsvikarer.

Barnehagene:

- Å ha stabilitet i bemanninga ved å unngå sykemeldinger.
- Å beholde kompetansen i barnehagene til tross for innsparinger, høyt og økende arbeidspress.
- Å ha tilstrekkelig kompetanse i alle kommunens barnehager.
- Å rekruttere riktig og nødvendig kompetanse.
- Å tilby flerspråklige barn et godt barnehagetilbud.
- Tilpasse drift og struktur i barnehagene etter forventet nedgang i barnetall.
- Ha tilstrekkelige gode tilkallingsvikarer.

Voksenopplæringa:

- Tilpasse og organisere undervisningen ut fra det elevtall enheten løpende har.
- Integreringsloven gjør at deltakere kan ha ulike lengde og ulike mål for opplæringen, noe som gjør at opplæringen i det enkelte klasserom blir krevende da alle har sin plan de skal jobbe etter.

Flyktningetjenesten:

- Dersom det blir et økt antall bosatte voksne i 2023 og 2024 eller forlengelser av program, vil utgiftene kunne øke ut over det som er budsjettet.
- Ha tilstrekkelig med ressurser for å gi en forsvarlig oppfølging av de som bosettes.
- Pr. i dag ser vi at det er utfordringer med å nå et godt nok norsknivå på 6 måneder.

Indre Namdal PPT og Barnevern- se vedlegg 16.5 vertskommunebudsjett

PPT:

- Statped er inne i en omstrukturering, og kommunene vil få et større ansvar. PPT vil for neste år ha behov for kompetanseheving for å nå målene i KL 20, Oppvekstreformen og ny opplæringslov. PPT har pr i dag ingen plan på hvordan kompetansehevinger skal foregå, da det ble kjent at det ikke kommer kompetansemidler til dette formålet i 2023 gjennom kompetanseløftet. PPT er heller ikke kommet med i Udir sine prioriteringer på studieplass med frikjøp eller vikarordning.

Barnevern:

- Tiltaksbudsjettene barnevern for alle 5 kommuner (totalt 10 budsjettansvar) er planlagt ut fra kjente og forventede kostnader jf. allerede vedtatte tiltak. Man budsjetterer ikke ut fra

eventuelle tiltak/vedtak. Det betyr at dersom vedtak om kostbare tiltak blir fattet, enten som frivillige hjelpetiltak eller tvang (beslutningsorgan ved tvangstiltak er barnevern- og helsenemnd), kan det bli nødvendig med budsjettreguleringer på disse budsjettansvarene. Man bør da være særlig oppmerksom på tiltak som barnevern er nødt til å kjøpe fra staten i form av plasseringstiltak. Satser blir publisert i desember hvert år. Satser for 2023 er for eksempel: barneverninstitusjon kr 175.000 pr. mnd./pr. barn, beredskapshjem/spesialiserte fosterhjem kr 87.500 pr. mnd./pr. barn. Ved plassering i kommunale fosterhjem, benyttes KSs veiledende satser pr. mnd./pr. barn: grunnstøtte kr 9.885 og utgiftsdekning mellom kr 6.350 og 9.352 (aldersinndelt). Det kan være aktuelt med forsterkningstiltak slik som frikjøp og ekstra grunnstøtte/utgiftsdekning også i kommunale fosterhjem.

10.3.3 Mulige tiltak for å nå omstillingsmål i økonomiplanperioden.

Som økonomiplanen viser, så skal ramme 2 spare inn betydelig i årets budsjett og videre i planperioden. Det vil i denne perioden være nødvendig å se på større strukturelle endringer, for å kunne redusere utgiftene og som samtidig ivaretar en god kvalitet og et godt tjenestetilbud. For budsjett 2024 har vi redusert på flere områder. Den forventede generelle innsparing i 2023 har ikke vært mulig å gjennomføre. Ramme 2 har derfor et generelt innsparingstiltak i 2024, som vil kreve at det arbeides godt med i 2024.

Ifølge SSB vil det bli en nedgang i barnetall, noe som vil påvirke barnehagene i første del av økonomiplanperioden, og etter hvert elevtallene i grunnskolene og SFO.

Det vil være nødvendig å tilpasse barnehagedriften og da må antall barnehageplasser, struktur, tilbud, åpningstider og lignende gjennomgås. Det vil i 2024 utarbeides et kunnskapsgrunnlag for barnehagene, og en tilstandsrapport over barnehagelokalene i kommunen. Dette som grunnlag for å se på framtidens barnehagestruktur i Grong.

Det vil være viktig å være aktiv i å søke prosjektmidler, for å gjennomføre tiltak som er planlagt.

Med det vi ser fra nasjonale føringer og satsinger på hva som er god kvalitet på fremtidens tjenester på oppvekst, har Grong et godt utgangspunkt. Det er 4 viktige fellesnevner vi har lyst til å trekke fram; 1 Økt fokus på forpliktende samhandling, 2 tidlig innsats og forebygging, 3 kompetanse nærmere elevene og barna, 4 barnets stemme og brukermedvirkning. Kommunens arbeidet med bedre tverrfaglig innsats (BTI) er et felles tiltak for alle som arbeider med barn, unge og deres familier i Grong. Det vil kreve en god del i årene framover, og legge føringer for hvor mange andre store satsinger vi har kapasitet og tid til. Vi vet at det tar flere år og implementere store satsinger. Dette vil bli kreve tettere samhandling på tvers av enheter, kompetanse heving og ledere som holder trykket oppe og leder endringer. Forebyggende plan vil være et viktig styringsdokument i dette arbeidet.

Den største utfordringen er de økonomiske rammene. Det vil være nødvendig med omstillinger og endringer, samtidig som vi må arbeide med å sikre stabilitet og ansatte med god kompetanse. Skal vi lykkes er det viktig at vi alle «drar i samme retning».

10.4 Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for helse og omsorg.

10.4.1 Premisser.

Sykeheimen:

Per i dag totalt 43 plasser fordelt på 3 avdelinger. Totalt 43,14 årsverk inkludert administrasjon som utgjør 2,8 årsverk.

Avdeling Nordlyset er en avdeling som består av 8 langtidsplasser, 1 akuttrom og 5 plasser for korttidsopphold, avlastning og rehabilitering.

Avdeling Utsikten består av 14 langtidsplasser.

Avdeling Solsia er en skjermet avdeling med 15 plasser.

Det kommunale demensteamet ledes av en demenskoordinator i 20% stilling.

Den største utfordringen ved sykeheimen er lite tilgang på vikarer. Vi har mange vakante stillinger, spesielt på helg - og få vikarer. Dette medfører stor slitasje på de faste ansatte og mye overtid. Vi har gjennom året hatt et høyt sykefravær. Det er i hovedsak ikke arbeidsrelatert, men høyt sykefravær fører til et større press og økt slitasje på de som er i jobb. Vi har flere ansatte som nærmer seg pensjonsalder og det vil bli utfordringer med å rekruttere ansatte med fagkompetanse fremover.

En gruppe, bestående av ledere, tillitsvalgte og ansatte fra hver avdeling ved sykeheimen, har startet arbeidet med å se på hvordan vi skal løse de fremtidige utfordringene. Fokus er å beholde og rekruttere, samtidig som vi ser på organisering/fordeling av oppgavene og organisering av sykeheimen i sin helhet. Det handler om å fortsatt skape gode tjenester gjennom riktig kompetanse til riktig tid. Arbeidet er tidkrevende, men vi er i gang. Implementering og utnyttelse av velferdsteknologiske løsninger må også være i fokus videre fremover.

Dialysesatelitt:

Det kjøres dialyse mandag, onsdag og fredag. Dialysen er bemannet med sykepleiere fra sykeheimen, 2 sykepleiere per skift. Avdelingen har kapasitet til å ta imot 7 pasienter per skift. Antall pasienter varierer noe og kommer fra kommunene i nærliggende kommuner i Namdalen.

Kjøkkenen:

Totalt 4 årsverk. Jobber kun dagvakter ukedager og helg. Ansatt 3 kokker og 4 assistenter. 1 kokk med 20 % lederstilling. Lager alle måltider på sykeheimen og tilbyr matombringning til hjemmeboende. Kjøkkenet har en viktig funksjon med tanke på å kunne tilby tilrettelagt kost for dem som har behov for det. Matombringingsstilbudet varierer etter etterspørsel.

Vaskeri:

Totalt 1,5 årsverk, fordelt på 4 assistenter. Har vaskeoppdrag for tannlegekontoret i tillegg til sykeheimen og ansatte i pleie og omsorgstjenesten.

Hjemmesykepleien:

Totalt 11,25 årsverk fordelt på 9 sykepleiere, 5 helsefagarbeidere og lederressurs. Kreftsykepleier i 20 % stilling har utgangspunkt fra hjemmesykepleien, men jobber på tvers av avdelingene i kommunen. Det er stort trykk på tjenesten og det jobbes med å bli strengere på hvilke oppgaver vi utfører. Innbyggerne har ofte uforholdsmessig høye forventninger til hva tjenesten kan bidra med noe som er utfordrende å stå i. Vi opplever også en økning i behovet for hjelp til dosering av medisiner. Vi har nå kommet godt i gang med å øke andelen av brukere som har multidoser og det jobbes videre med dette. Det er ressurskrevende arbeid, og det vil fortsatt gå en tid før vi ser noen effekt av dette i form av frigjort tid til andre oppgaver.

Hjemmetjenesten har behov for å investere i velferdsteknologi for å avhjelpe behovet for bemanning i tiden fremover. Med nåværende trykk på tjenestene, som ikke er forventet å bli mindre, er dagens grunnbemanning et minimum av hva vi må ha på plass for å kunne drive forsvarlig. Det brukes mye ressurser på organisering for å få kabalen til å gå opp fra dag til dag. Bemanningen er stabil, men det er vanskelig å få tak i vikarer ved fravær. Vi har mange ansatte som nærmer seg pensjonsalder og det vil bli utfordrende å rekruttere kompetanse i årene fremover.

Som følge av at hjemmesykepleien ikke er bemannet på natt vil man måtte regne med at en del brukere likevel må få døgnopphold ved sykeheimen hvis behovet for døgnkontinuerlig hjelp oppstår.

Hjemmehjelp:

Totalt 2 årsverk fordelt på 3 ansatte. Det er fortsatt vanskelig å få rekruttert personer som kan tenke seg å jobbe som hjemmehjelp. I tillegg er det et fysisk tungt arbeid, hvor risikoen for belastningsskader er over normalen. Kriteriene for å få hjemmehjelp er blitt gradvis innskjerpet, og vi ser i dag en tjeneste som har mer søkelys på å yte tjenester til de som har store behov. Hjemmetjenesten vil som andre tjenester kommunen yter, måtte vurdere om teknologi kan avhjelpe i noen funksjoner.

Helsetjenesten:

Helsetjenesten er sammensatt av følgende fagområder:

- **Legekantor:**

3 fastlegehjemler, samt 1 LiS1 (turnuslege), to sykepleiere, en helsesekretær og en avdelingsleder. Legekantoret har ansvaret for drift av fastlegetilbudet i kommunen, oppfølging av sykehjem, barnekontroller på helsestasjonen, smittevern m.m.

Nå har vi en fast ansatt fastlege og to vakante legehjemler som vi har vikarer i. Resultatet av fravær på legesiden, utløser raskt ekstra utgifter, da det må leies inn legevikar (for eksempel via byrå) som utløser en utgift langt over det de økonomiske rammene i utgangspunktet gir rom for. Dette er en utfordring alle kommuner i vår region står ovenfor, og som det må arbeides for å finne en bedre løsning for.

Det er fortsatt høyt trykk på tjenesten. Belastningen på fastlegene og legekantoret gjenspeiler situasjonen i landet ellers, og faren for fravær som direkte konsekvens av dette er stor.

- **Legevakt:**

Grong kommune er vertskommune for legevaktsamarbeid 24/7 i Indre Namdal (Grong, Lierne, Røyrvik og Namsskogan) Legevakten består av 6 hjemler, samt at det er tilsatt en egen legevaktslege (75%) i tillegg. En lege er medisinskfaglig ansvarlig for legevakten, mens avdelingsleder på legekantoret er leder for legevaktsarbeidet.

Tjenesten har ansvar for oppfølging av henvendelser som kommer inn via legevaktsentralen i tidsrommet 15.30-08.00, for kommunen nevnt ovenfor. Som vertskommune har vi i tillegg ansvar for tjenesten både administrativt og medisinskfaglig, samt ansvar for den daglige driften av tjenesten.

- **Fysioterapi og rehabilitering:**

Består av en kommunalt ansatt fysioterapeut, ergoterapeut og en spesialsykepleier samt driftsavtale med 3 privatpraktiserende fysioterapeuter.

Tjenesten har individuell- og gruppeoppfølging av personer med behov for fysioterapi, opptrening, habilitering og rehabilitering, formidling av hjelpemidler, tilbud til gravide og etter fødsel, tilbud tilbeoere på sykehjem, hjemme- rehabilitering i samarbeid med hjemmesykepleie, oppfølging på helsekontroller av barn på helsestasjonen, koordinatore for barn og voksne med behov for tverrfaglig oppfølging/ behandling, ansvar for Kols-kontakt, deltakelse i Frisklivsentral og koordinerende enhet. Samarbeider med Familiebasen om forebyggende hjemmebesøk.

- **Koordinerende enhet:**

Består av tre representanter fra Helsetjenesten, to representanter fra oppvekst, en representant fra pleie og omsorg, en representant fra Miljøarbeidertjenesten og en representant fra NAV. Har egen saksbehandlerressurs på 20% stilling. Avdelingsleder Helsetjenesten er leder for koordinerende enhet.

Enheten behandler søknader om tjenester som koordinator, individuell plan, avlastning, støttekontakt, omsorgslønn, BPA, ledsagerbevis, parkeringsbevis med mer. Enheten har også ansvaret for oppfølging og implementering av plan for habilitering og rehabilitering, ivaretagelse av koordinatorene, utvikling og oppdatering prosedyrer på fagområdet habilitering og rehabilitering mv. Det arbeides med et utvidet og tydeligere mandat for KE sitt arbeid, og kriterier for tildeling av tjenester skal implementeres i behandling av individsaker. Det må settes av tid/ ressurser til utviklingsarbeidet i KE i 2024.

Familiebasen: med følgende fagområder:

- **Psykisk helse ungdom og rus**, inkludert kommunepsykolog og psykososialt kriseteam:

Består av til sammen 10 ansatte inkludert kommunepsykolog og avdelingsleder Helsetjenesten (flertallet er delstillinger) der flere av stillingene per i dag er delfinansiert av prosjektmidler.

Avdelingsleder er leder for psykososialt kriseteam. Teamet består av to kliniske sosionomer, sosionom, sykepleier, helsesykepleier, barnevernspedagog og førskolelærer.

Overnevnte fagområde har et bredt spekter av arbeidsoppgaver; kartlegging og utredning, individuelle samtaler/ behandling for personer med psykiske lidelser eller andre emosjonelle belastninger, gruppeoppfølging på Frivilligsentralen, lavterskel oppsøkende arbeid til personer med psykisk sykdom og/eller rusproblemer, oppsøkende behandling/oppfølging av alvorlig psykisk syke. I tillegg tilligger oppgaver som ruskontrakter, samarbeid med GVS og NFHS omkring enkeltelever med utfordringer, koordinatorarbeid rundt omfattende hjelpebehov og deltakelse i utvidet skolehelsetjeneste ved GVS.

Omfattende foreldreveiledning etter COS-P metoden, både i grupper og individuelt. Skolehelsetjenestens samtaletilbud, samt forebyggende tiltak til alle 3.-klassinger. Foreldre på sidelinje (tiltak for styrking av relasjoner mellom ungdommer, hjem og skole i 7. - 9. klasse.

Frisklivstilbud i samarbeid med fysio/ rehab, herunder Frisk i friluft (tirsdagsturene), livsmestringskurs, styrkegruppe og myk-yogagruppe.

Tungt inne i Koordinerende enhet, Tverrfaglig team, Boligsosial gruppe, BTI- arbeidet, Forebyggende plan og i samarbeidsprosjekt med helseforetaket i forhold til samhandling og koordinering i arbeidet med barn og unge.

Familiebasen har også ansvar for drift av rusprosjekt, tverrfaglig rusgruppe, psykososialt kriseteam, innovasjonsprosjekt for familier med funksjonshemmede barn.

- **Helsestasjon, jordmor og skolehelsetjeneste:**

Består av to helsesykepleiere, utdanningsstilling for helsesykepleier, samt jordmor i 20% stilling (kjøp av tjeneste fra Namsskogan kommune). I tillegg jobber flere ansatte fra fagområde psykisk helse, ungdom og rus, i skolehelsetjenesten.

Helsestasjonen med jordmortjeneste følger veileder for helsestasjons- og skolehelsetjeneste samt barselomsorg, og yter tjenester primært til barn og unge i alderen 0-20 år. Helsestasjonen har barnekontroller i førskolealder, samt følger screening- og vaksineprogram gjennom skoleårene til og

med videregående. Helsestasjon for ungdom er rettet mot ungdom fra ungdomsskole, videregående og folkehøgskole. Jordmor følger opp gravide og familier med nyfødte barn, og har også sterkt fokus på kvinnehelse. Helsestasjonen driver, i samarbeid med blant annet fysioterapeut og jordmor, fødselsforberedende kurs.

- **Kommunepsykolog:**

Grong kommunes kommunepsykolog er organisert under Helsetjenesten og Familiebasen. Kommunepsykologen er en del av teamet på psykisk helse, ungdom og rus, og samarbeider også tett med helsestasjonen. I tillegg står denne også for internundervisning på blant annet screeningverktøy, diagnoser og behandlingsverktøy. For å imøtekomme behovene i enkelte nabokommuner, selges det nå ut psykologtjenester til de andre Indre Namdals kommunene.

Miljøarbeidertjenesten:

Miljøarbeidertjenesten består i dag av 2 avdelinger:

- Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse, med 14,7 årsverk
- Avlastningstiltak i bolig, med 4,42 årsverk

Ved bofellesskapet bor det 7 beboere. Det ytes tjenester i form av vedtak på bistand til alle daglige gjøremål. I tillegg bor det en videregående elev på Rønningentunet som trenger oppfølging. I løpet av det siste året har tjenesten også fått ansvar for flere brukere ikke har utviklingshemming, men som trenger en del oppfølging og har store hjelpebehov på grunn av psykiatri. Flere av beboerne har vedtak på bistand 24 timer i døgnet, såkalte ressurskrevende brukere. Dette er øremerkede midler. En ressurskrevende bruker utgjør en personalressurs på 4,7 årsverk. Ut fra hvor mange timer vedtak de ulike personene har dekker årsverkene ikke opp for dette pr. I dag.

Kommunene mottar hvert år etter søknad tilskudd til ressurskrevende brukere. Disse reglene endres for hvert år. Dette gjør at det er vanskelig å legge et riktig budsjett, da disse justeringene kan gi store utslag på tilskuddet. Det er videre viktig å understreke at hjelpebehovet i vedtakene er styrende for hvor mye ressurser som til enhver tid må avsettes.

Man ser et økende behov for tilbud om avlastning i bolig for barn. Det vises blant annet gjennom at antall årsverk i tjenesten er doblet siste år. Erfaringene tilsier at dette er et bra tilbud for de familiene som trenger det. Med utbyggingen av velferdsteknologiske løsninger som er gjort, ser man mulighetene for tettere samarbeid mellom personell på bofellesskapet og de som jobber på avlastningstiltaket. Det må likevel understrekes at bruken av velferdsteknologiske løsninger er sterkt regulert i lovverk.

Avlastningstilbudet foregår ofte på tider av døgnet og uken hvor det er krevende å finne personell. Samtidig som omfanget i dag er for lite til å klare å opprettholde store nok stillinger som kan være attraktive. Dette har medført at det har vært en del utskifting av personell, noe som ikke er gunstig i forhold til brukerne.

NAV Indre Namdal

Grong kommune har vært vertskommune for de sosiale tjenestene i NAV Indre Namdal siden juni 2020. Samarbeidskommunene er Lierne, Namsskogan og Røyrvik. Pr. september 2023 er det totalt 6 stillingshjempler i kontoret, en av stillingene er en midlertidig stilling (1 år) som følge av økt bosetting. En av de faste ansatte jobber fortiden i en prosjektstilling med oppfølging av barnefamilier i Indre Namdal. Pr. i dag er det ingen inne i vikariat for denne stillingen som følge av rekrutteringsutfordringer. I tillegg er det 4 statlige ansatte i NAV Indre Namdal, inkl. leder av kontoret. Kostnaden til lederressurs (100% stilling) fordeles mellom NAV Trøndelag og Grong kommune.

De ansatte har oppmøtested på Grong, men jobber ut i lokasjonene ved behov og for å sikre bemanning i åpningstiden. I 2023 har det vært en del avganger i NAV Indre Namdal på de kommunale tjenestene, og det har vært utfordrende og rekrutterte ansatte inn i stillingene. Store deler av året har vi derfor hatt vakante stillinger.

De kommunale tjenestene i NAV kontoret er: økonomisk sosialhjelp, råd og veiledning, kvalifiseringsprogrammet (KVP), økonomisk- og gjeldsrådgivning, midlertidig bolig og individuell plan.

Vertskommunebudsjett se vedlegg 16.5.

10.4.2 utfordringer.

Pleie og omsorg

Omdefineringen av flere rom på sykeheimen til trygghetsboliger vil være et tiltak som må vurderes med tanke på å få mer effektive tjenester i årene som kommer. Det utfordrer både sykeheimen og hjemmetjenesten i forhold til oppgavefordeling og samarbeid. Vi har i lengre tid hatt flere ledige langtidsplasser ved sykeheimen, mens korttidsplassene holder seg stabile og er i perioder økende. Mange bor hjemme så lenge som mulig, mens andre føler et behov for trygghet og sosialisering. Det vil derfor være et økende behov for trygghetsboliger, der de får mulighet til å spise alle måltider sammen med andre, samtidig som de opplever trygghet ved å være nære tjenesteutøverne. Samtidig har vi sett tendenser tidligere, der vi har hatt ledige langtidsplasser over tid, men at de fylles opp etter hvert. Det er vanskelig å se behovet fremover, men organiseringen av tjenestene må også sees i sammenheng med befolkningsutviklingen i årene som kommer, hvor statistikken viser en stor vekst i

Bilde 3: Foto Bjørn Ståle Aalberg

antall eldre i kommunen. Man vil få et økt antall hjemmeboende brukere noe som øker presset på hjemmetjenestene. Det vil bli enda større behov for tilrettelagte boliger og det å yte riktig tjeneste til riktig tid.

Pasienter med behov for skjerming er en sårbar gruppe. Det vil være behov for å utvikle tjenesten og tilbudet rundt denne pasientgruppen. Både nasjonalt og lokalt ser man en utvikling ved at denne gruppen øker og blir mer krevende. Det vil være helt avgjørende at tjenesten har fokus på kompetanseheving for både ledere og ansatte hvis man også i fremtiden skal kunne levere forsvarlige tjenester på området. Økt bruk av velferdsteknologiske løsninger vil kunne være et bidrag for denne gruppen, men også for andre beboere og brukere. Men den viktigste ressursen vil fortsatt være nok personell og ledelsesressurs for å sikre gode nok tjenester for denne pasientgruppen.

Vi er opptatt av å yte god kvalitet på tjenestene og vi er svært opptatt av at både brukere og beboere skal få den hjelpen de trenger til rett tid og på rett

sted. Samtidig er vi opptatt av at ansatte skal trives og være forberedt på de utfordringer vi møter, slik at vi alle kan "stå stødig i skoene". Dessverre er det slik at fokuset ofte blir på daglig drift og at vi ikke har mulighet til å planlegge og jobbe med langsiktige mål og behov.

Utfordringer i forhold til rekruttering av helsepersonell vil være et viktig innsatsområde fremover. Vi ser at vi har mange, spesielt helsefagarbeidere, som i nærmeste tid vil gå av med pensjon og vi sliter med rekruttering. Det er nødvendig at vi har nok fagkompetanse på plass både i hjemmetjenesten og sykeheimen for å kunne møte de utfordringer som står foran oss, da i forhold til at kommunen er forberedt på at vi fortsatt tar imot mer komplekse pasienter med mer utfordrende og avanserte medisinske behov.

Velferdsteknologi vil bli en viktig del av helsetjenesten fremover for å møte de utfordringene som står foran oss. Frem til nå har dette ikke vært et satsningsområde for tjenestene, men at vi nå må jobbe mer aktivt og prioritere velferdsteknologi som en del av tjenestetilbudet.

Helsetjenesten

Alle fagområdene innen Helsetjenesten opplever et stort trykk også i 2023. Det har i tillegg vært en del utskiftninger bemanningsmessig på flere fagområder, og det har vært vakanser og vikariat i store deler av 2023. Rekruttering ved fravær er en stor utfordring, og tjenestene bærer preg av sårbarhet etter lang tids slitasje.

Forventede innsparinger har vært spesielt krevende i et år med mye fravær i ansatte-gruppen. Innsparingsmål er forsøkt nådd både gjennom utsalg av tjenester både internt i kommunen og til kommuner i IN4. I tillegg driftes store deler av Familiebasen fortsatt gjennom prosjektmidler.

Det har gjennom 2023 vært stort fokus på de omstillinger som oppvekstreform og rettighets-styrking som har funnet sted gjennom blant annet endringer i 14 velferdstjenestelover fra august 2022. Herunder blant annet rett til barnekoordinator og styrket plikt til samordning og samhandling. Helsetjenesten, og spesielt Familiebasen, vil få endrede/nye oppgaver med bakgrunn i at forebygging vil få en større betydning fremover. Forskyving av ansvar og oppgaver må følges opp med tilstrekkelig ressurs til å utføre nevnte oppgaver. Målet med oppvekstreformen er at løsningene skal finnes på lavest mulig nivå. Og den ansvarliggjør alle ansatte og tjenesteområdene i kommunen på en ny måte. Familiebasen må fortsatt bygges opp til en robust tjeneste, med stabilitet og forutsigbarhet i bemanning og tjenester. Deler av tjenesten vil fortsatt være finansiert av prosjektmidler også i kommende år.

Koordinerende enhet har fremdeles stort trykk på tjenestene, og er i tillegg sterkt involverte i de endringer om har funnet sted i velferdslovgivningen.

Fysioterapi og rehabilitering har stor aktivitet, og det er stort press på kommunefysioterapeuten og på ergoterapeut og spesialsykepleier. Tjenesten jobber bredt og merker godt at det er mange innbyggere med store oppfølgings - og hjelpebehov.

Plassene som Grong betaler for på Namdal Rehabilitering er blitt mindre benyttet de to siste årene. Dette har sammenheng med mindre behov og at flere får dekket sine behov i kommunen.

Forebyggende hjemmebesøk er godt i gang, og arbeider målrettet for å sikre muligheten for eldre til å bo hjemme lengst mulig.

Samarbeidet mellom de privatpraktiserende fysioterapeutene og den kommunale tjenesten når det gjelder oppgavefordeling og samarbeid på tvers har vært i fokus også i 2023, og ressursene på dette området må spisses slik at behovene til befolkningen ivaretas på en god og økonomisk forsvarlig måte også i fremtiden. Samarbeid er viktig for å sikre gode og forutsigbare tjenester til innbyggerne, og for å sikre at vi har riktig kompetanse på plass også i fremtiden.

Legetjenesten:

Utfordring med rekruttering av leger er den store utfordringen for tjenesten. Det siste året har det vært stor utskifting av personell på forkontor. Ansettelse av felles kommuneoverlege for de 4 IN-kommunene har vært positivt. Man har fått satt større trykk på planarbeidet, noe som vil virke positivt i den videre utviklingen av tjenestene. Det brukes mye ressurser i forbindelse med prosjektet «Felles legetjeneste». Utformingen av fremtidig organisering vil ha mye å si for hvordan denne tjenesten vil se ut i fremtiden. Målet må uansett være å skape en tjeneste som er attraktiv å jobbe i, samt at den er faglig god og robust til det beste for innbyggerne.

Ros- analysen som ble foretatt i 2023 viste at inn klima og krav til lydisolasjon var den største risikofaktoren på området. Dette sammen med rekrutteringsutfordringene av leger. Det er gjennomført et skisseprosjekt på renovering av helsefløya. Hvis dette blir vedtatt vil det kunne bli oppstart i løpet av 2024. Utformingen av prosjektet vil også avhenge av hva resultatet i prosjektet "Felles legetjeneste" blir.

Miljøarbeidertjenesten:

Utfordringer fremover er at det er flere brukere med sammensatte behov som søker på bolig med bistand ved bofellesskapet. Samtidig ser man at det er mange familier med barn som har behov for et avlastningstilbud. For å kunne gi et best mulig tilbud til denne gruppen, er det viktig og fortsatt styrke den tverrfaglige samhandlingen mellom tjenestene og det tilbudet som gis i skole og barnehage.

Det er også en utfordring dette med at vi har to forskjellige bygg i forhold til å bruke personell på en hensiktsmessig måte. Det skaper også en avstand mellom kollegaer som må jobbe på små enheter alene. Der vi har avlastningsboligen i dag er det ikke lagt til rette for at det skal bo mennesker som trenger mye utstyr som heis, rullestol ol. Dette må gjøres noe med innen 2025 fordi leiligheten der det brukes slikt utstyr er snart for liten.

Et annet aspekt ved denne tjenesten er at avdelingen har vokst såpass mye i de siste årene at det må vurderes om det skal ansettes en person i en assisterende lederstilling/fagleder stilling igjen. Det har kommet flere tilbakemeldinger på at det er for mye å drifte der det bare er en avdelingsleder. Mye av den faglige oppfølgingen blir hengende etter og det skaper på sikt en dårligere kvalitet på tjenesten. Det er pr. I dag 29 ansatte og noen vikarer.

NAV Indre Namdal:

Også i 2023 har det vært et stort trykk på tjenestene. Alle fire kommunene har vedtatt forholdsvis høy bosetting, og når vi har hatt vakanse på stillinger har det medført vesentlig høyere arbeidsbelastning på de ansatte. Selv om NAV har fått tilført ressurser som følge av den høye bosettingen, har rekrutteringsutfordringene gjort at det pr i dag ikke har blitt en reell avlastning.

Med den store prisstigningen som har vært det siste året, i tillegg til renteøkningen er det flere som sliter økonomisk. Det har medført en økning i utbetalingene, og en endring i brukergruppen. Det er flere som har behov for supplering, i tillegg til det som allerede mottar stønad har behov for større utbetalinger for å sikre forsvarlige tjenester. Vi ser også at flere har behov for å søke om støtte til større utgifter som oppstår (f.eks. bilreparasjoner og tannbehandling), da de ikke har midler til å dekke dette selv. Denne utviklingen ser ut til å fortsette inn i 2024, selv om prisene på matvarer har stabilisert seg den siste tiden.

Den økende brukerporteføljen og vakante stillinger medfører at vi ikke har hatt mulighet å følge opp så tett som den enkelte kan ha behov for. Dersom dette fortsatt blir en utfordring i 2024 kan det føre til økte utgifter, da vi kommer for sent inn i veiledningen og kartleggingen av den enkelte. De som søker om støtte skal ha råd og veiledning, i tillegg til at de skal kartlegges godt for å sikres riktig oppfølging og vurdering av stønadsbehov. Dette gjelder spesielt barnefamilier, der NAV har et ekstra ansvar for å sikre barnas behov. Kravene fra Statsforvalteren til kartlegging, dokumentasjon, vurdering og skriving av vedtak blir stadig høyere, og det brukes mye tid på dette.

Det er også fortsatt en del komplekse saker, det er behov for veldig tett oppfølging og samarbeid med andre tjenester. Økt trykk på tjenesten og manglende ressurser, kan utfordre dette samarbeidet tidsmessig.

Kompetanseutfordringer

Handlingsrommet for kompetanseøkninger er blitt svært begrenset som følge av reduserte økonomiske rammer. Dette er uheldig både i forhold til nødvendig kompetanseøkning hos ansatte, men også med tanke på å være en attraktiv arbeidsgiver ved rekruttering av nye ansatte. Som landet for øvrig, opplever også Grong utfordringer med å rekruttere sykepleierkompetanse, helsesykepleierkompetanse og leger. Man ser også at det stadig blir mer utfordrende med å rekruttere andre yrkesgrupper, så som f.eks. sosionomer og helsefagarbeidere. Det siste året viser at arbeidskraft generelt har blitt en stadig større utfordring. Innenfor helse og omsorgstjenestene er det nettopp arbeidskraft som er den viktigste faktoren for å yte tjenester til innbyggerne. Dette gjenspeiles i ros-analysene på alle fagområdet innen helse-, omsorg-, og velferdstjenestene. I takt med økt digitalisering og teknologiutvikling innenfor tjenestene, ser man et økende behov for kompetanse innenfor it/teknologi i kombinasjon med fagkunnskap. Dette vil være et område som det vil være viktig å ha fokus på i fremtidig rekruttering av ansatte. Mangelen på arbeidskraft generelt gir utfordringer i fremtiden. Helsekommisjonen har i 2023 lagt frem en NOU. Her pekes det på nettopp denne utfordringen. Samt analyser viser at Norge som helhet bruker veldig mye ressurser på nettopp helse og omsorgstjenestene. For å møte fremtiden er man nødt til å tenke på andre måter å løse oppgavene på. Jmf. Prosjektet som nå kjøres på sykeheimen.

Generelt

Rammebetingelsene endres stadig. Erfaringene viser at det sjelden kommer en kommune som Grong til gode. Noe som igjen påvirker evnen til å yte gode og forutsigbare tjenester. Dette samtidig som man ser at brukerrettighetene stadig blir styrket og lovfestet. Prosjektfinansiering av enkelttiltak har blitt mer vanlig. Ved ansettelsen av prosjektkonsulent ser man at dette arbeidet blir satt mer trykk på. Samtidig utfordrer det avdelingene i enda større grad i forhold til oppfølging og gjennomføring.

En eventuell innføring av Helseplattformen og tidsperspektivet på dette, er fortsatt noe uklart. Slik fremdriftsplanen ligger nå, må det mest sannsynlig gis noen signaler på hva kommunen tenker i løpet av høsten 2024. Uansett om man skal utløse opsjon eller ikke, vil fremtidige journalløsninger kreve at vi foretar endringer i måten dokumentasjon utføres på. Mange av de forberedelsene som må gjøres i forberedelsene til Helseplattformen, må derfor gjennomføres uansett valg av system. Tjenestene må derfor bruke ressurser på denne omleggingen i den nærmeste tiden.

Mulige tiltak for å nå omstillingsmål i økonomiplanperioden.

Oppvekstreformen setter krav til kommunene om tettere tverrfaglig samarbeid. For å lykkes med dette arbeidet er det viktig å finne de riktige samarbeidsformene og ha gode systemer for dokumentasjon. En innføring av BTI-modellen vil kunne bidra til nettopp dette. Lykkes man godt med utvikling av dette samarbeidet, vil man på sikt også kunne forvente en økonomisk gevinst av arbeidet. Tidlig innsats og god forebygging vil kunne gi effekt i form av at man ikke trenger å igangsette større og mer ressurskrevende tiltak.

Statistikken viser at antall eldre vil øke mye i årene fremover. Vi ser at tilgangen til personellressurser blir en utfordring i årene som kommer. Derfor må man fortsette utviklingsarbeidet, og finne nye og mer effektive arbeidsmåter som er tilpasset både behov og fremtidige utfordringer.

Det igangsatte ledelse og medarbeiderutviklingsprosjektet som er igangsatt har blant annet som mål og gjøre den enkelte medarbeider bedre i stand til å jobbe selvstendig. Reduserte budsjetter medfører større press på de ansatte, og ikke minst ledere. Ansvarliggjorte medarbeidere vil derfor

være et viktig element for helse og omsorgstjenestene for å møte fremtidens utfordringer. Dette arbeidet vil være viktig å videreføre også i 2024.

Prosjektet felles legetjeneste vil videreføres i 2024. Hvis man gjennom dette prosjektet kan finne måter å drive legetjenestene på, som er mer effektive, vil det kunne virke positivt i forhold til kostnader, samt at man vil være sterkere rustet for å møte fremtiden.

Den generelle kostnadsveksten sammen med rammevilkårene gir både kommunen og rammeområdet store utfordringer med å få et budsjett i balanse. Rammeområdet har derfor måttet legge inn flere kostnadsreducerende tiltak. Flere av tiltakene har sammenheng med de utfordringene man har i forhold til rekruttering av fagkompetanse.

Flere av disse tiltakene kan bli krevende å nå. Og vil kreve at det jobbes tett opp imot utfordringsbilde for å nå målet.

10.5 Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.

10.5.1 Premisser.

Noen endringer i drift 2024:

Næring.

Det er budsjettet med bruk av næringsfondet med inntil kr. 1 110 000 i 2024. Inntil kr 800 000 gjelder generelle tilskudd næring. Deler av stillinga som rådgiver næring er, som tidligere foreslått, finansiert med bruk av kr. 150 000 fra næringsfondet. I tillegg er det innlagt finansiering av tilskuddet til Visit Namdalen (kr.100 000) og stolpeflagg i sentrum (kr.60 000) av næringsfondet.

Jordbruk, skogbruk og miljø.

Det ble iverksatt interkommunalt samarbeid - Overhalla og Grong landbruk og natur fra sommeren 2021. Ved iverksettelse av denne ordningen ble det en kostnadsøkning på rundt kr. 300 000. For 2024 er ordninga videreført med til sammen 6,7 stillingsressurser.

Kultur.

På kultursida er poster til bruk for tilskuddsforvaltning redusert med kr. 324 000.

Dette gir følgende oppsett på fordeling av tilskuddsmidler kultur i 2024:

Avtalebundne tilskudd (kan ikke røres)	2023	2024	Ansvar
Drift Bjørgan skianlegg etter avtale	24 000	24 000	4700
Årlig kulturtilskudd/driftstilskudd og leie Grong Kino	90 000	90 000	4709
SUM avtalebundne tilskudd	114 000	114 000	0

Prosjektfinansierte og fondsfinansierte tilskudd	2023	2024	
Løypetilskudd Bjørgan skisenter (netto) Kvernsjøen-Geitfjellet-Heia*	90 000	90 000	4700
Brøyting parkeringsplass Heia pluss evt. andre ordninger*	30 000	30 000	4700
Bruk av bundet fond – Løypefond Bjørgan *	-120 000	-120 000	4700
Den Kulturelle spaserstokken (eksterne midler fylkeskommunen)	25 000	25 000	4709
Finansiering Den kulturelle sparstokken	- 25 000	- 25 000	4709
Den Kulturelle skolesekken (eksterne midler fylkeskommunen)	47 000	47 000	4714

Handlingsprogram og økonomiplan 2024-2027 – Budsjett 2024

Finansiering Den kulturelle skolesekken	- 47 000	- 47 000	4714
SUM prosjekt- og fondsfinansierte tilskudd (netto viser driftskostn)	0	0	0
Kulturmidler til lag og foreninger, aktivitet og frivillighetstiltak	2023	2024	
Kulturmidler idrettslaget Ordning opphører	76 000	0	4700
Tilskudd kjøring øvrige skiløyper i Grong Ordning opphører	18 000	0	4700
Tilskudd strømknader lysløyper Ordning opphører	18 000	0	4700
Friluftsliv (stitiltak, tilskudd, tjenestekjøp) Ordning opphører	48 000	7 638	4704
Tilskudd barn og unge, herunder teater/revy Ordning opphører	30 000	0	4708
Tilskudd sang og musikk. Ordning opphører	30 000	0	4708
Kulturmidler lag og foreninger (samler de to over) Ordning opphører	0	0	4708
17.mai. (kostn, korpstilskudd og grendetilskudd) Ordning opphører	40 000	8 000	4709
Arr, tiltak, aktiviteter og større kulturprosjekt, spons etc. Opphører	45 000	0	4709
Spons gavekort div. basarer, utlodning, gaver etc. Kuben Opphører	-	0	4712
Ungdommens kulturmønstring Tiltak opphører	34 000	-	4713
<i>Leieinntekt Kuben bortfaller for opphør UKM (intern føring)</i>	-8 000	-	4713
Kulturpris Fysisk pris utgår. Red. pris 5-3.000. Noe mindre buket.	12 000	3 362	4702
Sum frivillighet, lag, foreninger, aktivitet	343 000	19 000	-324 000 **

Reduksjon

Sum alle poster (netto med finansieringer trukket fra)	343 000	19 000	- 324 000
---	----------------	---------------	------------------

*For å sikre løypekjøring i 2024 så ligger det inne kr.90.000 finansiert ved bruk av løypefond Bjørgan. Samme fondet finansierer også brøyting av P-plass, kr 30 000. Løypefondet er begrenset og blir ikke fylt opp. Med denne bruken er fondet tomt ved utgangen av 2027. Ikke sikkert kommunen har midler til dette framover. Gusli skogfond, som ble brukt til løypekjøring tidligere, er brukt opp.

** At beløpet her vises som kr 24 000 større enn i tabell innsparing på kultur kap. 14.2, skyldes at det her også vises innsparinger tatt i første utkastet til budsjettet/i konsekvensjustert utgave. (Tabell i kap. 14.2 viser bare tiltakene i siste utgave av budsjettet.)

Biblioteket.

Biblioteket 70 % bibliotekar. Dette er medfører åpningstid på 3 dager i uken. Det er tilrettelagt for selvbetjeningsautomat som en del av prosjektet med innføring av nytt biblioteksystem. Muligheter for utvidet tilgang til ubemannet bibliotek er under vurdering, og en ser muligheter for at dette kan gjennomføres systematisk fra 2024. Innføring av nytt biblioteksystem må prioriteres slik at det er på plass før 2024.

Grong kulturskole.

Budsjettet er videreført på tilnærmet samme nivå som 2023.

Kulturhuset Kuben.

Budsjettet i hovedsak som foregående år med 60 % kulturvaktmester som inkludert. (Tjenesten kulturvaktmester faktureres/selges til leietakerne etter behov, i tillegg til leien.)

Ungdomsklubb.

Driftsopplegget med 30 % stillingsressurs er videreført.

Grong bygdamuseum.

Videreført driftsnivå med svært begrensede ressurser.

Kommunalteknikk.

Samferdsel.

Fylkeskommunen har signalisert at gatelysanlegg i sentrumsområdet Mediå skal overtas av kommunen. Dette er ikke budsjettet.

Drift av kommunalt vegnett gjennomføres med kontraktsparter for sommerdrift og vinterdrift som er inngått etter offentlig anbudskonkurranse. Budsjettet for 2024 har en økning i forhold til regulert budsjett 2023 på ca. kr.300 000. Da det har vært vesentlig prisstigning i perioden betyr dette at vegbudsjettet er redusert. Samtidig er drifta av vegnettet prisgitt ytre forutsetninger som vær og føreforhold, men ut fra erfaringstall vil et slikt vegbudsjett medføre redusert snøbrøyting og vedlikehold.

Vann, avløp, slam og renovasjon.

Budsjettet med tilnærmet samme driftsnivå som i 2023. Det er budsjettet med selvkost på alle områder.

Kommunal bygningsmasse.

Budsjettet har ikke tatt inn over seg prisstigning på materialkostnader. Vedlikeholdet og inventar/utstyr er redusert med kr.266 000 på formålsbygg fra 2023 til 2024 slik at det er om lag kr.1 300 000 i midler til vedlikehold og kjøp inventar/utstyr.

På boligsida er det samme tendensen. Her ligger budsjettet for vedlikehold og kjøp av inventar/utstyr på ca. 580 000. I forhold til 2023 ikke hensyntatt prisstigning. Videre knytter det seg usikkerhet til energikostnader om dette er budsjettet for lavt.

Driftspersonell(vaktmestere) er tidligere redusert ned til 4,6 stillingsressurs.

Det er overtatt nytt "blålysbygg" uten at vaktmesterressurser er økt. Medfører strammere prioriteringer av arbeidsoppgaver. Det er også redusert kr. 61 000 i budsjettposten for inntak av skoleungdom, slik at det gjenstår kr.195 000 på denne posten.

Forvaltningsoppgaver – interkommunalt samarbeid. (Plan, byggesak, GIS, kart/oppmåling)

Det interkommunale samarbeidet med kommunene Namsskogan, Røyrvik og Lierne er budsjettmessig videreført på tilnærmet samme nivå som i 2023.

Brann – redningsvesen.

Namdal brann- og redningsvesen som også er et interkommunalt samarbeid har lagt et budsjettforslag i samråd med Overhalla og Høylandet kommuner. Det er budsjettet med lovpålagt beredskapsordning som medfører at brann- og redningsvesenet har en person på vakt hele tiden.

10.5.2 Utfordringer.

Næring, jordbruk, skogbruk og miljø:

- På nærings sida er hovedutfordringa å bidra til å skape flere arbeidsplasser. Dette ved tilrettelegging for eksisterende næringsliv og bidra til etablering av nytt næringsliv. Her er kommunen avhengig av privat initiativ og gründere.
- På landbrukssida generelt er forventningsbilde at vi får tatt ut effekten av etablert interkommunalt samarbeid med sikte på bedre tjenester for landbruket. Jordbruk fortsatt ambisjon om høyt servicenivå på tilskudsforvaltninga og en aktiv veiledning opp mot eierne av landbrukseiendommer. Fortsatt oppfølging av bo- og

driveplikten og kontroll av jordleieavtaler. Videreføre god kvalitet på behandling av konsesjonssaker. Skogbruket har i en periode vært preget av lavere avvirkning. I løpet av en periode fram i tid ser vi konturene av store skogressurser med stort potensiale for lokal og regional verdiskapning. Dette vil gi behov for økt ressursbruk til veibygging, tynning, hogst og planting.

- På miljørådsida oppfølging av rovdyrforvaltning, og ivareta sekretariatet for det kommunale skadefellingslaget for rovvilt for Grong, Høylandet og Namsskogan. Bistå mot vannområdeforvaltning og prosesser opp mot nasjonalparkforvaltning.

Kultur:

- Nytt kulturhus og skolebygg med bibliotek, musikk og kulturskole, kultursal, idrettsdel og kantine har gitt nye muligheter. Fra 2022 ble anlegget komplettert med nytt basseng. Utfordringa blir å videreføre gode driftsmessige løsninger i samspill med alle brukergrupper og finne riktig aktivitetsnivå for drifta som er tilpasset dagens bemanning og budsjett.
- I sports- og fritidsparken ble det investert i nytt kunstgressdekke i 2022. Videreføre god drift i samarbeid med Grong idrettslag og Grong videregående skole.
- Fortsatt fokusering på øvrige kulturaktiviteter både mot skole og helsesida som den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken.
- Aktiv tilskuddsforvaltning innenfor de til enhver tid vedtatte rammer.
- Opprettholde godt driftsnivå på ungdomsklubben med begrenset budsjetttramme.

Kommunalteknikk:

- Innenfor vegområdet er hovedutfordringa tilstrekkelig med driftsmidler for god nok drift.
- På vann og avløpssida er det gjennomført mange tiltak de siste årene. Det er blant annet bygd 3 nye renseanlegg og ny vannforsyning til Bjørgan og Formofoss. I 2024 startes arbeidet med revidering av hovedplaner for vann og avløp og optimalisere internkontrollsystemet.

Bygg og eiendom.

- Hovedutfordringa er begrenset budsjetttramme for å opprettholde god nok kvalitet på bygningsmassen
- Gjennomføre tiltak på bygningsmassen for å tilfredsstille krav til universell utforming, brannforebyggende tiltak og opprettholde godkjent inneklime.
- Innenfor kommunal bygningsmasse er det de siste årene gjennomført satsing på energiøkonomisering. Innkjøp av nytt sentralt driftssystem og system for energioppfølging i kombinasjon med flere andre tiltak. I samsvar med klima og energiplan som har målsatt at kommunen skal redusere sitt energiforbruk framover vil fortsatt dette ha fokus.
- Arbeidet med ny boligpolitisk plan pågår. Videre strategi for kjøp og salg av boliger vurderes i denne sammenheng. På boligsida fortsatt fokus på fra leie til eie ved at leietakere kan kjøpe egen bolig/leilighet.
- Begrenset bemanning driftspersonell vil medføre sterkere prioritering av hvilke oppgaver som kan løses.

Plan, byggesak, GIS og kart/oppmåling.

- Videreføre vertskommunesamarbeidet med Namsskogan, Røyrvik og Lierne.
- Videreutvikle kompetansebygging og samhandling på tvers av fagområder.

Namdal brann og redningsvesen.

- Dette er interkommunalt samarbeid mellom Grong, Høylandet og Overhalla. Grong er vertskommune og har delegert myndighet fra de andre kommuner. Bygging av felles plattform for drift og forvaltning for de 3 kommuner både innenfor beredskap og forebyggende arbeid vil fortsatt være hovedfokus. Oppgradere systematikk og rutiner for å ivareta internkontroll, HMS og personsikkerhet.
- Revidere brannordninga basert på risiko og sårbarhetsanalyse, forebyggende analyser og beredskapsanalyser.

Bilde 4: Foto Ingri Gartland

10.5.3 Mulige tiltak for å nå omstillingsmål i økonomiplanperioden.

Innenfor ramme 4 er det innarbeidet følgende innsparingstiltak i 2024:

1. Det er redusert i bemanning i administrasjon med 60 % stillingsressurs.
2. Fagområdet kultur reduserer med kr.300 000. I all hovedsak gjelder dette redusert tilskudd til lag og foreninger.
3. Fagområdet kommunalteknikk reduserer med kr. 700 000. Dette medfører redusert vedlikehold på kommunalt vegnett og gatelystanlegg. Det er ikke medregnet overtakelse av gatelyst fra fylkeskommunen.
4. Bygg og eiendom reduserer på drift og vedlikehold med kr.1 000 000.

10.6 Premisser og utfordringer til rammeområdet kirkeformål.

Tilskuddet til Grong menighetsråd er i årets forslag til budsjett og økonomiplan kr 2 275 000 for 2024 og ut planperioden. (I tillegg kommer tjenesteytingsavtalen på kr 46 000.) Tilskuddet er da redusert med kr 100 000,- sett i forhold til 2023, som er i hht. vedtatt økonomiplan for 2023 – 2026. Der lå en forventet omstilling med redusert tilskudd Kirkelig fellesråd på kr 100 000,- fra 2023 til 2024.

Vi har mottatt budsjett for 2024 og notater fra Kirkelig fellesråd der de beskriver et behov for å øke driftstilskuddet med kr 476 000 i 2024. (Dette tar utgangspunkt i et tilskudd på kr 2 175 000, som er kr 100 000 lavere enn faktisk forslag til budsjett tilskudd 2024.) Dette begrunnes med lønns- og prisvekst. Kirkelig fellesråd har ved inngangen av 2023 frie fond på totalt kr 657 000,-. Budsjettert bruk av frie fond i 2023 er på kr 277 000,-. Dvs. at fondet er på kr 380 000 når 2023 er omme. Vi ser ikke at vi kan imøtekomme deres behov for økt ramme til drift, dette med bakgrunn i kommunens totale økonomiske situasjon. Også Menighetsrådet må ta en del av innsparingen og omstilling som vi som kommune nå står overfor.

Det er ble lagt inn tilskudd til investeringer på kr 500 000 til Harran kirke i 2023, dette skal nå være utført og tilskudd vil overføres innen utgangen av 2023. For 2024 er det lagt inn kr 400 000 til Grong kirke. Noe utover dette er pr. nå ikke lagt inn i investeringsbudsjettet i planperioden.

10.7 Premisser og utfordringer til rammeområdet politisk styring, kontroll og fellesutgifter.

Med utgangspunkt i budsjettet for 2023 er det ikke foretatt nevneverdige endringer 2024.

11 Målsettinger og handlingsplaner for Grong kommune.

Kommunens visjon og målsettinger fremgår av kap. 4. Disse er gjeldende for hele planperioden og derav økonomiplanperioden. I tillegg ligger premissene for budsjett 2024 i kapittel 10. I dette kapitlet er det en beskrivelse av utviklingstiltak for å imøtekomme krav og forventninger til tjenestens innhold og kvalitet. Disse er førende for hele økonomiplanperioden.

Ansvar for å initiere disse utviklingstiltakene tilligger kommunedirektørens ledergruppe.

Iverksettelse, samhandling og å trekke med seg naturlige samarbeidspartnere er et ansvar for alle i ledergruppen. Gjennomføring med evaluering, læring og korrigerende er et helhetlig ansvar for alle ansatte kommunen.

Sammen med årsbudsjettet er handlingsplanen det årlige handlingsprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel.

Slike handlingsplaner er med på å sikre at utviklingsarbeidet blir en kontinuerlig prosess.

11.1 Finansielle måltall Grong kommune

Kommuneloven inneholder en generalbestemmelse som slår fast at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Det nevnes nøye prioriteringer, jevnlig oppfølging av budsjett, egenfinansiering av investeringer, planmessig vedlikehold av eiendom og håndtering av risiko som noen stikkord for god langsiktig økonomiforvaltning.

Den nye kommuneloven inneholder nå en lovfestet plikt til å benytte finansielle måltall som verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi.

Kommunestyret vedtok i september i k-sak 35/19 at følgende finansielle måltall skal innarbeides i budsjett og økonomiplan for Grong kommune;

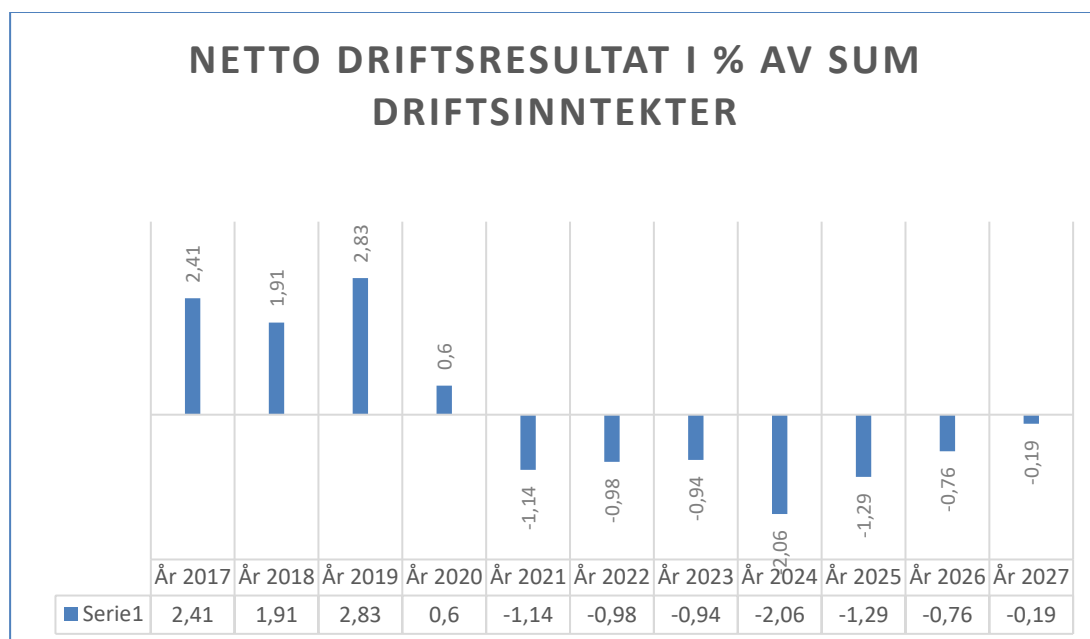
De konkrete måltallene gjelder i et tidsperspektiv innenfor økonomiplanperioden dvs. 4 år.

- Netto driftsresultat, minimum 1,75% av driftsinntektene.
- Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene, bør ikke overstige 120%.
- Disposisjonsfond, minimum 7,5% av driftsinntektene.
- Arbeidskapitalen bør utgjøre minst 15% av driftsinntektene

Finansielle måltall	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene – Måltall: minimum 1,75%	2,41	1,91	2,83	0,6	-1,14	-0,98	-2,20	-2,06	-1,29	0,76
Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene – Måltall: under 120%	112,3	118,8	122	114	110	116	116 %	105 %	104 %	100 %	96 %
Prosent disposisjonsfond av driftsinntektene - Måltall: minimum 7,5%	14,16	15,82	17	16,6	14,4	13,22	13,0	9,7	8,4	7,6	7,5
Arbeidskapital (minus premieavviket) i prosent av driftsinntektene – Måltall: minst 15%	12,89	17,89	20,35	20,64	18,18	18,56					

Netto driftsresultat

Utviklingen i netto driftsresultat har vært og vil bli som følger i forhold til økonomiplanen;

Kommunen har siden 2021 hatt negativt driftsresultat, dette tærer på det frie driftsfondet/ disposisjonsfondet og utviklingen er ikke økonomisk bærekraftig. Vi må legge om driften, vi har for høye driftsutgifter sett i forhold til den inntekten vi blir tilført, som i all hovedsak er rammetilskudd og skatteinntekter. Ihht. tallene her, vil ikke netto driftsresultat bli positivt i hele planperioden. Dette er en utvikling vi må jobbe med for å snu.

Oversikten viser at det er nødvendig å foreta ytterligere omstillinger i perioden for å sikre en sunn økonomisk drift av kommunen. Dersom en skal nå målet om et netto driftsresultat på 1,75% av brutto driftsinntekter, må utgiftene reduseres med ytterligere 14,9 millioner i 2024.

Det ligger inne store uspesifiserte innsparingstiltak i perioden 2025-2027, vi må jobbe med varige tiltak og omstilling. En slik omstilling krever **kapasitet** til å drive prosessen.

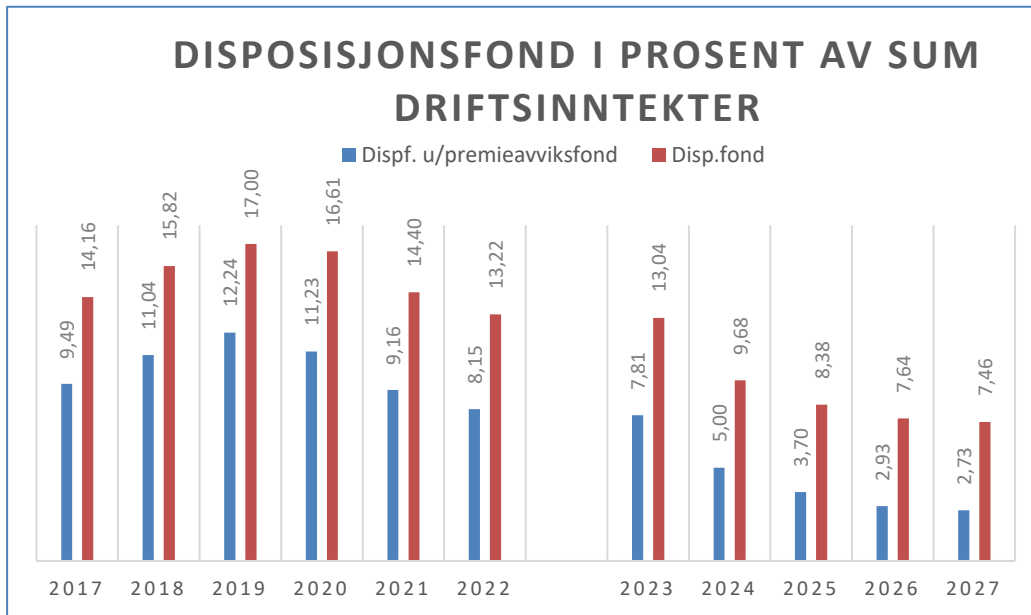
Lånegjeld i prosent av driftsinntektene

Vi holder oss innenfor målet på 120% i perioden. I 2023 og 2024 øker gjelden vår, da nye låneopptak overstiger avdragene som betales i året. I 2023 kjøpte vi ut «blålysbygget» og i 2024/25 er renovering helsefløy lagt inn i budsjettet.

Prosent disposisjonsfond av driftsinntektene

Som det fremgår av økonomiplan så benyttes det disposisjonsfond i alle fire årene, 2024-2027, for å oppnå budsjettbalanse. I 2024 bruker vi opp, kr 2,6 mill., «rentereguleringsfondet», for å dekke noe av den økte rentekostnaden som er ventet i 2024. Bruken i 2025 og 2026 kan delvis forklares med innføring av Helseplattformen. Det er ikke noe tvil om at vi må jobbe med å redusere bruken av disposisjonsfondet i planperioden.

Til tross for budsjettert bruk, holder oss innenfor måltallet, noe for lavt i 2027. I disposisjonsfond i disse beregningene ligger alle fond også de vi selv merker som «bundne» (altså premieavviksfondet og «avvikling likviditetsreserve» mm.)

Arbeidskapital i prosent av driftsinntekter.

Arbeidskapitalen bør utgjøre minst 15% av driftsinntektene, og sier noe om likviditeten til kommunen. Denne er det kun mulig å beregne ved regnskapsavslutningen.

11.2 Handlingsplan for 2024

Revisjon av måldelen av Kommuneplanens samfunnsdel, ble vedtatt i kommunestyret 22. april 2021. Følgende ble vedtatt:

Visjon:	Kraft i elver og folk.
Overordnet mål:	Innen 2030 skal bærekraft og folkehelse danne grunnlaget for all samfunns- og næringsutvikling i Grong.
Hovedmål:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Innen 2030 skal Grong være en kommune som er attraktiv for bedrifter og som har et mangfoldig næringsliv. 2. Innen 2030 skal Grong fortsatt være et trygt og attraktivt bosted 3. Innen 2030 skal det bo flere barn i Grong enn i dag. 4. Innen 2030 skal folk kjenne Grong som nytenkende og inkluderende

I kommunens samfunnsdel så er det for hvert hovedmål vedtatt ulike punkter benevnt «Slik gjør vi det:». Med bakgrunn i kommunens visjon og overordna strategier blir det hvert år utarbeidet et sett utviklingstiltak for kommunen. Disse linkes i egen kolonne opp mot hovedmål og tilhørende punkt for «Slik gjør vi det:». Altså 1.1. henviser til hovedmål 1 og punkt 1 i «Slik gjør vi det» lista.

Vi har en del felles utviklingstiltak, samt at det under de enkelte rammeområdene 1 – 4 utarbeides egne utviklingstiltak. Det vil i løpet av året, spesielt i forbindelse med tertialrapportene og årsmeldingen bli rapportert tilbake til politikerne hvordan kommunen ligger an i forhold til gjennomføring av utviklingstiltakene.

11.2.1 Felles utviklingstiltak.

TILTAK	Link mot samfunnsplanens mål
Felles utviklingstiltak:	
<p>Generelt omstillingsarbeid: Endringer i rammebetingelsene, særlig økt rentebelastning for 2024, medfører et stort og kontinuerlig fokus på behovet for omstilling, bl.a. omstilling for mer effektiv drift herunder å finne et tilpasset tjenestenivå, utnytte ressurser på tvers av rammeområdene og ha rett kompetanse på riktig sted og til riktig tid.</p>	4.8
<p>Oppfølging leder- og medarbeiderutviklingsprosess: Prosjektet ble avsluttet i 2022. Følgende tiltak skal ha fokus også i 2024, totalt for Grong kommune, avdelingsvis og på individnivå:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vår nye verdiplakat – Sånn gjør vi det i Grong kommune. Et verdisett som Grong kommune og alle avdelinger, alle ledere og ansatte skal måles opp imot. Hver enkelt avdeling skal sette søkelys på konkrete utviklingsområder på den enkelte avdeling og for den enkelte ansatte. 2. 10-FAKTOR fra 2022. 10-faktor-undersøkelsen benyttes som hjelpemiddel for å ha søkelys på rette utviklingsområder for avdelingene også for 2024. Ny undersøkelse vurderes gjennomført høsten 2024. 3. Med bakgrunn i vurderingene under pkt. 1 og 2, legges avdelingsvis tiltak inn i handlingsplanen for 2024. 	4.8

<p>4. Medarbeidersamtaler skal gjennomføres innen 01.04.2024</p> <p>5. Brukerundersøkelser gjennomføres i 2023/2024 – gjennom Bedrekommune.no. Resultatene av brukerundersøkelser danner et videre grunnlag brukermøter og for nærmere analyse og justering av tjenestetilbud.</p> <p>6. Felles for ovennevnte punkter inkluderer bruk av lokale samarbeidsmøter mellom leder, tillitsvalgte og verneombud. Det må fortsatt arbeides med gode, involverende og nyskapende prosesser i 2024.</p> <p>7. Videreføre prosjektet «Innovasjon i hverdagen», med hovedvekt på tre spor: 1. Kompetanseheving i ledelse i en forbedringskultur for avdelingsledergruppen (lederutvikling) 2. Utvikling av samhandling og forbedringskultur i kommunedirektørens ledergruppe (teamutvikling) 3. Støtte til piloter for praktisk forbedringsarbeid (forbedringspiloter). Hovedfokus vil være praktisk forbedringsarbeid, jfr. spor nr. 3. Prosjektet er finansiert med OU-midler og lokale ubrukte fond.</p>	
<p>Styrke det helhetlige tverretatlige samarbeidet i kommunen, gjennom oppfølging av den Forebyggende plan på alle enheter og nivåer.</p> <p>Innføre en ny samhandlingsmodell som gir bedre tverrfaglig innsats (BTI) uavhengig av nivå.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Arranger felles tverretatlig fagdag og opplæring til ansatte. 2. Øke kompetansen til ansatte <p>Få en bærekraftig utnyttelse av ressurser i organisasjon</p>	1.5,3.1,4.3,4.4
<p>Revidering av Etsiske retningslinjer for Grong kommune</p>	4.3
<p>Revidering av Reglement for delegering</p>	4.8
<p>Slutføre arbeidet med Helhetlig ROS for Grong kommune og overordnet beredskapsplan (kriseplanen)</p>	4.3
<p>Utarbeide ny overordnet Strategisk kompetanseplan</p>	4.2
<p>Revidering av grunnlagsdokumentet folkehelseoversikt for Grong kommune</p>	8.1.2, 8.1.5.
<p>Internkontroll</p> <p>Implementering av «policy for internkontroll» gjennom utvidede ledermøter og personalsjefens hjørne</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sikre at årshjul for internkontroll gjennomføres i henhold til plan for driftsROS, tertialrapportering, budsjett- og handlingsplan og årsmelding. • Fokus på internrevisjon av identifiserte sårbare områder på den enkelte avdeling • Følge opp rutiner for lokalt samarbeidsforum og rapportere på tema som ligger i rutinen. Blant annet HMS, internkontroll og økonomioppfølging 	4.3 og 4.4
<p>Utviklingstiltak for rammeområdet administrasjon og fellestjenester</p>	

<p>Tiltak på servicekontoret</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utarbeide forslag til plan for intern kommunikasjon. • Universell utforming og klarspråk er viktig for hele kommunen og kurs har vært holdt i 2022/2023. Servicekontoret tilbyr opplæring videre og særlig for nye ansatte er dette viktig. • Tilby innbyggere Digihjelp, et lavterskel/veiledningstilbud til personer med liten digital kompetanse. I lys av omstilling, vurdere ressursbruk til ordningen. • Utvikle flere digitale skjema for innbyggerne slik at det blir enklere for innbyggerne å søke om tjenester eller gi tilbakemelding • Opplæring av avdelingsledere for å kunne legge ut informasjon på intranett, nettside og informasjonsappen Civis. • Oppfølging av medarbeiderprosjektet 10-faktor – to utvalgte områder <p>Internkontroll – felles ramme 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre samarbeidsmøter mellom leder, tillitsvalgte og verneombud – to møter per år • Bli trygg på og utvikle nye oppgaver tilført servicekontoret innenfor personal, serverings- og skjenkebevilling samt oppgavene i politisk sekretariat (Kompetansehevende tiltak). • Opplæring av ansatte med spesielt fokus på effektiv filbehandling og kontroll på dokumentasjon, inkludert opplæring og veiledning i fullelektronisk sak-arkivsystem. • Utvikle rutinene med bl.a. arkivplan for å sørge for robuste medarbeidere 	<p>4.2/4.8</p>
<p>Utviklingstiltak for rammeområdet for oppvekst og familie</p>	
<p>Felles tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle barn, unge og deres familier får styrket mulighet til å medvirke gjennom brukerundersøkelser, råd og utvalg. • Gjennomføre, analyser og følge opp ulike brukerundersøkelser (elevundersøkelse, foreldreundersøkelse i barnehage, SFO og Ungdata 8-10 trinn og Ungdata junior 5.-7. trinn). • Utarbeide en plan/rutine for foreldresamarbeid i barnehage og grunnskole. • Aktivt ungdomsråd i Grong. • Kartlegge kompetanse og fremtidige kompetansebehov • Utarbeide en felles kompetanseplan for oppvekst og familie. • Profilering/synliggjøring av våre tjenester • Aktiv bruk av kommunens informasjonskanaler 	<p>2.3</p> <p>2.1, 2.3, 3.3, 4.8</p> <p>4.2</p>
<p>Internkontroll:</p>	<p>2.5</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre samarbeidsmøter mellom leder, tillitsvalgte og verneombud • Utarbeide årshjul i Compilo for Ramme 2 • Gjennomføre og følge opp ROS analyse for Ramme 2. • Avvik og oppfølging av lukking av avvik. 	
<p>Grunnskolene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utarbeide kvalitetsmelding for grunnskolene. • Lage en 4-årig kvalitetsutviklingsplan for grunnskolene. • Kvalitetsutviklingsmål for Grunnskolene: Grong barne- og ungdomsskole skal skape en felles kultur og praksis der overordnet del i LK-20, uteskole og temabasert undervisning er i fokus. Dette skal føre til bedre læringsmiljø og læringsutbytte for elevene. <p>Harran oppvekstsenter skal få LK-20 til å bli synlig del av undervisningen. Bruk av nærmiljøet skal være en naturlig del av undervisningen. Dette skal føre til bedre læringsmiljø og læringsutbytte for elevene.</p>	<p>2.1, 2.3</p> <p>2.1, 2.3, 3.3, 4.8</p> <p>2.3, 3.3</p> <p>2.3, 3.3</p>
<p>Barnehagene og grunnskolene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revidere handlingsplanene for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø. Analysere og sette mål for barnehagenes og grunnskolenes forebyggende arbeid med å sikre et trygt og godt barnehage- og skolemiljø. 	<p>2.1, 2.3, 3.3, 3.6</p>
<p>Barnehagene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utarbeide kvalitetsmelding for barnehagene. • Lage en 4-årig kvalitetsutviklingsplan for barnehagene. • Kvalitetsutviklingsmål for barnehagene: • Harran oppvekstsenter avdeling barnehage skal videreutvikle praksis for overgangene på hver avdeling. Hvordan skape gode, trygge og tydelige overganger med hjelp av god kommunikasjon, kreativitet og ASK. • Rønningen barnehage skal videreutvikle praksis for gjennomføring av rydding ute med vekt på mestring og læring ved hjelp av ASK som støtte. • Ekker barnehage skal videreutvikle praksis når det gjelder vår profil som friluftsbarn barnehage. • Bergsmo barnehage skal videreutvikle praksis for medbestemmelse for barn, voksne og foresatte 	<p>2.1, 2.3, 3.3, 4.8</p>
<p>Voksenopplæringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voksenopplæringa skal videreføre samarbeidet med andre instanser og utvikle arbeidsrettede tiltak for deltagere som ikke skal gå på videregående skole. • Voksenopplæringa skal jobbe med å implementere læreplanverket, med spesielt fokusere på de tverrfaglige temaer i planen. Disse danner overordnede tematiske rammer for norskopplæringa med utgangspunkt i sentrale samfunnsutfordringer. 	<p>2.1, 2.3, 3.3, 3.6</p> <p>2.3, 3.3</p>

<p>Voksenopplæringen og flyktingtjenesten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sikre helhetlig tjenester for alle bosatte gjennom å styrke samarbeidet mellom Voksenopplæringen og Flyktingtjenesten. 	<p>2.1, 2,3, 3.3, 3.6</p>
<p>Flyktingtjenesten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flyktingtjenesten skal jobbe med å videreutvikle kvaliteten på bosettingsarbeidet. • Det skal utarbeides ferieprogram. • Gjennomføre bosetting- og programoppfølging på en systematisk god måte. 	<p>3.6</p>
<p>Indre Namdal barnevern og PPT: Viser til vedlegg budsjettforslag PPT og barnevern for mer utfyllende beskrivelse av utviklingsmål og tiltak. Felles utviklingstiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bidra til å fremme samarbeid mellom hverandres tjenester og tiltak gjennom uformelle og formelle samtaler. • Bidra til tydelig kommunikasjon om avklaring av eget faglig mandat med andre samarbeidspartnere. 	<p>2.1, 3.4, 4.5, 4.8</p>
<p>Barnevern:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planarbeid barnevernlov: Gjennom tjenestetøtteprogrammet jobbe med alle deler av planarbeid jf barnevernlov, slik som tiltaksplaner, omsorgsplaner og samværsplaner • Implementere og tilby omsorgspakke for nye fosterhjem og biologiske hjem. • Øke medvirkningen og samarbeid mellom barn, foreldre og fosterforeldre. • Barnevernet skal fortsatt ha trykk på bruk av familieråd, i alle faser av en barnevernssak. I omsorgssaker skal man ha fokus på familieråd som en metode for brobygging mellom foreldre og fosterforeldre slik at foreldre fortsatt kan være en viktig del av barnets hverdag, også etter en fosterhjems plassering. • Implementere og ta i bruk nye rutiner og maler i tråd med utviklingsarbeidet som blir gjort i 2023. • Kompetanseheving av ansatte jf. kompetansekrav fra 2031 i Oppvekstreform; bl.a. gjennom nasjonale tilskudds-baserte videreutdanninger: planlagt oppstart jusstudiet 3 ansatte høsten -23, 1 barnevernfaglig veiledning- oppstart høsten -23. • Utvide metodeportefølje til tiltaksteam for å møte oppvekstreformens mål og hensikt. 	<p>2.4, 4.8</p> <p>4.4, 4.8</p> <p>4.8</p> <p>3.4, 4.4, 4.5, 4.8</p> <p>4.4, 4.8</p> <p>3.4, 4.8</p> <p>2.1, 3.4, 4.8</p>

<p>PPT</p> <ul style="list-style-type: none"> • PPT ønsker å jobbe med faglig og organisatorisk utvikling i tjenesten, og sammen med samarbeidsparter. • Videreføre arbeidet med analysemodellen som verktøyet i IN. • Tjenesten skal jobbe for å ha ny og oppdatert informasjon på hjemmesiden til vertskommunen. Informasjonen og innhold skal fremstå som mer brukervennlig for brukere, foresatte og alle samarbeidsparter. • PPT vil søke sine rådgivere inn på etter –og videreutdanning. Statped trekker seg ut av en del områder som de tidligere har hatt ansvar for i kommunene, og PPT skal overta deler av dette ansvaret. Kompetanseheving i tjenesten vil derfor bli viktig. I tillegg vil ny lov om opplæring gi behov for juridisk oppdatering tilknyttet sakkyndighetsarbeidet i tjenesten. 	<p>2.1, 2.3, 2.4, 3.3,3.4, 4.4, 4.8</p> <p>2.3, 3.3, 3.4, 4.8</p> <p>4.2, 4.8</p> <p>2.3, 3.4, 4.4, 4.8</p>
Utviklingstiltak rammeområdet for helse, omsorg og velferd;	
Videreføre prosjektet felles legetjeneste IN.	2.1, 2.12
Integrere og videreføre velferdsteknologi som en del av tjenestetilbudet til Grong kommune	4.3, 4.8
Se på arbeidsoppgaver og fordeling av disse mellom yrkesgruppene som jobber innenfor pleie og omsorgssektoren. I denne sammenhengen sees det på organisering av sykeheimen i sin helhet. Dette arbeidet er påbegynt	4.8
Videreutvikling av Helse-, omsorgs- og velferdstjenestene, med søkelys på medarbeiderskap og arbeidskultur i h.h.t til medarbeiderutviklingsprosessen som er beskrevet under felles utviklingstiltak ovenfor.	4.8
Videreføring av satsing på Familieveileder- tjenester og prosjektet «Innovasjonsarbeid for tjenester til familier med funksjonshemmede barn»	2.1
«Foreldre på sidelinja» over i fast drift	2.1, 3.4, 3.6
Rullering av lokale planer for habilitering og rehabilitering, rusplan, vold i nære relasjoner, implementeres i utarbeidelsen av ny kompetanseplan og sees i sammenheng med forebyggendeplan	2.1, 2.3, 2.9, 2.12, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 4.3, 4.8
Nettverksmøter/familieråd som metode i arbeid innenfor KE sitt nedslagsfelt (innenfor helse). KE i samarbeid med andre faginstanser, utarbeider retningslinjer og prosedyrer	4.8, 3.3, 3.4, 2.1,2.4,2.12
Koordinerende enhet, Tverrfaglig team og Boligsosial gruppe; mandat og delegert myndighet implementeres og nødvendige prosedyrer og maler utvikles	2.1, 2.4, 2.8, 2.12, 3.4, 4.3, 4.4, 4.5, 4.8
Dedikert barnekoordinator og familieveileder	3.4, 3.5, 4.3
Utvide tverrfaglig gruppe rus/ungdom med prosjektarbeider GVS og miljøarbeider GBU, mandat og formål med gruppa utarbeides	2.1, 2.3, 2.4, 2.12, 3.4,3.7, 4.3, 4.8
NAV Indre Namdal:	

Følge opp plan mot barnefattigdom, blant annet gjennom prosjektet «Familien i fokus» (tettere kartlegging oppfølging av barnefamilier i Indre Namdal)	4.5, 3.4
Utvikle konkrete tiltak for samarbeidet med flyktningetjenesten for å sikre tett og god oppfølging av bosatte flyktninger, og sikre overgang til arbeid og aktivitet.	3.6, 2.4
Internkontroll: <ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre samarbeidsmøter mellom leder, tillitsvalgte og verneombud • Gjennomføre og følge opp ROS analyse for Ramme 3. • Redusere tid før lukking av avvik. 	2.5
Utviklingstiltak rammeområdet for næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, kulturskole og ungdomsklubb.	
<u>Bjørnan - Heia.</u> I samarbeid med næringsliv og andre aktører bidra til videre utvikling av området som helårs reiselivsdestinasjon og tilrettelegging for ytterligere hyttebygging.	1.5, 1.12, 2.7
<u>Næringsarealer i Grong kommune.</u> -Grong næringspark: Markedsføring av ledig areal med sikte på økning i antall bedrifter og arbeidsplasser. -Øvrig næringsareal: Fortløpende markedsføring. -Videreutvikle Grong som handelssenter i samhandling med næringslivet deriblant gjennomføre en stedsutviklingsprosess. -Bidra til videre utvikling av alle 3 bygdesenter.	1.1, 1.2, 1.3, 1.9, 1.12, 2.9, 2.11, 3.5, 4.6
<u>Friluftsliv.</u> Bidra til videre utvikling av eksisterende og nye turtraseer i samarbeid med grunneiere og lag/foreninger.	2.2, 3.1,
<u>Kommunal bygningsmasse.</u> -Gjennomføre et systematisk og planmessig vedlikehold med sikte på å opprettholde god standard og godt inneklima. -Fortsatt fokus på energiøkonomisering ved å optimalisere bruken av sentralt driftsanlegg og system for energioppfølging ved kommunal bygningsmasse. -Revidere hovedplan formålsbygg.	2.3
Videre utvikling av vertskommunesamarbeidet innenfor fagområder på teknisk sektor.	1.3, 3.6, 4.8
<u>Namdal brann- og redningsvesen.</u> -Videre utvikling av vertskommunesamarbeidet i Namdal brann- og redningsvesen. -Revidere gjeldende brannordning med tilhørende risiko og sårbarhetsanalyse, forebyggende analyse og beredskapsanalyse.	2.10
<u>Boliger og leiligheter.</u> -Gjennom revidering av boligpolitisk plan lages strategi for kjøp og salg av boliger. - Overtakelse av Grong boligstiftelse.	2.8
Oppfølging og iverksetting av tiltak i samsvar med vedtatte planer/strategier forutsatt økonomiske bevilgninger: <ul style="list-style-type: none"> • Kommuneplanens samfunnsdel vedtatt 2022. • Kommuneplanens arealdel vedtatt 2015. • Klima og energiplan vedtatt 2023. • Hovedplan formålsbygg vedtatt 2021. 	2.6, 2.7, 2.8, 3.1, 3.5, 3.6.

Handlingsprogram og økonomiplan 2024-2027 – Budsjett 2024

<ul style="list-style-type: none">• Hovedplan vannforsyning vedtatt 2015.• Hovedplan avløpsbehandling vedtatt 2015.• Trafikksikkerhetsplan vedtatt 2021.• Boligpolitisk plan vedtatt 2016.• Kommunedelplan idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet vedtatt 2020.• Ny brannordning for Namdal brann- og redningsvesen vedtatt 2017.• Ny vegplan vedtatt i 2021. <p>Ny planstrategi for perioden 2024- 2027</p>	
Videreføring av Kulturhuset Kuben som regionalt senter for kulturtilbud og konferanseplass.	1.12, 2.7, 2.9, 3.1, 4.1, 4.7
Opprettholde god drift innenfor de vedtatte budsjetttrammer og styrke biblioteket som en attraktiv møteplass.	2.4, 2.9
Videreføre og utvikle det etablerte kulturskoletilbudet i tråd med trender, tilbud og etterspørsel.	1.4, 2.7, 3.1
Videreføre best mulig drift av ungdomsklubben.	1.4, 2.4, 4.5
Bidra til at aktiviteten i landbruket økes ved god samhandling med næringa både i forhold til tilskuddsforvaltning og forvaltning av lover og regelverk.	1.10, 1.11
Planlegge, fremme utbyggingssaker og gjennomføre investeringsprosjekter som er vedtatt i årsbudsjett og økonomiplan.	1.2, 1.9,

12 Tiltak i planperioden

12.1 Følgende driftstiltak er foreslått gjennomført økonomiplanperioden.

Prosjekt navn	Drift / kr:			
	2024	2025	2026	2027
Videreføre prosjektet «Innovasjon i hverdagen», med hovedvekt på tre spor: 1. Kompetanseheving i ledelse i en forbedringskultur for avdelingsledergruppa (lederutvikling) 2. Utvikling av samhandling og forbedringskultur i kommunedirektørens ledergruppe (teamutvikling) 3. Støtte til piloter for praktisk forbedringsarbeid (forbedringspiloter). Hovedfokus vil være praktisk forbedringsarbeid, jfr. spor nr. 3. Prosjektet er finansiert med OU-midler og lokale ubrukte fond.	0	0	0	0
BTI (del som er driftskostnad)	20 000	20 000	20 000	20 000
50% flyktningetjenesten, som evt. må tas innenfor rammen fra 2025.	308 000			
Helseplattform (eller tilsvarende) – engangskostnad. (Øvrig årlig driftskostnad må tas innenfor rammen. Forventet effektiviserings effekt)		4 000 000	2 500 000	
Robotklippere	95 000			
Dagsturhytter	30 000			
Avsetning for lønnsøkning	6 165 000			
Bygdevekst, refusjon egeninnsats	-133 000	-133 000		

12.2 Følgende nye investeringstiltak er foreslått gjennomført økonomiplanperioden

Brutto tall ligger inne nedenfor.

Prosjekt navn	Investering år / kr:			
	2024	2025	2026	2027
Helsefløy	22 797 000	15 197 000		
Helseplattform (stipulert andel investering)		5 000 000	2 000 000	
Utstyr felles legekontor, Grongs andel utstyr	180 000			
BTI – programvare barn og familie	193 000			
Frigjøringsutstyr brann og redning	370 000			
Renseanlegg, styringssystem Mediaa	350 000			
Forprosjekt Bjørgan renseanlegg		300 000		
Investeringstilskudd Grong kirke	400 000			
Elvekryssing Sandøla, VAR	1 500 000			
Nødvannshenger	400 000			
SUM	26 190 000	20 497 000	2 000 000	0

Det vises til eget **vedlegg 16.1** bakerst i heftet med oversikt over hvert enkelt investeringstiltak inkl. finansiering og driftskostnader.

Prosjekter som videreføres fra tidligere år.

Prosjekt navn
Ombygging leilighetsbygg Trøahaugtunet.
Nytt biblioteksystem

Det er plan om å få inn en budsjettregulering, av investeringer, i kommunestyremøtet i desember 2023.

13 Finansiering

Tabellen nedenfor viser den totale finansieringen av investeringene i økonomiplanperioden.

INVESTERINGER:	2024	2025	2026	2027
Sum investeringer i prosjekter som påvirker kommuneøkonomien:	26 190 000	20 497 000	2 000 000	0
Finansiering;				
Tilskudd fra private				
Statstilskudd				
Lån	19 381 000	17 158 000		
Lån selvkostområdet	2 250 000	300 000		
Ref. mva.komp	-4 559 000	3 039 000		
Bruk av fond				
Salgsinntekter				
Sum finansiering	26 190 000	20 497 000	2 000 000	0

14 Omstilling og effektivisering

14.1 utfordringer og aktivitetsnivået fremover

Budsjett og økonomiplan som legges frem nå viser at vi fortsatt har et driftsnivå som er for høyt i forhold til kommunens inntektsnivå. Budsjett 2024 har vi klart å få i balanse ved å legge inn en del omstillingstiltak på hvert enkelt rammeområde, og bruk av disposisjonsfond. Omstillingstiltakene er nærmere beskrevet under pkt. 14.3. I tillegg er det veldig viktig å merke seg at det på ramme 2 ligger inne et omstillingsbeløp på kr 0,6 millioner, i 2024, som en ikke har klart å spesifisere nærmere. Det er for 2024, i likhet med 2023, forventet et høyt lønnsoppgjør som følge av prisveksten. Summen inkl. sosiale utgifter er anslått til rundt 6 millioner for Grong kommune. Det er for 2024 satt av kr 6 mill. til lønnsøkningen, dette er ikke fordelt på rammene ennå, det står på et felles område til fordeling i 2024.

Kommunen har pr. i dag et for høyt aktivitetsnivå og dette må ned. Slik situasjonen er så er budsjettene for andre utgifter enn lønn «skrapet» ned på et minimum, slik at ytterligere innsparinger i all hovedsak må komme i form av reduserte lønnsutgifter. Når det gjelder inntektssiden, så har vi heller ikke her store muligheter for å økte denne. Eiendomsskatt for verker og bruk ligger i dag på maks i promille. Når det gjelder boliger/hytter/næring så vil også denne bli liggende på maks promille, samt at ny taksering er gjennomført og vil bli stående i 10 år fremover. Utbygging av Fiskumfoss vil kanskje på sikt gi noe mer i eiendomsskatt. Hvor mye er usikkert.

I tillegg til de omstillingstiltak som er lagt inn i forslaget til budsjett så ser en av beregningene for netto driftsresultat at det burde vært lagt inn ytterligere tiltak for å styrke netto driftsresultat. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter er negativ i perioden 2024 -2027.

14.2 Omstilling og effektivisering fordelt på rammeområder

Det er lagt inn følgene forventninger om innsparinger på de ulike rammeområdene i økonomiplanperioden.

Tabellen skal forestås slik;

Innsparingen på ramme 2 i 2024 er totalt kr 2 855 644, inkludert nye tiltak som 50% stilling flyktningetjenesten og BTI. (Dersom stillingen til flyktningetjenesten skal videreføres, må den tas innenfor rammen i årene etter 2024.) Som en ser av tabellen er det ikke alle tiltakene som har effekt alle de kommende årene i økonomiplanperioden, eller de ikke er helt spesifiserte. Ytterligere udefinerte omstillingstiltak fra 2025, som øker for hvert av årene. På slutten av 2027 ventes alle tiltakene i planperioden, på ramme 2, å utgjøre kr 5,5 mill. årlig.

Ramme 1: Adm. og fellesutgifter	2 024	2 025	2 026	2 027
	-			
Sum innsparing -omstilling R1	-			

Ramme2: Oppvekst	2 024	2 025	2 026	2 027
Redusert utg. på barnevernstjeneste	- 500 000	- 500 000	- 500 000	- 500 000
Red lønn adm fellesutg. skoler	- 246 628			
Ref andre kommuner	- 70 000			
Red stilling Rønningen barnehage - Flerspråklig stilling i barnehagen	- 616 569	- 616 569	- 616 569	- 616 569
Økt refusjon Bergsmo barnehage	- 200 000	- 200 000	- 200 000	- 200 000
Ref sykelønn Rønningen barnehage				
Ref sykelønn Ekker barnehage	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
Samorganisering voksenopplæringen og flyktningetjenesten.	- 101 118	- 101 118	- 101 118	- 101 118
Maks antall plasser og redusert åpningstid SFO Harran og Grong fra skoleåret 24/25. Åpningstiden reduseres til 7:30-16:00.	- 101 118	- 201 002	- 201 002	- 201 002
Barnehageplasser høst 2024. Mindre mulighet for løpende opptak	- 406 936	- 801 540	- 801 540	- 801 540
Mindre deling av klasser GBU	- 300 886	- 600 538	- 600 538	- 600 538
Rest av forventet innsparing 2023 som ikke var mulig å gjennomføre, men som forventes hentes inn i 2024	- 590 674			
50% stilling flyktningetjenesten	308 285			
BTI årlig drift	20 000	20 000	20 000	20 000
Udefinert innsparing kommende år		- 1 085 162	- 2 071 672	- 2 466 277
Sum innsparing -omstilling R2	- 2 855 644	- 4 135 929	- 5 122 439	- 5 517 044

Ramme 3: Helse	2 024	2 025	2 026	2 027
Foreslåtte innsparingstiltak:				
Hjemling vedtak ress krevende brukere	- 600 000	- 600 000	- 600 000	- 600 000
Redusert bruk vikarbyrå pleie og omsorg	- 300 000	- 400 000	- 400 000	- 400 000
Red utg sosialstønad	- 530 000	- 530 000	- 530 000	- 530 000
Red bruk vikarbyrå legetjenesten	- 569 941	- 569 941	- 569 941	- 569 941
Redusert hjemmel fysioterapi	- 400 000	- 400 000	- 400 000	- 400 000
Helseplattform - driftskostnader		4 000 000	2 500 000	
Udefinert innsparing kommende år		- 1 085 162	- 2 071 672	- 2 466 277
Sum innsparing -omstilling R3	- 2 399 941	414 897	- 2 071 613	- 4 966 218

Ramme 4: Teknisk uvikl og kultur	2 024	2 025	2 026	2 027
Redusert tiltak kultur:				
Kulturmidler idrett	- 106 000	- 106 000	- 106 000	- 106 000
Kulturpris	- 8 638	- 8 638	- 8 638	- 8 638
Friluftstiltak	- 40 632	- 40 632	- 40 632	- 40 632
Kulturmidler idrett	- 60 000	- 60 000	- 60 000	- 60 000
Andre kulturformål	- 73 000	- 73 000	- 73 000	- 73 000
Ungdommens kulturmønstring	- 12 000	- 12 000	- 12 000	- 12 000
Redusert vedlikehold bygg:				
Forvaltningsutgifter eiendom	- 20 000	- 20 000	- 20 000	- 20 000
Leiligheter	- 186 992	- 186 992	- 186 992	- 186 992
Rønningtunet	- 4 932	- 4 932	- 4 932	- 4 932
Ekker barnehage	- 4 932	- 4 932	- 4 932	- 4 932
Rønningen barnehage	- 40 828	- 40 828	- 40 828	- 40 828
Bergsmo bhage	- 12 700	- 12 700	- 12 700	- 12 700
GBU	- 114 331	- 114 331	- 114 331	- 114 331
Harran skole	- 45 331	- 45 331	- 45 331	- 45 331
Helse om omsorgstun	- 217 165	- 217 165	- 217 165	- 217 165
Kommunehus	- 105 129	- 105 129	- 105 129	- 105 129
Kulturhuset Kuben	- 85 000	- 85 000	- 85 000	- 85 000
Lunheim	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Kontorbygg	- 9 865	- 9 865	- 9 865	- 9 865
NTE-bygg	- 26 165	- 26 165	- 26 165	- 26 165
Gronghallen	- 128 700	- 128 700	- 128 700	- 128 700
Svømmehall	- 18 000	- 18 000	- 18 000	- 18 000
Redusert vedlikehold vei:				
Kommunale veier	- 550 000	- 550 000	- 550 000	- 550 000
Vei- og gatelyst	- 150 000	- 150 000	- 150 000	- 150 000
Annet, inkl. nye tiltak:				
Robotklippere	95 000			
Dagsturhytte	30 000			
Ref bygdevekstprosjektet - lønn	- 133 000	- 133 000		
Udefinert innsparing kommende år			- 1 000 000	- 1 500 000
Sum innsparing -omstilling R4	- 2 038 340	- 2 163 340	- 3 030 340	- 3 530 340

Ramme 5: Kirkeformål	2 024	2 025	2 026	2 027
Generell innsparing/omstilling	- 100 000			
Sum innsparing -omstilling R5	- 100 000			

Sum innsparing - omstilling R1-5	- 7 393 925	- 5 884 372	- 10 224 392	- 14 013 602
---	--------------------	--------------------	---------------------	---------------------

R6 - 9 - felles, finansiering mm.				
Lønnsøkning er satt av i budsjett 2024, kr 6,1 mill.				
Bruk av dispfond for finansiering av prosjektstilling	- 800 000	- 800 000		
Bruk av rentereguleringsfond (disp.fond)	- 2 500 000			
Bruk av disp.fond til Helseplattform		- 4 000 000	- 2 500 000	
Ytterligere bruk av dispfond, for å få budsjett i balanse	- 4 495 619	- 315 891	- 559 531	- 872 062
Sum bruk av disp. fond	- 7 795 619	- 5 115 891	- 3 059 531	- 872 062

Vi ser ovenfor at det foreligger store utfordringer for å komme i balanse i årene som kommer. Omstillingsbehovene er fordelt på de ulike rammeområdene. Det er viktig å merke seg at dette kun er anslag og at fordelingen mellom rammeområdene kan måtte endres underveis i perioden. Viktig å merke seg at forventet lønnsøkningen ikke er kompensert i rammene, men avsatt kun for 2024 på et fellesområde. Selv med foreslåtte innsparinger, vil vi måtte bruke av disposisjonsfond for å få budsjettet i balanse.

14.3 Nærmere beskrivelse av hvert enkelt omstillingstiltak.

14.3.1 Flerspråklig stilling i barnehagene.

Dette er en stilling som ikke er lovpålagt, men en stilling som i flere år har vært brukt til å tilrettelegge et godt barnehagetilbud til flerspråklige barn i barnehagene. Konsekvensene av kutt i denne stillingen vil føre til mer ansvar for de andre ansatte i barnehagene for å sikre et godt tilbud til flerspråklige, både barn og foreldre. Stillingen har i de senere år vært i Rønningen barnehage som er den barnehagen som har hatt flest flerspråklige barn. I forbindelse med bosetting av Ukrainere, har de Ukrainske barna fått barnehagetilbud både på Rønningen og i Harran barnehage.

14.3.2 Samorganisering Voksenopplæringen og flyktningetjenesten.

Det er igangsatt prosesser blant ansatte og ledelsen i disse to tjenesteområdene. Målet er å gi våre bosatte de beste forutsetningene til å bli selvstendige innbyggere, som har et godt liv i Grong. Det jobbes med å se på gode helhetlige løsninger ut fra de rammene og handlingsrommet vi har. Arbeidet er ikke ferdig, men under forutsetninger at vi finner gode helhetlige løsninger med å styrke samarbeidet, er det lagt inn en økonomisk gevinst.

14.3.3 Maks antall plasser og redusert åpningstid SFO

Kommunen skal ha et SFO tilbud før og etter skolestart for elever i 1-4 trinn og 5-7 trinn for elever med spesielle behov.

Redusert åpningstid 7:00-16:00. Erfaringstall for behovet av SFO plasser etter kl 16 dette skoleåret, viser at det er få barn som benytter SFO tilbud etter kl. 16.00.

SFO GBU:

Reduksjon fra 55 til 50 plasser fra skoleåret 2024/25. Da vil vi ha 14 ledige plasser ut fra antall påmeldte pr dd. SFO tilbudet har elevene fram til 4 trinn eller plassen sies opp.

Det er 23 elever som starter i 1 klasse på GBU til høsten 2024. Reduksjon av antall plasser kan føre til at ikke alle som søker SFO plass får et tilbud.

Reduksjon til 50 plasser og redusert åpningstid vil ha en helårsvirkning på 200 000.

14.3.4 Barnehageplasser barnehageåret 2024/25.

Budsjettet er utarbeidet med utgangspunkt i nedgang i barnetallet. Hovedopptak er i mars, og en vil da se etterspørselen. Ved hovedopptak vil vi gjøre prioriteringer basert på økonomiske og kapasitetsmessige vurderinger. På grunn av disse prioriteringene vil kanskje flere søkere oppleve å ikke få første- eller andreønske av barnehage, oppfylt. Dette kan også gi redusert mulighet for å kunne gi barnehageplasser i supplerende opptak fortløpende neste barnehageår (2024/25).

14.3.5 Mindre deling av klasser GBU.

Skoleåret 2023/24 er det 5 parallelle klasser. For skoleåret 2024/25 kan man redusere parallelle klasser fra 5 parallelle klasser til 2 parallelle klasser. Ved å redusere antallet parallelle klasser vil man kunne spare inn lærerstilling. Antallet parallelle klasser fører til større klassegrupper med antall opp mot 25 elever pr.klasse. Skoleåret 24/25: 12 klasser (parallelle klasser 8 og 9.trinn)

14.3.6 Økt tilskudd ressurskrevende brukere

Man har de siste årene sett en økning av barn med store hjelpebehov. Det brukes mye ressurser både innenfor helse og oppvekstsektoren. Her vil det bli startet et arbeid med å se på om man kan få økte tilskudd på ressurskrevende brukere. Det anslås at dette kan gi økt tilskudd på ca. 600 000,-.

14.3.7 Redusert bruk av vikarbyrå

Prosjektet med å se på oppgavefordeling på sykeheimen er godt i gang. Det må forventes at dette gir effekt i form av bedre struktur på de oppgavene som utføres. Dette vil igjen kunne redusere behovet for f.eks. sykepleiere, ved at de kun utfører oppgaver som hører inn under deres kompetansenivå. Et redusert behov for bruk av vikarbyrå for å dekke ubesatte stillingshjemler vil kunne bli en annen virkning av dette. Bruk av byrå under avvikling av ferier må likevel påregnes.

14.3.8 Reduserte utgifter sosialbudsjett

Utgiftene til sosial stønad har økt mye det siste året. Det forutsettes at dette flater noe ut og forhåpentligvis stabiliseres noe. Ut ifra dette legges det inn en forventning om en reduksjon på 530 000,- på dette området i forhold til opprinnelig utarbeidet budsjett.

14.3.9 Redusert bruk av vikarbyrå legetjenesten

Det jobbes intenst med å rekruttere faste ansatte leger. Markedet er krevende, og nye arbeidstidsordninger som «nordsjøturnus» er svært populært for tiden. Også Grong kommune må tilpasse seg arbeidsmarkedet, og kunne tilby mer fleksible ordninger for å lykkes med rekrutteringsarbeidet samt beholde de man har. Det legges inn en forventet innsparing på 570 000,- i redusert bruk av vikarbyrå.

14.3.10 Reduksjon av antall hjemler fysioterapi

Statistikken viser at Grong kommune ligger over snittet når det gjelder fysioterapiressurser. Det må forventes noe lengre ventetid hvis man reduserer tilbudet. Det forslås en reduksjon på en hjemmel. Dette vil kunne gi en innsparing på ca. 400 000,-,

14.3.11 Redusert tiltak vei

Vegbudsjettet redusert med kr. 700 000 fordelt på gatelys og vedlikehold veg. Mindre vedlikehold kan medføre merkostnader senere. Planlegger ut ifra at ikke tar over fylkets gatelys.

14.3.12 Bruk av næringsfondet.

Det foreslås at deler av lønnskostnader til næringsrådgiver, tilsvarende 150.000, - finansieres gjennom bruk av næringsfondet. Det foreslås i tillegg at Grong kommunes bidrag inn i Visit Namdalen finansieres med bruk av næringsfondet med kr. 100.000, - Dette er en virksomhet som har til formål å promotere reiselivsnæringen, og kan derav komme inn under formålet til næringsfondet. Videre er det lagt inn bruk av næringsfondet med kr. 60 000 til dekning av vimpler i sentrum.

(I tillegg er det budsjettert med kr 800 000 i tilskudd, ved bruk av næringsfondet. Totalt bruk av næringsfond 2024: kr 1 110 000.)

14.3.13 Innsparing kultur.

Det er foretatt en reduksjon på kultursiden med ca. kr.300 000, i all hovedsak redusert tilskuddsforvaltning.

14.3.14 innsparing kommunal bygningsmasse.

Redusert med kr. 1 000 000 som medfører redusert vedlikeholdsbudsjett.

14.3.15 Redusert bemanning.

Redusert med 60 % stillingsressurs i administrasjon utvikling. (Dette er tatt inn i konsekvensjusteringen av budsjettet, og kommer derfor ikke fram blant innsparingene i tabell over her.)

14.4 Oppsummert omstillingsbehov ved et aktivitetsnivå som er tilpasset kommunens inntekter – for å nå måltallet for netto driftsresultat.

1 -Adm og fellesutg - netto driftsutgift	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustert budsjett/før innsparingstiltak	12 908 998	12 908 998	12 908 998	12 908 998
Innsparing/omstilling	-	-	-	
Sum nettoutgift på rammen	12 908 998	12 908 998	12 908 998	12 908 998
2 - Oppvekst og familie - netto driftsutgift	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustert budsjett/før innsparingstiltak	90 289 883	90 289 883	90 289 883	90 289 883
Innsparing/omstilling, definerte	- 2 593 255	- 3 070 767	- 3 070 767	- 3 070 767
Udefinert omstilling	- 590 674	- 1 085 162	- 2 071 672	- 2 466 277
Nye tiltak	328 285	20 000	20 000	20 000
Sum nettoutgift på rammen	87 434 239	86 153 954	85 167 444	84 772 839
3 - Helse og omsorg - netto driftsutgift	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustert budsjett/før innsparingstiltak	91 604 683	91 604 683	91 604 683	91 604 683
Innsparing/omstilling, definerte	- 2 399 941	- 2 499 941	- 2 499 941	- 2 499 941
Udefinert omstilling		- 1 085 162	- 2 071 672	- 2 466 277
Nye tiltak (Helseplattform)	-	4 000 000	2 500 000	-
Sum nettoutgift på rammen	89 204 742	92 019 580	89 533 070	86 638 465
4 - Kultur, næring og utvikling - netto driftsutgift	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustert budsjett/før innsparingstiltak	29 060 084	29 060 084	29 060 084	29 060 084
Innsparing/omstilling, definerte	- 2 163 340	- 2 163 340	- 2 030 340	- 2 030 340
Udefinert omstilling		-	- 1 000 000	- 1 500 000
Nye tiltak	125 000	-	-	-
Sum nettoutgift på rammen	27 021 744	26 896 744	26 029 744	25 529 744

	2024	2025	2026	2027
Netto driftsresultat	8 059 953	5 068 225	2 974 865	730 396
Bruk/avsetning bundet fond, overføring til inv.	-264 334	47 666	84 666	141 666
Bruk av disposisjonsfond	-7 795 619	-5 115 891	-3 059 531	-872 062
Budsjett i balanse	0	0	0	0

Handlingsprogram og økonomiplan 2024-2027 – Budsjett 2024

Behov for ytterligere omstilling/innsparing – utover foreslått i planperioden	2024	2025	2026	2027
Netto driftsresultat i budsjettforslaget	8 059 953	5 068 225	2 974 865	730 396
Måltall netto driftsresultat 1,75% av driftsinntektene	- 6 860 384	- 6 858 752	- 6 819 510	- 6 780 380
R2, R3, R4 - foreslåtte innsparinger i planperioden	- 7 747 210	- 9 904 372	- 12 744 392	- 14 033 602
Innsparinger totalt, for å nå måltallet på netto driftsresultat:	-22 667 547	-21 831 349	-22 538 767	-21 544 378
Sum behov for ytterligere omstilling/innsparing, for å nå måltall 1,75% nto. driftsresultat	- 14 920 337	- 11 926 977	- 9 794 375	- 7 510 776

14.5 Sluttkommentar

Budsjett og økonomiplan er bygget opp rundt samme mal som for 2023.

Det vil si at en foruten det økonomiske perspektivet, også tar inn elementer som beskriver utvikling av tjenester og de utfordringer en står i pr i dag og i nær fremtid.

I år har vi også lagt noe mer fokus på internkontroll som del av dette dokumentet, og sektorene skal her ha lagt inn ambisjonsnivået på dette området for 2024. Dette er basert på den nye «policyen for interkontroll», som nå skal i større grad implementeres i organisasjonen.

Vi har også forsøkt å gjøre bedre prioriteringer på utviklingstiltak og konkretisere disse i større grad enn tidligere.

Da dette er litt nytt for flere av oss, er ikke disse områdene fullgode pr i dag, men dette er en start mot en forbedring i fremtiden.

Dette budsjettet er preget av den økonomiske situasjonen vi nå står overfor, og budsjettpremissene må derav følge mer de økonomiske rammene som er tildelt.

Gjennom flere år er det gjort tilpasninger, og det er i all hovedsak jobbet godt ute på avdelingene med å finne tiltak for å tilpasse aktivitet til driftsrammen. Noen har større muligheten enn andre, men jevnt over er det gjort konkrete tiltak, og en har forsøkt å spare brukere og innbyggere for effekter av dette. For eksempel har vi redusert interne tjenester og ressurser, og vi har luket ut marginer inne i budsjetter på de fleste områdene. Dette gjennom å gi rammene en generell innsparing gjennom å måtte ta lønnsøkning over eget budsjett. Nå er vi kommet dit, at vi kan ikke presse kapasiteten uten at det også merkes overfor tjenestetilbud i både omfang og innhold. Vi ser det også som helt nødvendig å avsette midler til forventet lønnsøkning i 2024.

Lønnsoppgjøret 2023 ble høyt, og selv med en bra tilførsel til alle rammene for å kompensere dette, er det behov for videre økning for at en skal kunne komme i balanse. Derfor blir det også i år benyttet av oppsparte midler/fond, slik prognosene for året ligger pr i dag. Hadde det ikke vært for økte inntekter som ikke var kjente da vi la budsjettet, hadde driftsresultatet ført til et stort overforbruk, og tilsvarende kraftig tapping av forholdsvis lite fritt fond.

Dette betyr at flere gode tiltak nå er foreslått redusert til et minimum. Eksempelvis er innsparingskrav til ramme 4 gjennomført med kraftig reduksjon av kulturmidler.

I stede vil vi tilby rådgivningstjeneste fra vår prosjektutvikler, slik at han kan bistå lag og foreninger med å søke ut midler fra andre steder. Vi mener at det skal være mulig å hente inn store deler av disse kulturmidlene gjennom ekstern finansiering, og tror derav at den reelle nedtrappingen ikke skal påvirke aktiviteten i for stor grad.

Samtidig har vi forsøkt å benytte ubenyttede fond på andre områder slik at vi kan ha aktiviteter som fanger mange. Eksempel på dette er tilskudd til oppkjøring av løyper fra Heia. Tidligere år har vi benyttet fond fra Gusli skog, men det ble oppbrukt i 2023. Delvis på grunn av økte utgifter for leie av tråkkemaskin.

For 2024 foreslår vi at løypekjøring og tilskudd til brøyting av parkering ved heia, dekkes av infrastrukturfondet fra hyttebygging på Bjørgan. Dette fondet skal benyttes til «Bjørgans ve og vel», og vi mener at løypekjøring kan komme inn under dette. Men, her må en finne andre løsninger innen kort tid. Kostander på minimum 120.000,- pr år, gjør at dette fondet vil være tomt om få år hvis en ikke finner mer selvfinansierende løsninger. Etter den tid, kan vi som kommune ikke garantere for noen tilskudd til slike aktiviteter.

I tillegg til dette, forslås det flere konkrete tiltak som vil påvirke omfanget av tjenestetilbudet. Men vi har forsøkt å finne områder der det rammer færrest mulig, slik at den store massen ikke skal merke de store forskjellene. Dett gjelder for eksempel åpningstider på SFO. Samtidig tar vi også ned tjenesteomfang gjennom å foreslå reduksjon av fysioterapeuthjemler, da vi anser at kapasiteten ligger noe over det vi egentlig har ressurser til å tilby.

Samtidig har vi også sett noe på tjenester og kvaliteter innad i tjenestene som ikke er lovpålagte, og reduserer for eksempel årsverk i barnehagen der vi har styrket tilbudet til fremmedspråk.

På investeringssiden har kommunedirektøren valgt å prioritere ombygging av helsefløya i planperioden. Dette henger sammen med de arbeidsforhold som er avdekket over tid, men også for å tilrettelegge for legesamarbeidet i Indre Namdal.

Dette tror vi kan gi både mer stabile og bedre legetjenester for regionen, men også demme opp for kostnadsøkninger vi har sett i de siste årene.

Andre, men også mindre investeringer, er derav tatt ut. En ser at flere investeringer kan uansett være nødvendig med tiden. Håpet er at rentenivået kan stabilisere seg med tiden på ett lavere nivå enn i dag, og heller da vurdere om investeringene kan vurderes realisert. Dette være seg lyanlegg i hallen eller rehabilitering av utleieboliger.

På boligsiden vil det også komme en boligpolitisk plan som der kan gi en bedre retning på hva en skal selge, bevare og restaurere for fremtiden. Før den tid, og inntil renten gir noe bedre handlingsrom, anbefaler kommunedirektøren at investeringene holdes på lavest mulig nivå.

Under har økonomisjefen laget en tabell på hva det koster å ta opp lån pr tiden. Dette er kostander som går direkte inn i driftsbudsjettet til alle avdelinger.

Kommunen har ikke noen modell der investeringer må bekostes av de sektorene som gjør mest nytte av investeringene, og derav påføres kostanden på de fleste rammene ut i fra en prioritering og vurdering av behov, og driftseffektivitet sammenlignet med andre kommuner i Kostra.

Rente:		5,5	
Forutsatt at avdraget tilfredsstill minimumsavdrag, og minimumsavdrag henger sammen med avskrivningstiden.			
Nytt lån 1.1.xx	Årlig avdrag - 10 år	Rente år 1	Sum i driftsregnskapet
1 000 000	100 000	53 625	153 625
10 000 000	1 000 000	536 250	1 536 250
20 000 000	2 000 000	1 072 500	3 072 500
30 000 000	3 000 000	1 608 750	4 608 750
40 000 000	4 000 000	2 145 000	6 145 000
50 000 000	5 000 000	2 681 250	7 681 250
-	Avdrag - 20 år		
1 000 000	50 000	54 313	104 313
10 000 000	500 000	543 125	1 043 125
20 000 000	1 000 000	1 086 250	2 086 250
30 000 000	1 500 000	1 629 375	3 129 375
40 000 000	2 000 000	2 172 500	4 172 500
50 000 000	2 500 000	2 715 625	5 215 625
	Avdrag - 30 år		
1 000 000	33 333	54 542	87 875
10 000 000	333 333	545 417	878 750
20 000 000	666 667	1 090 833	1 757 500
30 000 000	1 000 000	1 636 250	2 636 250
40 000 000	1 333 333	2 181 667	3 515 000
50 000 000	1 666 667	2 727 083	4 393 750
	Avdrag - 40 år		
1 000 000	25 000	54 656	79 656
10 000 000	250 000	546 563	796 563
20 000 000	500 000	1 093 125	1 593 125
30 000 000	750 000	1 639 688	2 389 688
40 000 000	1 000 000	2 186 250	3 186 250
50 000 000	1 250 000	2 732 813	3 982 813

En del av dette er varige innsparinger som har effekt over tid, men kommunedirektøren ser at det også er gjort nedskjæringer som ikke kan vedvare. Dette gjelder for eksempel nedskjæring på meldt behov for vedlikehold på både vei og bygningsmasse. Der har det blitt innmeldt forholdsvis stor økning og det er valgt å holde nivået ned på dagens nivå. Det er i realiteten en nedskjæring, da kostnader til innkjøp av varer og tjenester har økt for kommunen som for resten av samfunnet. Dette er tiltak som ikke kan vare over tid, da en med dette skyver noen kostnader foran seg og dermed får det tilbake i form av større investeringer.

Grong kommune må bare jobbe videre med slike tiltak for å komme i havn med en drift som er bærekraftig i forhold til tilgjengelige økonomiske midler.

Nominell vekst i frie inntekter for Grong kommune fra 2023 til 2024 er beregnet til 7,5%, noe som er over landssnittet (4,7%). Dette er den største inntektskilden for drift av en kommune, og selv om det finnes andre mindre inntektskilder, er de vanskelige å påvirke og har klare utgifter tilknyttet seg. For eksempel får vi tilskudd av ulik art for å motta flyktninger, men det har også en utgiftsside som vi må sørge for slik at mottak og integrering går bra.

Andre inntekter er lovregulerte til selvkost, og selv om det er mulig, blir det innført reguleringer som gjør at selvkost ikke er en realitet. Dette ser en blant annet gjennom endringer i SFO ordningen.

Dessverre vet vi ikke i dag helt sikkert hvordan slike inntekter blir i 2024. For eksempel på salg av kraft får vi kun få antydninger på selvkosten, men det konkrete tallet får vi ikke vite før godt ut på nyåret. Derfor har vi benyttet erfaringstall for 2023 og det må påregnes reguleringer i løpet av 2024. Uansett vil utbyggingen av nedre Fiskumfoss påføre oss en stor selvkost, slik at inntekter fra kraft vil fremover bli kraftig redusert slik situasjonen er i dag.

På eiendomsskatt benyttes høyeste sats, og selv med noe økning på grunn av kraftverk, vil nok det kun kompensere for tapte inntekter på kraftsalget.

Selv om vi ikke har tatt høyde for det i budsjettet, håper vi at det vil tilkomme økte tilskudd til å kunne ta de kostnader som kommer gjennom året. Men disse økningene er usikre, ikke bare i hvilket omfang, men også om de er i det hele tatt reelle. Derfor er det ikke budsjettet inn. Uansett ser prognosen for planperioden ut til at de ikke vil føre til at tiltak blir unødvendige, men at en kan kanskje i stede bygge opp fond mot slutten av perioden, slik at en får en mer bærekraftig økonomi. Dette betyr at vi må se på utgiftssiden, og da også på mer strukturelle tiltak som vil være av betydning for innbyggere og tjenestemottakere. Organisasjonen må gjøre klarere prioriteringer og dette har vi ikke klart å gjennomarbeide for budsjett 2024.

Vi må derfor starte budsjettprosessen rett over nyttår, og se på kraftigere grep som må omfatte både barnehagestruktur, skolestruktur, bruk av eiendomsmasse, digitale og tekniske virkemidler som reduserer behov for ansatte og gjør innbyggeren mer selvbetjent, og ikke minst ha en organisasjon som sammen benytter ressursene effektivt og med riktig prioritet.

Vi er også nødt til å se på vertskommuneområder, og sette føringer for grad av tjenesteproduksjon på disse områdene. Det kan påvirke organisasjonen i negativ retning fremover hvis ikke slike tjenester også blir gjenstand for innsparinger på linje med selvproduserte tjenester. Riktig dimensjonering og mer fokus på økonomisk gevinstrealisering for alle deltagende kommuner blir viktig. Samtidig må en også se på disse områdene for å skape faglig stabilitet, og sikker tjenesteproduksjon. Dette for å imøtekomme detaljerte krav fra både stat og tilsynsmyndigheter. For mindre kommuner kan det bety noe økte utgifter, men så fremt det samtidig også gir en gevinst som er lik for alle, er det riktig vei å gå.

Noen vil nok stille spørsmål rundt hvordan en har kommet i en slik situasjon.

Penger er i hovedsak bare et middel for å nå målet, men den er også en rammefaktor som både er beskrevet i kommunelov og i lokale måltall. I tidligere år har det i flere år vært slik at en har spådd større utfordringer enn hva resultatet ble. Dette er nå endret, og det er en endring som kan være vanskelig å ta inn over seg over kort tid. Dette gjelder ikke bare vi som jobber i kommunen, men også innbyggere og tjenestemottakere. De siste årene har en måtte benyttet fond for å komme i en økonomisk balanse, slik at en ikke har hatt en driftsbuffer for å kunne ta fremtidige samfunnsmessige endringer.

Hovedårsaken nå er renteøkning og pris/lønnsveksten. Dette var forventet og også omtalt i tidligere budsjetter, men nå er situasjonen her og den må håndteres.

Bare med rentene øker utgiftene med rundt 11 millioner fra 2023 til 2024. Da er ikke ombygging av helsefløya tatt med. Så fikk vi en lønnsøkning som bare for de månedene i 2023 utgjorde rundt 6 millioner, noe som først gir helårseffekt i 2024. Men da er det også spådd ett lønnsoppgjør som vil gi en økning på over 5%, og derfor har vi sett det som nødvendig å sette av litt over 6 mill. til dette i 2024. Men for økonomiplanperioden har vi ikke satt inn disse justeringene, og vi må derav sette inn tiltak for å kompensere den utviklingen.

I dette må en også ta inn at rekrutteringsutfordringer på enkelte områder har ført til store økninger i lønnsutgifter, eller i bruk av vikarbyråer for å dekke kompetansebehov.

Til slutt ser vi at kommunen som alle andre husholdninger, blir rammet av prisvekst på både varer og tjenester. Det får de fleste sektorene, men en ser det kanskje mest tydelig på ramme 4 og drift og vedlikeholdsregnskap.

En mindre synlig faktor som har utviklet seg over tid, er detaljerte krav og føringer for de fleste tjenestene. Ikke minst ser en dette gjennom ulike tilsyn, men også tiltak fra stat som har gode intensjoner på nasjonalt nivå, men som på lokalt nivå kan slå ut med mindre selvstyre, økt ressursbruk og ikke alltid effekter i henhold til intensjon.

Føringer gjennom tilsyn på å ha planverk, rutiner og risikoanalyser ned til et ganske detaljert nivå er bare økende med tiden. På ett vis er det forståelig, da dette skal sikre at de mest sårbare og kanskje minst fremtredende brukere som har behov for tjenester, får dette i både riktig innhold og omfang. Samtidig legges det også mye på systemnivå, som uansett krever større ressurser å følge opp rundt. Ett eksempel er internkontroll der kravene oppleves tidvis som uendelige. Særlig for små organisasjoner som ikke har disse ressursene å avse. Selv om en skal organisere dette i henhold til både størrelse og omfang av kompleksitet, ser en at kravene ofte er de samme uansett kommunestørrelse.

Dette fører til at det må settes mer ressurser på systematisk plan og kontroll, noe som igjen fører til mindre ressurser til direkte tjenesteproduksjon. Dette må en også ta hensyn til, og sette av ressurser slik at en slipper å lukke avvik som igjen krever enda flere ressurser.

Økte oppgaver til kommunene er også en medvirkende årsak. Særlig ser en det nå gjennom mottak av flyktninger på grunn av krig og internasjonale uroligheter.

Slik kommunedirektøren ser det i dag, har vi presset organisasjonen langt for å kunne motta så stort antall bosettinger som vi har gjort de to siste årene. Innenfor NAV har vi økt litt resurser midlertidig slik at de skal kunne behandle søknader både riktig og raskt nok, og likeledes litt på flyktingetjenesten. Ellers er ressursene på de fleste andre områdene de samme som de var før denne humanitære krisen.

Nå opplever kommunedirektøren at etterspørselen på ressurser er presserende og tydelig. Samtidig ser en at de tilførsler av økonomiske midler bare så vidt dekker dagens utgiftsbehov. Dette betyr at hvis en skal øke ressursbruken, må det benyttes av andre rammemidler for å dekke behovet. Slik det er i dag, ser ikke kommunedirektøren at vi har mulighet til en slik ønsket ressursøkning. Dette vil da også påvirke vårt mulighetsrom til å motta bosetting i det omfang som både stat og lokale politikere ønsker. Dette vil det komme egen sak om før 2024.

Dette er også fanget opp av KS, og kommunene ber nå staten om å ta mer ansvar for denne situasjonen. Det oppleves som en litt for dårlig balanse mellom de krav som settes og de midler som stilles til disposisjon. Eksempelvis har vi situasjoner der en mottar bosetting, og der den bosatte er ufør. Denne har ingen rettigheter opparbeidet til å motta uførestønning, og da er denne hensatt til å motta økonomisk bistand fra kommunen og sosialbudsjettet resten av tiden. Da mener ikke kommunen at det er en god fordeling av ansvar mellom stat og kommune.

I forhold til boligmasse begynner det å bli en større utfordring. Til nå har vi forsøkt å finne sentrumsnære boliger, med dette mulighetsrommet begynner å bli lite. Vi må begynne å bruke ledig boligmasse som ligger lengre unna, men da blir det utfordring med hvordan de skal kunne komme seg til tjenester og skole/jobb, uten offentlige kommunikasjonsmidler. Skal kommunen selv organisere transport regelmessig, blir det en tjeneste som igjen ikke kan dekkes av det ordinære

tilskuddet. Alternativt må en bygge mer leiligheter eller kjøpe flere fra utbyggere i sentrum. Da vil det påløpe langvarige kostnader med renter og avdrag, og med dagens rente og uoversiktlig horisont for behov, gjør det til en risikabel løsning. Uansett om en skulle få noe tilskudd, blir det en rest som må dekkes av kommunen over lang tid. Å beregne leieinntekter som skal dekke dette kan være en realistisk utfordring, særlig når inntekt i de første årene er det samme som økonomisk bistand fra kommunen.

Hadde vi klart å omsette bosatte i større grad til å bli selvstendige arbeidstakere på kort tid, hadde situasjonen være en del annerledes.

Dette har vi ikke lyktes med i dag. Delvis på grunn av utfordringer med språk og de statlige rettigheter på norskopplæring som er begrenset, men også at vi ikke har hatt ressurser til å sette inn større innsats på dette.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at flyktningetjenesten får økt sin ramme tilsvarende et ½ årsverk for å sette mer fokus på dette. Med dette håper en at den store økningen på økonomisk sosialhjelp kan fleste ut og gi en god totaleffekt.

Kommunedirektøren ser at vi er i en utfordrende situasjon på flere områder, men samtidig må en også ha med alle de ansatte, uansett stilling og posisjon, som daglig jobber for å levere gode og omfattende tjenester til innbyggere og brukere.

Ikke bare i daglig drift, men også med fokus på utvikling og forbedring.

Denne omfattende tjenesteproduksjonen går daglig, og vi leverer ikke bare i omfang, men også med god kvalitet ut i fra de premissene som vi har å jobbe med.

Det er satt mer fokus på muligheter som prosjekter og prosjektmidler gir oss, og flere søker inn og

henter ut midler som benyttes til gode for innbyggerne. Vi hadde håp om å ha flere prosjekter som også kunne delfinansieres gjennom egeninnsats, men det ser en ikke alltid er mulig. Men på enkelte områder får en også dette til.

Vi fikk ansatt prosjektutvikler i sommer, og forventer enda mer aktivitet på dette området fremover. Nå er det viktig at vi i organisasjonen benytter denne muligheten, og her har vi noe mer å gå på. Selv om en håndterer det bra selv, er det fortsatt mulighet til forbedring. Slik er det som regel alltid.

Vi legger også opp til at lag og foreninger kan benytte seg av denne ressursen til råd og veiledning, og håper det gir en bedre samfunnsmessig utvikling for flere enn bare kommunen.

I tillegg har vi også inngått avtale med Lierne om mulig salg av slik tjeneste, slik at vi som region også blir vedre på dette.

Andre prosjekter videreføres både innenfor helse og kultur, og vi er nå på oppløpssiden med tanke på legesamarbeidet. Dette har utfordret oss, men vi har fortsatt tro på at dette en god løsning for fremtiden for alle kommunene. Det vil også komme i løpet av 2024, en større sak rundt utløsning av opsjon rundt Helseplattformen. Dette vil også være et stort omstillingsprosjekt, uansett hvilket valg en gjør, og vil påvirke tjenesten i en lengre periode.

Det jobbes nå med prosesser rundt sentrumsutvikling, og flere planer er tiltenkt revidert fremover.

Vi satser nå stort på ferdigstillelse av forebyggende plan for barn og unge, og som en del av dette skal vi innføre BTI (bedre tverrfaglig innsats) som et hovedledd i denne planen. Samtidig skal vi også finne en effektiv og bred struktur som ivaretar de mest sårbare individene, men også som har systemarbeid som en del av sitt fokusområde. Dette er et utviklingsprosjekt som vil omfatte alle som jobber med barn og unge, eller som har kontakt med barn og unge i sitt virke. Vi ønsker også at frivilligheten blir med slik at vi får en bredes mulig satsning på dette forebyggende aspektet. I tillegg kommer som sagt flere mindre og mer lokale utviklingstiltak på avdelingsnivå. Men også på mer regionalt nivå gjennom deltagelse på arenaer og forum som er opprettet for faglig og organisatorisk utvikling

Organisasjonsmessig vil vi fortsette fokuset på leder og medarbeiderutvikling. I 2024 er det søkt ut OU midler og vi vil gjennomføre konkrete tiltak for å bedre organisasjonens evne til endring og utvikling. Dette gjennom faglig påfyll og leders rolle i endringsprosesser, men også gjennom en større satsning på hverdagsinnovasjon og medarbeiderdrevet innovasjon for å skape en bedre hverdag for både ansatte, brukere og organisasjonen.

Til slutt vil det også jobbes aktivt gjennom Bygdevektavtalen. Det er pekt ut områder som vi ønsker å utbedre, og det jobbes nå ut en handlingsplan som blir del av avtalen med staten. Her vil store deler av organisasjonen være tidvis delaktig, og vil kreve at vi er aktive både på plan og gjennomføringsnivå.

Totalt sett mener kommunedirektøren at dette viser en stor aktivitet, og delvis så stor at vi skal være mer klare på hva som skal prioriteres slik at ressursinnsatsen står i overenskomst med ressurstilgangen. Særlig med tanke på det arbeidet vi står overfor med å komme inn i en mer bærekraftig økonomisk situasjon.

Vi skal være forsiktig med å presse organisasjonen i større grad, da vi vet at ofte tilkommer det oppgaver på dette nivået på enkeltpersoner, og da særlig ledere og rådgivere. Derfor må en også tilpasse slik aktivitet til det som er bærekraftig over tid.

I kommuneplanens samfunnsdel er det satt fokus på miljø. I 2023 ble klima og energiplanen vedtatt, og det jobbes nå med implementering av denne. Vi har ikke kommet i mål, men spørsmålet blir nå oftere løftet frem når det snakkes om nye tiltak. Bilparken er nå i stor grad elektrifisert gjennom ren elbilløsning, eller hybridløsning der det er behov. I tillegg er det lagt inn solcellepanel, etterisolering og skifte av vinduer og dører som tiltak på helsefløya (forbehold vedtak i KST). Dette for å kunne oppnå langt bedre energieffektivitet. Så har vi noe jobb igjen for å kunne lage oss klare målsettinger på enkelte tiltak, men med fokus og kompetansetilførsel, vil det bli utviklet fremover.

Med dette mener kommunedirektøren at vi har satt en plan og rammer for både utvikling og bærekraftig drift.

Når det nå skal gjøres vedtak av kommunens øverste politiske ledelse, ser vi at det ikke vil være en enkel oppgave. Kommunedirektøren vil på vegne av administrasjonen takke for det positive samarbeidet som vi opplever. Selv om politikk og administrasjon er og skal være adskilt, er det viktig at en trekker sammen for å klare den satte måloppnåelsen.

Vil til slutt takke alle ledere, ansatte og deres tillitsvalgte for den jobben som er gjort. I tillegg vet kommunedirektøren at dette er utfordrende, og vil takke de som er med på dette og alle andre prosesser. Det er utfordrende å stå stødig i dette og jeg er takknemlig for alle som gjør dette på vegne av Grong kommune som arbeidsgiver og samfunn.

Grong, 15. november 2023

Bjørn Ståle Aalberg
Kommunedirektør

15 Obligatoriske budsjettskjema

Under her er de obligatoriske budsjettskjemaene satt opp for planperioden 2024-2027, inkludert i oppstillingene er også sist vedtatte årsregnskap (2022) og tall fra forrige budsjettår, jf. Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett mm. § 5-1. Skjemaene er som følger:

- Bevilgningsoversikt drift, jfr. Forskrift om økonomiplan og årsbudsjett mm. § 5-4, 1. ledd
- Til fordeling pr rammeområde – Detaljert oppstilling linje 6 i bevilgningsoversikt drift, jfr. Forskriftens § 5-4, 2. ledd
- Bevilgningsoversikt investering, jfr. Forskriftens § 5-5, 1. ledd
- Spesifikasjon av investeringer – linje 1-4 i bevilgningsoversikt investering, jfr. Forskriftens § 5-5, 2. ledd
- Økonomisk oversikt drift – er ikke lenger en del av det vedtatte budsjettet. Økonomisk oversikt drift kan utarbeides etter at økonomiplanen og årsbudsjettet er vedtatt, jf. § 5-1, 2. ledd andre punktum. Vi har valgt å legge økonomisk oversikt drift som vedlegg i budsjettsaken. (Se vedlegg 16.2)

15.1 BUDSJETTSKJEMA BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT

Bevilgningsoversikt - drift, jfr. Budsjettforskriften § 5-4, 1.ledd	Regnskap 2022	Oppr.budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
1 Rammetilskudd	-126 963 759	-122 462 000	-140 656 000	-140 656 000	-140 656 000	-140 656 000
2 Inntekts- og formueskatt	-62 224 399	-62 928 000	-65 212 000	-65 212 000	-65 212 000	-65 212 000
3 Eiendomsskatt	-14 762 932	-14 709 000	-14 709 000	-14 709 000	-14 709 000	-14 709 000
4 Andre generelle driftsinntekter	-21 848 310	-23 278 000	-28 981 400	-28 949 400	-27 535 000	-26 049 000
5 Sum generelle driftsinntekter	- 225 799 400	-223 377 000	- 249 558 400	-249 526 400	-248 112 000	-246 626 000
6 Sum bevilgninger drift, netto	208 588 423	200 907 000	223 742 745	218 611 606	214 271 586	210 482 376
7 Avskrivninger	24 800 533	25 779 000	24 981 000	24 879 000	24 780 000	24 505 000
8 Sum netto driftsutgifter	233 388 956	226 686 000	248 723 745	243 490 606	239 051 586	234 987 376
9 Brutto driftsresultat	7 589 556	3 309 000	- 834 655	- 6 035 794	- 9 060 414	- 11 638 624
10 Renteinntekter	-2 265 804	-1 369 000	-3 169 000	-3 169 000	-3 169 000	-3 169 000
11 Utbytter	-3 140 280	-2 350 000	-3 219 000	-3 219 000	-3 219 000	-3 219 000
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
13 Renteutgifter	8 946 402	11 344 000	21 991 678	22 976 913	23 454 261	23 446 336
14 Avdrag på lån	17 233 308	18 132 000	18 271 930	19 394 106	19 749 018	19 815 684
15 Netto finansutgifter	20 773 626	25 757 000	33 875 608	35 983 019	36 815 279	36 874 020
16 Motpost avskrivninger	-24 800 533	-25 779 000	-24 981 000	-24 879 000	-24 780 000	-24 505 000
17 Netto driftsresultat	3 562 649	3 287 000	8 059 953	5 068 225	2 974 865	730 396
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
18 Overføring til investering	806 361	892 000	892 000	892 000	892 000	892 000
19 Avsetning av bundne driftsfond	11 596 476	8 099 000	9 982 000	9 982 000	9 982 000	9 982 000
20 Bruk bundne driftsfond	-13 370 831	-11 443 000	-11 138 334	-10 826 334	-10 789 334	-10 732 334
21 Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
22 Bruk av disposisjonsfond	-2 594 655	-835 000	-7 795 619	-5 115 891	-3 059 531	-872 062
23 Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
24 Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	- 3 562 649	- 3 287 000	- 8 059 953	- 5 068 225	- 2 974 865	- 730 396
25 Fremført til inndecking i senere år (merforbruk)	-	0	-	-	-	-

15.2 DETALJERT OPPSTILLING PKT 6 I BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT.

Bevilgningsoversikt - drift, jfr. Budsjettforskriften § 5-4, 2.ledd	R2022	B2023	B2024	B2025	B2026	B2027
Til fordeling fra bevilgningsoversikt drift, netto	208 588 423	200 907 000	223 742 745	218 611 606	214 271 586	210 482 376
1 -Adm og fellesutg - netto driftsramme ("linje 6")	12 856 924	13 347 000	13 283 998	12 908 998	12 908 998	12 908 998
+Renteutgifter (forsinkelsesrenter) (+)	551					
Bruk av disp fond (P1005)			- 100 000			
Bruk av bundet driftsfond (-)	- 292 911	- 835 000	- 275 000			
Avsetning bundet driftsfond (+)						
Sum netto driftsutgift -legg inn netto rammen	12 564 564	12 512 000	12 908 998	12 908 998	12 908 998	12 908 998
2 - Oppvekst og familie - netto driftsramme ("linje 6")	88 800 390	85 736 000	87 484 239	86 203 954	85 217 444	84 822 839
+Renteutgifter (forsinkelsesrenter)	510					
Bruk av bundet driftsfond	- 579 687	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
Avsetning bundet driftsfond	134 592					
Sum netto driftsutgift	88 355 805	85 686 000	87 434 239	86 153 954	85 167 444	84 772 839
3 - Helse og omsorg - netto driftsramme ("linje 6")	85 262 336	85 148 000	89 179 742	91 994 580	89 508 070	86 613 465
+Renteutgifter (forsinkelsesrenter)						
Bruk av bundet driftsfond	- 1 764 672		- 40 000	- 40 000	- 40 000	- 40 000
Rammetilskudd overført innenfor rammeområdet						
Avsetning bundet driftsfond	688 090	25 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Sum netto driftsutgift	84 185 754	85 173 000	89 204 742	92 019 580	89 533 070	86 638 465

Handlingsprogram og økonomiplan 2024-2027 – Budsjett 2024

4 - Kultur, næring og utvikling - netto driftsramme ("linje 6")	27 472 750	28 073 000	28 246 078	28 121 078	27 254 078	26 754 078
+Renteutgifter (forsinkelsesrenter)	157					
Bruk frie fond	- 90 000					
Avskrivninger	- 30 066					
Bruk av bundet driftsfond	- 8 144 483	- 8 312 000	- 7 629 334	- 7 629 334	- 7 629 334	- 7 609 334
Avsetning bundet driftsfond	6 082 139	5 113 000	6 405 000	6 405 000	6 405 000	6 405 000
Sum netto driftsutgift	25 290 497	24 874 000	27 021 744	26 896 744	26 029 744	25 549 744
5 - Kirkeformål - netto driftsramme ("lik linje 6")	2 521 000	2 321 000	2 321 000	2 321 000	2 321 000	2 321 000

6 - Politisk styring, kontroll, fellesutg - netto driftsramme ("lik linje 6")	- 9 199 258	- 12 596 000	4 417 153	- 1 748 539	- 1 748 539	- 1 748 539
Bruk av bundet driftsfond						
Avsetning bundet driftsfond						
Sum netto driftsutgift			4 417 153	- 1 748 539	- 1 748 539	- 1 748 539
7 - Særregnskap	- 187 333	- 39 000	- 59 949	- 59 949	- 59 949	- 59 949
+Renteutgifter	180 079	200 000	24 000	24 000	24 000	24 000
Avdrag på lån			138 000	138 000	138 000	138 000
Avskrivninger	30 066					
Bruk av bundet driftsfond	- 180 078	- 203 000	- 306 000	- 306 000	- 306 000	- 306 000
Avsetning bundet driftsfond	807 266		203 000	203 000	203 000	203 000
Rammetilskudd ført på bv.	- 650 000					
Sum netto driftsutgift	-	- 42 000	- 949	- 949	- 949	- 949
8 - Rammetilskudd, kons.kraft, eiendomsskatt	1 061 614	- 1 083 000	- 1 129 516	- 1 129 516	- 1 129 516	- 1 129 516

15.3 BEVILGNINGSOVERSIKT INVESTERING

Bevilgningsoversikt investeringer, jf økonomi og budsjettforskrift § 5-5. 1. ledd						
Linjenavn	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Investeringer i varige driftsmidler	24 803 924	16 450 000	25 790 000	20 497 000	2 000 000	
Tilskudd til andres investeringer	86 000	500 000	400 000			
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	806 361	892 000	892 000	892 000	892 000	892 000
Utlån av egne midler						
Avdrag på lån	729 191					
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	26 425 476	17 842 000	27 082 000	21 389 000	2 892 000	892 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 555 153	- 2 600 000	-4 559 000	- 3 039 000		
Tilskudd fra andre	-1 327 750					
Salg av varige driftsmidler	-1 865 158	- 2 670 000				
Salg av finansielle anleggsmidler	- 2 859					
Utdeling fra selskaper						
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	- 53 648					
Bruk av lån	-17 385 504	- 11 680 000	-21 631 000	-17 458 000	-2 000 000	
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	-23 190 072	-16 950 000	-26 190 000	-20 497 000	-2 000 000	0
Videreutlån	1922789	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000
Bruk av lån til videreutlån	-1922789	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 792 988	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-3 410 373	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000
NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN	-1 617 385	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	- 806 361	- 892 000	- 892 000	- 892 000	- 892 000	- 892 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	1 617 385					
Bruk av bundne investeringsfond	- 729 191					
Avsetninger til ubundet investeringsfond	60 148					
Bruk av ubundet investeringsfond	- 1 760 000					
Dekning av tidligere års udekket beløp		-	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	- 1 618 019	- 892 000	- 892 000	- 892 000	- 892 000	- 892 000
Fremført til inndeckning i senere år udekket beløp	0	0	0	0	0	0

15.4 DETALJERT OPPSTILLING PUNKT 1 INVESTERING I VARIGE DRIFTSMIDLER

Prosj.	Bevilgningsoversikt investering iht. § 5-5 andre ledd (del B)	Regnskap	Oppr. budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
		2 022	2 023	2 024	2 025	2 026	2 027
7520	Utskifting membran Konovatnet	172 838					
7573	Utbedringer Gartland høydebasseng	325 863					
7577	Ny pumpestasjon Litjåa	88 622					
7578	Nytt autovern	249 939					
7586	Kapasitetsutvidelse Formofoss/Bjørrgan vannverk	11 047 584					
7592	Overtakelse av Biskoplia	- 92 500					
7610	Brannverntiltak GHO gjennomføring	301 357					
7614	Helsefløy	111 250					
7628	Automatikk ventilasjonsanlegg GBU	170 626					
7629	Renovering basseng	5 000 108					
7639	Maling kommunehuset	332 244					
7644	Renovering klasserom GBU	329 633					
7646	Programvare bibliotek	103 145					
7678	Salg boliger 2019-2021	28 273					
7679	Brannstasjon renovering/tilbygg - blålysbygg	1 133 201					
7693	Flytting båtbyggerverksted	196 923					
7696	Stiprosjekt Namsen	1 394					
7699	Skifte kunstgress	3 957 648					
7700	Kjøle og ventilasjon GHO A og D fløy	40 000					
7709	Pumpestasjon avløp Bjørrgan	- 5 774					
7710	Ladestasjon El -biler	1 128 971					
7713	Brannsentral GHO	37 893					
7722	Kloakkpumpestasjon Langnes	28 437					
7723	Utbedring NES vei	116 250					

Handlingsprogram og økonomiplan 2024-2027 – Budsjett 2024

7528	Varebil vaktmesterne		150 000				
7523	Kjøp av leilighet Trøahugen		1 950 000				
7532	Heis GHO		1 200 000				
7533	Ventilasjon Bergsmo barnehage		300 000				
7642	Renovering leiligheter Trøahaugen		500 000				
7524	Renovering hovedkjøkken GHO		500 000				
7530	Ombygging sikkert møterom og kopirom		150 000				
7522	Vurdering grunnforhold næringsområdet Langness		500 000				
7520	Utskifting membran Konovatnet		200 000				
7529	Ny utrykningsbil brann		1 000 000				
7716	Helseplattform (Eller annet program)				5 000 000	2 000 000	
7749	Grongs andel utstyr - felles legekantor			180 000			
7750	BTI, program barn og fam			193 000			
7745	Frigjøringsutstyr - brann og redning			370 000			
7572	Renseanlegg styringssystem Mediaa			350 000			
7614	Helsefløy		10 000 000	22 797 000	15 197 000		
7751	Forprosjekt Bjørgan renseanlegg				300 000		
7747	Nødvannshenger			400 000			
7748	Elvekryssing Sandøla, VAR			1 500 000			
	Sum investeringer i varige driftsmidler	24 803 925	16 450 000	25 790 000	20 497 000	2 000 000	-
7714	Kirkebygg Grong			400 000			
7714	Kirkebygg Harran		500 000				
	Sum tilskudd andres investering	-	-	400 000	-	-	-
7603	Egenkapitalinnskudd KLP	806 361		892 000	892 000	892 000	892 000
	Sum investeringer i aksjer og andeler i selskaper	806 361	-	892 000	892 000	892 000	892 000
		0	-	-	-	-	
	Sum utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0

16 VEDLEGG

16.1 Tiltaksrapport fra Arena - investeringstiltak – påvirkning i drift

16.2 Økonomisk oversikt drift 2024-2027

16.3 Betalingssatser - samlehefte 2024

16.4 Kommunedirektørens forslag til betalingssatser 2024

16.5 Vertskommunebudsjetter 2024

16.6 Budsjettforslag Grong menighetsråd

16.6.1 Menighetsrådets kommentarer til budsjett 2024

16.7 Kommunestyrevedtak sak xx, møte 14. desember 2023